

NA POTEZI SO KATOLIŠKI POLITIKI

"Še danes sem po vaših duhovnikih izvedel za nezadovoljstvo in razočaranje ljudi zaradi nerazumljive odločitve zakona za zaščito slovenske manjšine v Italiji. Ne da bi se spuščal v zadevo, pa ne morem ne vzeti si k srcu - kot pravi *Gaudium et Spes* - te stvarnosti, ki pobliže zadeva tudi mene. Jasno je, da zakon sam ne bo rešil vsega, če ne bo neke identitete, osnovane na moralnih vrednotah. Zakon pa je vsekakor pomemben dejavnik, saj je pravna gotovost pogoj za mirnost in sodelovanje. Živeti ob meji naj se iz preklestva spremeni v blagoslov, kot je že zaželela naša škofijska sinoda."

Zdelo se nam je potrebno - in za širšo javnost tudi koristno - spet objaviti del pridige, ki jo je imel goriški nadškof msgr. Dino De Antoni v nedeljo, 2. t.m., v oglejski baziliki ob jubilejnim romanju slovenskih vernikov svoje nadškofije. Tako ravnamo, ker hočemo tudi javno ugotoviti, da vsi trije ordinariji, ki so pristojni za celotno ozemlje v Furlaniji-Juljski krajini, na katerem živi slovenska narodnostna skupnost, odločno podpirajo zahtevo po zakonski zaščiti naših pravic. V tem pogledu govorijo enak jezik tako videmski nadškof msgr. Battisti kot tržaški škof msgr. Ravnani in naposled tudi goriški nadškof msgr. De Antoni. Slednji je tudi s svojimi izvajanjem v Ogleju dokazal, da razume našo stisko, četudi je v Gorici le nekaj mesecev.

Kot poročamo na drugem mestu, je o vprašanju, ki nam je pri srcu, zelo jasno stališče zavzela komisija *Pravičnost in mir* iz tržaške škofije, s čimer je tudi v celoti podprla svojega škofa.

Glede na tako jasna izvajanja vrhov katoliške Cerkve v deželi Furlaniji-Juljski krajini bi upravičeno pričakovali, da bi se vsi v politiki angažirani italijanski katoličani ravnali v skladu z nauki svoje najvišje moralne avtoritete. Na vseh ravneh bi torej morali podpreti zahtevo slovenske narodne manjšine, naj se z zakonom zagotovita njen obstoj in njen nemoten vsestranski razvoj. Pri tistih italijanskih državljanih, ki se imajo za vernike in pripadnike Cerkve, nikakor ne moremo razumeti predvsem njihove volje po nekakšnem barantanju, celo po izsiljevanju, po nekakšni "daj dam" politiki in podobnem. Mislimo pri tem na Italijane, ki so sami doživeli tragedijo eksodus, ali njegove posledice čutijo njihovi potomci. Nikdar nismo trdili, da to vprašanje ne obstaja ali da je v tem pogledu bilo prav vse urejeno. To ni naše mnenje in smo o tem že večkrat javno spregovorili. Nikakor pa ne sprejemamo nobenih kompromisov, kadar gre za temeljne človekove pravice, med katere gotovo sodi pravica do rabe lastnega maternega jezika, do spoznavanja in gojenja lastne kulture, do bogatenja lastne narodne identitete. Gre med drugim za naravne pravice, ki so v vseh omikanih družbah neodtujljive.

Na potezi so zdaj tisti italijanski politiki, zlasti poslanci in senatorji, ki se trkajo na prsi, da so verniki, da so pripadniki katoliške Cerkve, od katerih upravičeno pričakujemo, da se bodo v zvezi z zakonskim predlogom za zaščito Slovencev v Italiji ravnali v skladu s stališči tukajšnjih vrhov Cerkve, da nauka njenih vrhovnih poglavarjev niti ne omejnemo. Samo zadnji papež je temu vprašanju posvetil tolikšno pozornost, ki je ne moremo zaobjeti v eni ali več debelih knjigah.

DRAGO LEGIŠA

PO SREČANJU IZVOLJENIH PREDSTAVNIKOV NA OPČINAH

ZAKAJ SO SE SPLOH ZBRALI?

IVAN ŽERJAL

Manifestacija v podporo sprejetju zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji, ki je bila napovedana za soboto, 15. t.m., in naj bi izzvenela kot "kulturni odgovor na nekulturno obnašanje" italijanske države do nas, je najprej doživela spremembo lokacije (z Velikega trga se je preselila na Trg sv. Antona), nato pa še preložitve datuma (od 15. aprila na 6. maj). Dan pred manifestacijo, t.j. 5. maja, pa bo okrogla miza v podporo zaščitnemu zakonu. To je posledica predloga tržaških političnih in upravnih krogov z županom Illyjem na čelu, ki bi bili soorganizatorji pobude. Skupno predstavništvo slovenske manjšine je ta predlog sprejelo in ga posredovalo 85 javnim upraviteljem,

zbranim v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah 7. t.m. Tako je večji del srečanja potekal prav v znamenju tega Illyjevega predloga, o konkretnih pobudah javnih upraviteljev pa se je govorilo bolj malo. Tako je, kot je dejal goriški občinski svetovalec Božidar Tabaj, Illyju uspelo doseči, da je bil na petkovem zborovanju govor le o njegovem - v resnici že sprejetem - predlogu (navzoči izvoljeni upravitelji namreč niso odločali o sprejetju tega predloga).

Vest o preložitvi manifestacije sta zbranim javnim upraviteljem posredovala predsednika SKGZ in SSO Rudi Pavšič in Sergij Pahor.

STRAN 2

KORZIKA - OTOK V SREDOZEMLJU

MED FRANCIJO IN EVROPO

ANDREJ BRATUŽ

Današnja Evropa je vedno bolj zaznavna v svojih posameznih aspektih, tako tudi na področju narodnostne oz. etnične pestrosti. To mi itak dobro - še predobro - poznamo tudi sami. Že dalj časa se tudi v Franciji razpravlja o teh vprašanjih. Še posebno je danes aktualno vprašanje Napoleone domovine Korzike, ki je v Franciji vedno ali vsaj mnogokrat delala sive lase. Korziško prebivalstvo namreč vedno brani in zagovarja svojo identiteto, ki jo čuti kot svoj narodni simbol in ponos.

Francija je sicer bila vedno znana kot izrazito centralistično urejena država, kar zlasti izhaja prav (po ironiji usode in zgodovine) iz Napoleonovih odredb. Zadnje čase se sicer skuša prilagoditi razmeram in vsaj plaho dopušča tudi določene reforme na tem področju.

Dandanes se v francoskem političnem svetu veliko govori o Korziki, njeni avtonomiji, posebnem statusu, jezikovni identiteti itd. Vse to gre od Pariza do Ajaccia, otoškega glavnega mesta. Tako v francoski vladi in parlamentu kot v Elizejski palači (kjer domuje predsednik republike) se odločajo oz. izmenjujejo mnenja o bodoči ureditvi otoškega vprašanja. Pri tem je še posebno aktiven Lionel Jospin, sedanji predsednik vlade oz. gospodar palače Matignon. Razni politični opazovalci menijo, da gre danes v zadevi Korzike predvsem za notranje politično vprašanje oziroma za nasledstvo v Elizejski palači, za katero naj bi se potegoval sedanji socialistični premier.

Kaj pa je v resnici pri vsem tem? Če nekoliko zasledujemo pisanje velikega pariškega dnevnika *Le Monde*, si lahko že ustvarimo določene vt-

se ali ugotovitve. Ugledni pariški dnevnik med drugim načelno ugotavlja obstoječo stvarnost. Vsi danes v Franciji sprejemajo posebno korziško skupnost, obenem s pravico do zaščite njenega jezika in razvoja. V tem smislu je bilo sicer o tem veliko debat zlasti v korziški deželni skupščini sami. Naj tu navedemo le nekaj citatov iz raznih resolucij, ki so jih obravnavali in delno sprejeli v tem sklopu. V eni se npr. omenja "korziško ljudstvo, zgodovinska in kulturna živa stvarnost, osnovana na svoji kulturni in jezikovni identiteti" (Giacobbi). V drugi resoluciji (Zucarelli) pa piše med drugim: "Korzici predstavlja v sklopu francoske republike živo stvarnost, osnovano na jezikovni oz. kulturni identiteti". V bistvu gre zato, da se zaščiti korziški jezik (že nekdanj prej smo omenili, da je ta nekaka veja italijanskega li-

gurskega narečja s sardinskimi elementi).

Kako gleda na vse to uradna Francija? Predsednik vlade Jospin naj bi imel - po mnenju francoskega dnevnika - nalogo predlagati institucionalne oblike za dejansko uresničitev teh načel. Predsednik republike Jacques Chirac pa naj bi zaenkrat ne povsem razkril svojih kart...

Pa sami Korzičani? Značilne so misli, ki jih je napisal za *Le Monde* nekdanji korziški evropski poslanec Max Simeoni (znan tudi predstavnikom slovenske stranke v manjšinski zvezi ALE). Ta korziški politik zanimivo razmišlja o nujnosti dialoga med samo korziško skupnostjo kot tudi med Korziko in osrednjo Francijo. In to v res evropskem duhu.

Korzika si torej danes skupaj z ostalimi evropskimi manjšinskimi skupnostmi prizadeva za boljši jutri in za enakopravnost svoje narodnostne podobe z ostalimi skupnostmi v Franciji in Evropi.

02 Alojz Tul
OB OBNOVITVI PROCESA O FOJBAH...

02 Marjan Drobež
PADEC SLOVENSKE VLADE

07 Rafko Dolhar
PODOBA SODOBNEGA ČLOVEKA

NAROČNINE 2000

ENOLETNA ZA ITALIJO IN SLOVENIJO 70.000 LIR
ENOLETNA ZA TUJINO 110.000 LIR
ENOLETNA PO LETALSKI POŠTI 140.000 LIR

NAŠIM NAROČNIKOM PRIPOROČAMO,
NAJ ČIMPREJ PORAVNAJO NAROČNINE
IN TUDI PRIDOBIMO NOVE NAROČNIKE.

03 Ivan Žerjal / intervju
VESNA DANIELI

09 Matjaž Rustja
PRETRESLJIV RECITAL ECCE HOMO

04 Viljem Žerjal
CVETNA NEDELJA GOSPODOVEGA TRPLJENJA

10 Iva Koršič
SKRIVNOST PLINSKE LUČI

05 Jurij Paljk
VERA, JEZIK, KULTURA IN... NAROD

14 Breda Susič
KOMUNIKACIJE OSNOVA NOVE EKONOMIJE

06 Majda Artač Sturman
KLASIČNI TRIPTIH

15 USPEŠNA KOMBINACIJA KULINARIKE IN VINA

OB OBNOVITVI PROCESA O FOJBAH V RIMU

PROTI IZKRIVLJENI INFORMACIJI

ALOJZ TUL

Približno lani v tem času (25. februarja) smo poročali, da je rimsko porotno sodišče proglasilo ničnost celotnega sodnega postopka, ki ga je ob pozornem spremljanju tiska in drugih medijev vodil znani javni tožilec Giuseppe Pititto proti trem hrvaškim državljanom, obtoženih sodelovanja pri pobojih nekaterih ljudi v Istri po kapitulaciji Italije 8. septembra 1943. Razveljavitev procesa je sodišče odredilo zaradi neupoštevanja nekaterih bistvenih formalnosti s strani omenjenega tožilca in duše celotne zadeve. Zato se je moral ponovno od kraja lotiti postopka, in sicer proti edinemu preživelemu obtoženemu Oskarju Piškuliću, bivajočemu na Reki. Ostala dva obtoženca (Ivan Motika in Avijanka Margotić) sta namreč med tem časom umrla.

Pred nekaj tedni pa je bilo javljeno, da se bo proces obnovil na rimskem porotnem sodišču prihodnjega 5. maja. Na zatožni klopi bo omenjeni 78 letni hrvaški državljani Piškulić, ki ga obtožnica krivi za umor treh ljudi na Reki brž po prihodu jugoslovanskih partizanov prve dni maja 1945. Šlo naj bi za tri pripadnike krajevnega avtonomističnega gibanja (Nevio Skullo, Giuseppe Sincih in Mario Blasich), ki so

se politično zavzemali za obnovo avtonomne reške države, kakršna je že obstajala po prvi svetovni vojni v obdobju od leta 1921 do 1934, ko je bila Reka formalno priključena Italiji na temelju rimske pogodbe med Italijo in Kraljevino SHS.

Obtoženega Piškulića brani znani goriški odvetnik Livio Bernot, ki izpodbija obtožbo z zanimivimi dejstvi oziroma ugotovitvami. Zaradi boljšega razumevanja političnega ozadja procesa naj jih navedemo v glavnih obrisih. Glede na okoliščine smrti omenjenih treh avtonomističnih predstavnikov, pravi obramba, obtožene ni mogoče povezovati z umori v brezni (fojbah), značilnih za osrednjo Istro. Tudi obtožba, da so bili umorjeni le zato, ker so bili Italijani, je povsem nelogična. Poznavajoč takratne razmere in komunistično ideologijo vodstva zmagovitih partizanov, je jasno, da so jim bili na poti kot zagovorniki avtonomne Reke zunaj okvira

Jugoslavije. Upravičeno smemo tudi domnevati, da isti avtonomizem politično ni šel v račun takratne Jugoslavije. Upravičeno smemo tudi domnevati, da isti avtonomizem politično ni šel v račun takratne italijanske diplomacije, ki si je prizadevala obdržati Istro in Reko v mejah Italije.

To je namreč potrebno vedeti ne zato, da bi se omaloževalo fizično likvidiranje političnih nasprotnikov, ki je in ostane zločin, temveč zato, ker nam pomaga razumeti sedanje politično ozadje zadevnega sodnega postopka proti domnevnim krivcem za medvojne in povojne poboje na temelju zgolj narodnega sovraštva, kakor omenjeno dogajanje danes izkrivljeno prikazujejo v Italiji.

TEMELJNO VPRAŠANJE ZA NAŠE POLITIKE

Če se vrnemo k naravi procesa o "fojbah", ne moremo mimo zadržanja uradnih italijanskih institucij, od vlade in raznih ministrstev pa do tržaške občine in pokrajine ter goriške občine, ki so se pri rim-

skem sodišču že pred časom priglasile kot prizadete stranke, čeprav ni nobene neposredne zveze med njimi in rimskim procesom. Očitno je namreč, da so klonile pritisku silovite politične kampanje v medijih v zvezi s tako imenovanimi fojbami, ne da bi vprašanje poglobile in se vprašale, v kakšno pravno in politično pustolovščino se podajajo.

Spriču tega se samoumevno postavlja vprašanje, kako je to združljivo z deklarirano politiko o premoščanju sporov iz preteklosti in zlasti še z nedavnim vabilom tržaškega župana najvišjim predstavnikom sosednjih republik Slovenije in Hrvaške k skupnemu spravnemu dejanju, ki naj "zakoplje bojne sekire" v zvezi z vsemi tragičnimi početji v preteklosti. Že po preprosti politični logiki je to protislovno.

In nazadnje, a ne po pomembnosti, se vprašujemo, zakaj se tako dolgo zavlačuje objava skupnega poročila mešane italijansko-slovenske komisije zgodovinarjev o odnosih in dogodkih med obema narodoma v zadnjem stoletju. Znano je namreč, da je omenjena komisija, ki ja bila ustanovljena že leta 1993, že davno zaključila svoje delo in čaka na pristanek obeh zainteresiranih vlad, da objavi svoje zaključke, kar bi nedvomno bistveno pripomoglo k pomirjenju duhov in spravi bolj kot kakšna zunanja obeležja.

nedeljo, 16. t.m., res tako strahilo? Smo prepričani, da bo manifestacija 6. maja (če bo do nje seveda res prišlo) dosegla zaželene učinke, ali pa se bo do tistega datuma razblinilo še tisto malo naboja, kar ga je ostalo pri nas?

Zelo verjetno bodo ti dogodki še bolj moreče vplivali na vzdušje marsikaterega člana naše skupnosti. Občutek, da nas izigravajo, je še kako močan, poleg tega pa se je pri marsikom še dodatno znižala stopnja zaupanja v najvišje predstavnike in organizacije naše manjšine, ki se zdijo, kot da niso sposobne spoštovati že sprejetih sklepov. Občutek, da nobena stvar ni trdna in da je vse ohlapno, je res težko premagati. Zlobni jeziki pa bi k temu dodali, da del manjšine sodeluje z državo pri teh igricah in da je manjšina v bistvu njegov talec.

PO NEZAUPNICI PREMIERU DRNOVŠKU

PADEC SLOVENSKE VLADE

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji je 8. t.m. minilo deset let od prvih svobodnih in demokratičnih volitev, ki so postale eden od simbolov nove samostojne države. Prejšnjo soboto pa je državni zbor na izrednem zasedanju izrekel tudi nezaupnico predsedniku vlade Janezu Drnovšku oz. njegovemu predlogu za dopolnitev vlade. Ministri iz SLS ostajajo v vladi, kar tudi pomeni, da je imenovanje osmih novih ministrov, ki jih je predlagal premier, da bi z njimi preoblikoval vlado, postalo brezpredmetno.

V nekaterih slovenskih političnih strankah in v delu javnosti so razprave in polemike o usodi vlade Janeza Drnovška ocenjevali kot dokaz šibkosti demokratične države, ki da se nahaja v globoki krizi. Morda je to zaradi razmer v Sloveniji delno tudi res, vendar sprememba vlade zagotovo ne more pomeniti nevarnosti za nazadovanje ali celo obstoj demokracije, o čemer pričajo zamenjave vlad v raznih evropskih državah s parlamentarno demokracijo.

Izredno zasedanje državnega zbora 7. in 8. aprila sta državna radio in televizija neposredno prenašala, tako da se je slovenska javnost lahko natančno seznanila z vzroki in naravo vladne in politične krize ter s spori oz. globokimi nesoglasji glede prihodnjega razvoja in usmeritve države. Predstavniki strank, zlasti SDS, SKD in SLS, na drugi

strani pa LDS, so se v zakulisju sicer tudi pogajali o tem, kako rešiti krizo, toda spriču nepopustljivih stališč obeh blokov kompromis ni bil mogoč. Predsednika SDS in SKD, Janša in Peterle, sta vztrajala pri zahtevi, da LDS ter predsednik te stranke in vlade Drnovšek omogočita hiter sprejem zakona o volitvah poslancev in poslank po dvokrožnem večinskem volilnem sistemu, kar da je poglaviti pogoj za stabilnost prihodnjih vlad in demokracije v Sloveniji. Premier je odgovarjal, da se tudi on in stranka, ki jo vodi, zavzemata za uvedbo omenjenega volilnega sistema, toda poslancev iz t.i. pomladnih strank ni prepričal, češ da so poslanci vodilne vladne stranke že štirikrat preprečili sprejem omenjenega predloga socialdemokratske stranke, in da jim zato tudi tokrat ni mogoče verjeti. Drnovšek je predlagal naj bi obveznost o uvedbi večinskega volilnega sistema zapisali v poseben sporazum, sklenjen med njim in pomladnimi strankami, v zameno pa naj bi poslanci iz treh strank podprli obnovljeno vlado, ki bi lahko delovala do rednih državnozborskih volitev letos jeseni. O tem so potekala mrzlična posvetovanja, tudi ponoči, ki so jih vodili Janša, Peterle in Drnovšek s svojimi sodelavci, vendar sporazuma o usodi vlade in posledično o zakonitvi dvokrožnega večinskega volilnega sistema niso dosegli.

STRAN 13

S 1. STRANI

ZAKAJ...

Med razpravo so prišle na dan stare in nikoli premoščene ideološke delitve, čeprav z nekaterimi izjemami. Za odložitve na 6. maj je bila brezpogojno večina razpravljalcev, ki so prihajali iz vrst italijanskih levičarskih strank, negativno kritični pa so bili marsikateri predstavniki iz vrst SSK in SSO. Izjema je bil tu goriški pokrajinski svetovalec Stranke slovenskih in italijanskih komunistov Damijan Primožič, ki se je pridružil predlogu Damijana Paulina o odstopu javnih upraviteljev, če ne bi prišlo do odobritve zaščitnega zakona v doglednem času, in predlagal še bojkot volitev s strani pripadnikov slovenske manjšine. Prisotni so na koncu podpisali dokument v podporo odobritvi zaščitnega zakona, ki se sklicuje na stališča

javnih upraviteljev iz leta 1998 in na spomenico, ki so jo pred kratkim vidni predstavniki tržaškega javnega življenja posredovali najvišjim državnim oblastem. Zato je več kot upravičeno vprašanje, zakaj so se izvoljeni predstavniki pravzaprav zbrali. Če so se zbrali zato, da načrtujejo nekaj akcij in pobud, so zgrešili cilj, saj so razpravljali o stvari, ki je bila že sprejeta, in bi lahko mirno ostali na svojih domovih. Tudi vprašanje, zakaj je Illy predlagal preložitve, je ostalo brez odgovora. Poudarjanje, da je važna podpora širše deželne javnosti, uprav, univerz, Cerkev idr., je odveč, saj je bila njihova soudeležba predvidena že od vsega začetka. Zakaj 15. aprila ti dejavniki ne morejo nuditi podpore, 6. maja pa jo lahko nudijo in želijo nastopiti celo kot organizatorji manifestacije? So upravne volitve, ki bodo v

POVEJMO NAGLAS JANEZ POVŠE

ALI POSTAJAMO SLOVENCIM ODLOČNEJŠI?

Lahko da postajamo Slovenci odločnejši. V matični domovini se je pred desetimi leti odločnost resnično povzpela do vrhunca, saj smo vzpostavili lastno državo. Toda po začetnem navdušenju se je polagoma uveljavilo zelo omeščano politično vzdušje, ki je v dobru meri skrhalo zdravo ostrino soočenja bistvenih argumentov. Na političnem vrhu je prišlo do takšnega sporazuma, ki je predvsem zavrl vpliv novih političnih sil ter ustoličil kontinuiteto, torej le preobrazeno povojno miselnost. V zadnjem času pa smo pričeli preobrati, pomladne stranke so se začele povezovati, s čimer je bila dana osnova za prehod v bolj dinamično državno politiko. Slovenija mora namreč aktivirati vse svoje življenjske in politične izkušnje, le to bo omogočilo predor jasnejših zamisli ter pogledov. Le z večjo odločnostjo bo lahko enakovredno stopala v Evropo, sicer se bo v njej izgubila. Le z večjo odločnostjo in čistejšo lastno identiteto bo lahko zavzemala do svojih rojakov izven svojih meja tisti odnos, ki bo koristen zanjo in za vse njene rojake.

Odločnejši postajamo ali naj bi postali tudi Slovenci tostran meje, se pravi mi, slovenska manjšina v Italiji. Zgodba z zaščitnim zakonom in zavlačevanjem njegovega sprejemanja je več kot poučna. V kolikor ne postanemo odločnejši, se stvari ne bodo premaknile niti za milimeter. Vsa naša uradna predstavništva so pozvala k množičnemu shodu, ki naj glas-

no opozori na predolgo nerešen problem. V manjšini nimamo zavezujočega skupnega organa, kot ga ima Slovenija s svojim parlamentom, zato se lahko novemu času primerno krejemo tako, da izvedemo vse več skupnih pobud, ki celotno manjšino povežejo in si prizadevajo za doseglo skupnih ciljev. Na srečo je teh skupnih pobud vse več in v kolikor še nismo, bomo kaj hitro, sicer z veliko zakasnitvijo ugotovili, da so le skupne pobude za katero koli stvar tiste, ki nekaj štejejo, vse ostalo je izguba časa in škodljivo zamudništvo. Večje število skupnih pobud pa pomeni večjo odločnost in le večja odločnost je tista, ki nas legitimira navzven in poudari našo navzočnost. Zaradi tega je sklic množičnega shoda pomembno dejanje, saj je učinkovita in močna le tista manjšinska politika, ki skrbi za manjšino zaradi manjšine same in ne zaradi kakšnih drugih razlogov. V kolikor namreč postavljamo skrb zase v službo izvenmanjšinskih razlogov, smo instrumentalizirali sami sebe.

Lahko da Slovenci res postajamo odločnejši. Seveda ne smemo pozabiti, da odločnost ni naše pravilo, težko se do nje dokopljemo, še težje v njej vztrajamo. Toda priložnost je tu in morali bi jo izkoristiti. V kolikor tega bodisi v Sloveniji bodisi v manjšini ne bomo storili, bomo silno težko reševali svoje probleme v bližnji in daljnji prihodnosti.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 533177

FAX 0481 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 365473

FAX 040 775419

E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / VESNA DANIELI

ZA KORISTI NAŠE ŠOLE

IVAN ŽERJAL

Prof. Danieli, kako bi označili vlogo Sindikata slovenske šole?

Glavna cilja Sindikata slovenske šole sta skrb za sindikalne koristi članov in skrb za koristi slovenske šole. Nedvomno lahko drugi šolski sindikati, zaradi svoje mogočne vsedržavne organizacije, nudijo članom boljše osebne storitve, kot jih je trenutno sposoben nuditi naš Sindikat, vendar edino Sindikat slovenske šole brani vedno in dosledno pravice slovenske šole, tiste pravice, ki izvirajo iz specifičnosti naše šole in ki jih ne bo branil noben vsedržavni sindikat, ko bodo zaradi le-teh tako rekoče prikrajšane šole večine.

Koliko članov ima vaš sindikat? So vanj vključeni vsi slovenski šolniki na Tržaškem?

Sindikat slovenske šole ima na Tržaškem 170 članov. Izmed teh je 130 rednih šolnikov in 40 suplentov. Na tržaških slovenskih šolah pa je zaposlenih približno 340 šolnikov.

Pred časom ste sprejeli neke statutarne spremembe, ki med drugim grede tudi v smer povezovanja slovenskih šolnikov na deželni ravni. Bi nam lahko to razložili?

Sindikat slovenske šole je bil ustanovljen leta 1956 in je združil članke treh stanovskih organizacij šolnikov. Leta 1972 so na občnem zboru ustanovili deželni Sindikat slovenske šole, vendar to ni bilo nikoli pravno urejeno in tako sta goriška in naše tajništvo zadevo uredili leta 1998 pri notarju. Vendar so že istega leta začeli veljati novi predpisi za nedobičkonosne organizacije in tako smo decembra lani ponovno vnesli nekatere statutarne spremembe. Sin-

Pred kratkim je na Opčinah potekal občni zbor, delovnega in ne volilnega značaja, tržaškega Sindikata slovenske šole. Zbrani slovenski šolniki so pregledali in ocenili opravljeno delo sindikata v zadnjem letu in obravnavali najpomembnejša vprašanja, ki se tičejo slovenske šole v Italiji. O le-teh je v svojem poročilu obširno spregovorila prva tajnica SSS, prof. Vesna Danieli. Njo smo tudi zaprosili za pogovor.

dikat slovenske šole ima sedaj deželno vodstvo, ki mu predseduje goriška tajnica Sonja Klanjšček, ter pokrajinski tajništvi. Vsako tajništvo mora do marca vsakega leta izpeljati pokrajinski občni zbor, da odobri finančni obračun in proračun. Deželni občni zbor, ki ga bodo od naslednjega leta dalje sestavljali delegati, izvoljeni na pokrajinskih občnih zborih, pa bo volil vsaki dve leti deželno tajništvo, nadzorni odbor in razsodišče ter bo vsako leto odobril skupen obračun in proračun. V statutu smo predvideli možnost ustanovitve videmskega tajništva Sindikata slovenske šole, saj nista v njem nikoli omenjeni goriška in tržaška pokrajina, ampak le dežela Furlanija-Juljska krajina. Organi Sindikata se delijo v pokrajinske, ki se ubadajo s krajevnimi problemi, ter deželne, ki rešujejo skupne težave.

Pred petimi leti je bila predstavnikom sindikata odvzeta pravica do sindikalnega dopusta. V bistvu je šlo za nepriznavanje sindikata, to zadržanje do vaše organizacije pa se do sedaj ni spremenilo. Kako v tem razmerah poteka sindikalno delovanje in kakšni so izgledi? Kateri so kontingentni problemi, s katerimi se ukvarjate?

Od začetka osemdesetih let pa do leta 1995 je Sindikat slovenske šole koristil pravico do sindikalnih dopustov, tako da so bile vsako leto dve ali celo tri osebe razrešene dela v šoli ter so se lahko posvečale delu v korist Sindikata slovenske šole. Kljub temu da je bila nekaterim za daljši ali krajši čas dana možnost, da se udomačijo v sindikalnem delu, so le redki posamezniki nadaljevali svoje delo in vložili pridobljeno znanje v korist našega Sindikata. Sedaj pa so se razmere spremenile. Vse, kar odborniki Sindikata delajo od septembra 1995 dalje, sloni le na prostovoljnem delu na področju, ki le redkokdaj daje osebna zadoščenja in priznanja, saj se Sindikat ubada le s težavami: osebnimi težavami posameznikov, ki smo jim večkrat kos, in velikimi težavami slovenske šole, za katere često kaže, da ni ali noče biti rešitve. Zaradi nepriznanja Sindikata se odborniki ne moremo vedno udeleževati sej, ki jih šolsko skrbništvo, deželni šolski urad ali druge institucije sklicujejo zgolj v jutranjih urah. Ko gre za važnejše seje, prosimo za spremembo urnika, tudi za redni dopust, vedno pa to ni mogoče. Kljub temu pa skušamo po svojih močeh zadovoljiti člane ter jim nuditi pomoč. Urad tržaškega tajništva SSS posluje dvakrat tedensko, ob torkih in četrtek popoldne, po eno uro in pol. Od 13. aprila lani se je v njem zglasilo kar 289 članov in šolnikov nasploh.

V svojem poročilu na nedavnem občnem zboru ste med drugim omenili tudi tečaje za številne naše šole, ki se udeležujejo usposobljenosti izpitov

oz. habilitacij. Do le-teh je prišlo prvič po devetih oz. desetih letih, spremljajo pa jih tudi številne polemike. Kaj menite o vsem tem?

Lani spomladi in poleti sta bila razpisana kar dva natečaja za dosego usposobljenosti za poučevanje na šolah vseh vrst in stopenj, in sicer redni natečaj, namenjen vsem, ki imajo predpisani študijski naslov, ter izredni natečaj, ki pa je namenjen le tistim, ki so od š.l. 1989/90 dalje že poučevali za vsaj 360 dni. Ker sta bila prejšnja taka natečaja razpisana pred desetimi oz. devetimi leti (za poučevanje na osnovni šoli tudi leta 1995), se je k sedanjima prijavilo veliko interesentov. V zakonu št. 417 iz leta 1989, ki govori o natečajih, je v 15. členu predvideno, da se za slovenske šole razpišejo posebni natečaji, brž ko so lestvice habilitiranih izčrpane. Kljub prizadevanju Sindikata jih pristojni deželni skrbnik ni razpisal. Zato je predvsem na slovenskih višjih srednjih šolah več prostih stolic, z leti pa je naraslo število tistih, ki se potegujejo zanje.

Letošnje šolsko leto je za vse šolnike kar utrudljivo. Tisti, ki so se prijavili za izredni natečaj, so od decembra do marca sledili obveznemu tečaju, ki je obsegal od 90 do 120 ur, šolniki v staležu pa so bili predavatelji oziroma člani izpitnih komisij. Vse to pa je ob redni službi v šoli zahtevalo še dodaten napo.

Deželno tajništvo Sindikata se je poleti odločilo, da organizira tečaj za pripravo na redni natečaj za učitelje v otroških vrtcih in osnovnih šolah. Za tržaško tajništvo SSS je organizacijsko breme prevzela odbornica Majda Mihačič. Res kvalitetnega tečaja, ki je obsegal 30 ur predavanja, se je samo v Trstu udeležilo več kot 50 slušateljev. Odbor Sindikata se zahvaljuje vsem predavateljem, ki so sprejeli vabilo in s svojimi strokovnimi posegi obogatili tečaj. To so učiteljica Sara Burolo, ravnateljica Ksenija Dobrila in Zvonko Legiša, učitelji-

ca Majda Mihačič, profesorice Suzi Pertot, Mihaela Pirih in Alenka Rebula, ravnateljica Stanka Sosič in profesor Robert Trunkel.

V zadnjih letih je šola v Italiji doživela precej sprememb, ki so med drugim uvedle večje število učnih smeri.

Spremembe so vsekakor še v teku, tako da je šola v stanju velike negotovosti. Kako vse to vpliva na šolnika?

Ljudje doživljamo spremembe na različne načine; nekateri se navdušimo za katerokoli spremembo, češ da je pozitivna le zaradi tega, ker prinaša novosti, drugi pa se je prestrašimo, ker nam ta postavi na glavo utrjena ravnovesja. Med dvema skrajnostima je tretja pot najboljša. Dokler so spremembe še v teku in je celotna

slika še nejasna, je prenapljena katerakoli sodba. Kot šolnik pa upam, da imajo na ministrstvu jasen načrt o tem, kako bo izgledal novi šolski sistem, da bo končna slika organiska in ne le zlepljenka.

Temeljne zahteve slovenskih šolnikov, zlasti po samostojnem uradu in samostojnem zbornem organu, niso bile še izpolnjene, pa tudi nič ne kaže, da se bo to v kratkem zgodilo. Negativno ste ocenili tudi tiste dele besedila Masellijevega zakonskega osnutka za zaščito slovenske manjšine, ki zadevajo šolo s slovenskim učnim jezikom. Kateri so vaši pomisleki?

Zahtevo po samostojnem deželnem zbornem organu je vlada upoštevala v osnutku odloka o reformi šolskih zbornih organov. Ta zborni organ pa bi zaživel celostno le ob samostojnem deželnem uradu za slovenske šole. To, kar slovenska narodnostna skupnost v Italiji zahteva že več kot dvajset let in kar je tudi vsedržavni šolski svet večkrat priporočil z resolucijami, je danes, ko postaja avtonomija temelj italijanske družbene in tudi šolske politike, še bolj upravičeno.

Sindikat slovenske šole je še najbolj zaskrbljen, ker je poročevalec poslanec Domenico Maselli črtal 7. odstavek 11. člena zaščitnega zakona, ki je za slovenske šole predvideval možnost odstopanja od vsedržavnih parametrov, z utemeljitvijo, da je za slovenske šole zadostno jamstvo, ki ga daje 9. odstavek 2. člena OPR št. 233 iz leta 1998. Omenjeni odstavek govori le o avtonomiji slovenskih šol. Zakoni, odloki in okrožnice večkrat določajo vsedržavne parametre npr. za podeljevanje finančnih sredstev šolam, za sestavo razredov, za seznam učnega in neučnega osebja, za dodeljevanje poklicnih figur, za ustanavljanje novih študijskih smeri in drugo. Vsedržavni parametri pa so

za slovensko šolo pogubni, saj nobena manjšina ni tako številna kot večina. Sindikat slovenske šole je zato predlagal, da se v 11. člen zaščitnega zakona ponovno vključi črtani odstavek.

Sindikat slovenske šole je predlagal tudi popravek k 23. členu zaščitnega zakona, v katerem je beseda o sindikalnih in stanovskih organizacijah. Poročevalec Maselli je predlagal, da dobijo status priznane sindikalne oziroma stanovske organizacije tiste, ki "poslujejo praviloma tudi v slovenskem jeziku". Tako oblikovano besedilo pa odpira vrata raznim tolmačenjem, kaj pomeni izraz praviloma. Sindikat slovenske šole je mnenja, da bi morali upoštevati sindikalne in stanovske organizacije, ki združujejo slovenske člane, saj menimo, da mora zaščitni zakon zaščititi tiste, katerim je namenjen, torej Slovence in ne tistih, ki so že sami po sebi dovolj zaščiteni.

Tem problemom bomo sledili še naprej in bomo storili vse, kar je v naši moči, da prepričamo tudi druge o pravilnosti naših zahtev.

Večkrat slišimo in beremo, da je šola eden izmed stebrov naše narodne skupnosti, da je punčica našega očesa. A se večkrat zdi, da se naša družba ne obnaša ravno v skladu s temi izjavami. Je ta vtis resničen ali pa ga je potrebno popraviti?

Šola je steber vsake narodne skupnosti, večinske in manjšinske. V šoli se vzgajajo in izobražujejo mladi rodovi in kakovost njihovega in našega jutri je odvisna od današnjega dne. Družba se mogoče premalo zaveda vpliva, ki ga ima na otroke in mladostnike. Zdi se mi, da smo se vrnili v čase pred Rousseaujem, ko so otroke obravnavali kot odrasle v malem. Zdi se mi, da dandanes obravnavamo otroke in mladostnike kot že razvita odrasla bitja, tako da se čutimo odrasli čim manj odgovorni zanje. Družba pa bi se morala zavedati, da je šola le eden izmed njenih odrazov in da torej šola ne bo kakovostna, dokler ji bo taka družba za zgled. Da bo šola res steber naše družbe, se moramo potruditi vsi, tudi tisti, ki s šolo navidez nimajo nobenega opravka.

Večkrat slišimo tudi, da mora šola vzgajati k narodni zavesti. Kakšna pa naj bo ta vzgoja, ko pa je narodnostni sestav učencev in dijakov vedno bolj pisan?

Že v otroškem vrtcu dobijo malčki ogromno število informacij. Naučijo se, da živi na svetu še veliko drugih otrok, ki so različni po barvi kože, po telesni strukturi, po jeziku, v katerem se pogovarjajo s svojimi bližnjimi, po navadah in običajih. V naših otroških vrtcih otroci to spoznajo tudi v praksi, saj je v vsaki skupini tudi nekaj otrok, ki le s težavo obvladajo slovenščino ali je sploh ne. Otroke vzgaja k narodni zavesti družina. Že dejstvo, da se oba starša dveh različnih narodnosti, manjšinske in večinske, odločita za manjšinsko šolo, je znak, da oba spoštujeta pripadnost drugega, saj se zavedata, da morata v svojem otroku vzgajati zavest k najbolj ogroženi pripadnosti. Slovenska šola spoštuje vse, prav zaradi tega, ker je zaradi narodnostnih problemov toliko pretrpela, vključno s svojim številskim osiromašenjem. In kdor živi v narodni zavesti, je lahko drugim v zgled, tudi če tega ne poudarja izrecno.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU BŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

CVETNA NEDELJA
GOSPODOVEGA
TRPLJENJA

"Svojega obraza nisem skrival pred sramotenjem in pljunki." (Iz 50, 6)

"Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?" (Ps 22, 2)

"Je sam sebe izničil... pokoren do smrti... na križu." (Flp 2, 7)

"Trpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa" (Mr 14, 1-72 15, 1-47)

"Hozana! Blagoslovljen, ki prihaja v Gospodovem imenu! Blagoslovljeno kraljestvo našega očeta Davida, kraljestvo, ki prihaja! Hozana na višavah!" (Mr 11, 10)

Tako je vzklikala množica ljudstva Jezusu, ko je na nedeljo pred veliko nočjo prijezdil na osliču v Jeruzalem. Ni težko razbrati njegovih misli in čustev pri vsem tem dogajanju, ker je vedel, da po treh letih oznanjevanja prihaja očeta Božjega kraljestva učencem, apostolom in množici, niso še umeli božje zamisli.

Že pri preroku toži: "Vol pozna svojega gospodarja in osel jasli svojega lastnika, Izrael ne pozna, moje ljudstvo ne razume" (Iz 1, 3). Jezus jim je tedaj dejal: "Moj čas še ni prišel. Vaš čas pa je vedno pripravljen. Vas svet ne more sovražiti, mene pa sovraži, ker pričujem o njem, da so njegova dela hudobna" (Jn 7, 6-7).

Kraljestvo, ki ga je oznanjal Jezus, je drugačno od tistega, ki si ga zamišljajo ljudje, ker je skrivnostno povezano s skrajnim trpljenjem in ponižanjem samega Boga. Bog je namreč padel v roke ljudi. Sam pravi: "Sin človekov bo izroččen v človeške roke, in ga bodo umorili, a tretji dan bo obujen" (Mt 17, 22-23). Že kralj David si izbere raje božjo roko, kazen, kot da bi padel v roke ljudi: "Zelo sem v stiski; padimo raje v Gospodovo roko, ker je njegovo usmiljenje veliko; v človekovo roko pa ne bi rad padel!" (2 Sam 24, 14; pr. Apd 21, 11 in 28, 17). Človeške roke namreč Boga zvežejo, prebodejo in obesijo na drog križa.

Evangelij o Jezusovem trpljenju in smrti želi v nas zbuditi in utrditi vero, tolažiti naše življenje z upanjem na vstajenje, ki je zdaj zakrito zaradi teme hudobije: "In farizeji so takoj odšli in se s herodovci posvetovali zoper njega, kako bi ga umorili" (Mr 3, 6).

Jezus kar trikrat vnaprej pove svojo smrt in vstajenje: "In začel jih je učiti, da bo Sin človekov moral veliko pretrpeti, da ga bodo starešine, veliki duhovniki in pismouki zavrgli in umorili in da bo po treh dneh vstal. O teh stvareh jim je odkrito govoril" (Mr 8, 31-32; 9, 31 in 10, 33 nss).

Jezusa obdajata sovražstvo in izdaja. Toda prekipevajoča, potratna ljubezen žene (Marije iz Magdale) ga spozna kot ubogega, ki pa vse bogati. In on brani tako ljubezen: "Pustite jo! Kaj ji delate težave? Dobro delo mi je storila. Uboge imate namreč vedno med seboj, in kadar hočete, me pa nimate vedno" (Mr 14, 6-7).

Tisti, ki o njem odločata ljubezen in sovražstvo, pokaže, da odloča zdaj sam o svoji poti. Pripravi namreč večerjo, velikonočni obed. Ve za svojo pot trpljenja, jo hoče; ima v oblasti svojo usodo in svoje poslanstvo, t.j. izročitev samega sebe. Pripravlja svojo, novo Veliko noč.

Pri obedu (zadnji večerji) pa se zdi, da je med najbolj zaupnimi prijatelji kot popoln tujec, ja, celo sovražnik, ki se ga preda in izda, kar pa on že itak ve in celo oznanja (Mr 14, 17-21). Kako mučno ozračje, ko pa bi morali apostoli kot predstavniki kroga poslancev in zaupnih oznanjevalcev drugače izgledati, saj prejmejo od njega oblast, poslanstvo in naročilo (gl. Mr 3, 13 nss; 6, 7 nss). Pavel bo pozneje govoril: "Jaz sem namreč prejel od Gospoda, kar sem vam tudi izročil: 'Gospod Jezus je tisto noč, ko je bil izdan, vzel kruh in se zahvalil, ga razlomil in rekel: 'To je moje telo za vas. To delajte v moj spomin'. Prav tako je vzel tudi kelih po večerji in rekel: 'Ta kelih je nova zaveza v moji krvi. Kolikorkrat boste pili, delajte to v moj spomin. Kajti kolikorkrat jeste ta kruh in pijete kelih, oznanjate Gospodovo smrt, dokler ne pride' (1 Kor 11, 23-26).

Veliki četrtek ni samo edinstvena večerja z Jezusom, marveč je tudi pot v stiskalnico olja, tako prevajamo besedo Getsemani, ker je stiska, tesnoba in stiskalnica človeka Jezusa. Je zaključek izdaje Boga človeka: "In vsi so ga zapustili in zbežali." (Mr 14, 50)

Sami se prištevamo med te, ki ga večkrat v življenju zapustimo in zbežimo; zato ga želimo na veliki petek iskreno počastiti tudi s poljubom križa, kjer visi preklet zaradi nas in naših grehov. Saj so na ta dan čakali vsi ljudje od Adama do danes. Je zgodovinski dan, dan keliha Jezusove krvi in vode iz prebodene strani, iz srca samega Boga.

Lahko ga tudi mi zakramentalno, duhovno, a resnično jemo in pijemo pod podobama od velikega četrtega dalje pri vsaki sv. maši.

Oznanjamo njegovo smrt, dokler ne pride (1 Kor 11, 23-26).

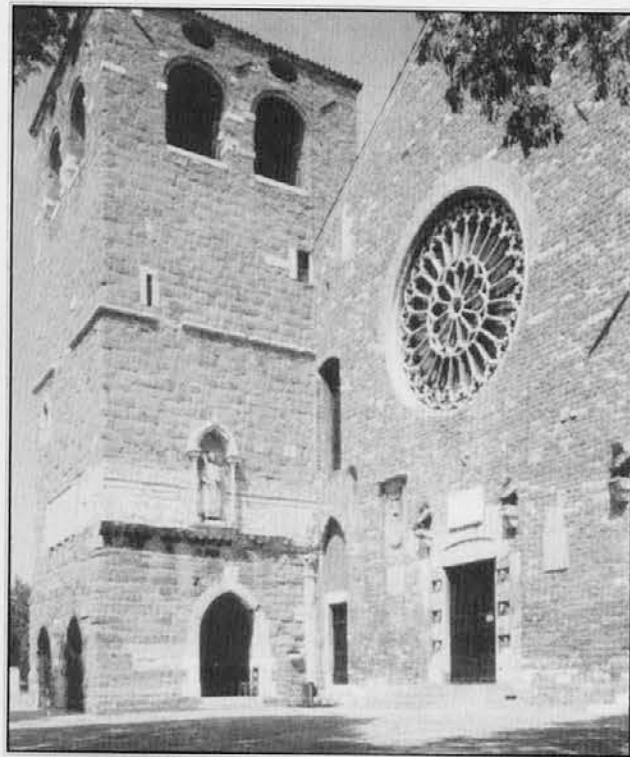
KOMISIJA PRAVIČNOST IN MIR TRŽAŠKE ŠKOFIJE

ZA ZAŠČITO SLOVENSKE
MANJŠINE V ITALIJI

Komisija Pravičnost in mir tržaške škofije je na seji v sredo, 5. aprila, odobrila dokument v zvezi z zaščito slovenske manjšine v Italiji, ki je bil posredovan sredstvom javnega obveščanja.

Glede na reakcije, do katerih prihaja v zvezi z zaščitnim zakonom za slovensko manjšino, komisija poudarja, da je prisotnost različnih kultur bogastvo za vso skupnost. Tega bogastva ne gre razpršiti, ampak vrednotiti v vzdušju miroljubnega sožitja, odprtega in spoštljivega dialoga in medsebojnega spoznavanja.

Pri tem se komisija sklicuje na poslanico, ki jo je papež Janez Pavel II. napisal ob dnevu miru 1. januarja 1989. Tu je med drugim napisano, da mora vsaka oseba razumeti in spoštovati vrednoto drugačnosti med ljudmi in jo preusmeriti v skupno dobro. Odprto mišljenje, ki želi bolj spoznati kulturno bogastvo manjšin, s katerimi prihaja v stik, bo prispevalo k odpravi obnašanj, ki so posledica pred-

sodkov, ki ovirajo zdrave družbene odnose. Država vsekakor lahko ima pomembno vlogo, če podpira kulturne pobude in izmenjave, ki naj olaj-

šajo medsebojno razumevanje, a tudi vzgojne programe, ki naj pripomorejo k vzgajanju mladih ljudi k spoštovanju drugih in odvrčajo vse pred-

sodke, saj slednji mnogokrat izvirajo iz nepoznavanja.

Zakonski predlog za zaščito slovenske manjšine, piše v dokumentu, vsebuje norme in ukrepe na glavnih področjih kulturnega in družbenega življenja slovenske skupnosti v Furlaniji-Juljski krajini, da se tako zaščitijo temeljne človekove pravice v zvezi z etnično, kulturno in jezikovno identiteto. Po mnenju komisije lahko predstavlja normativ pozitiven znak za rešitev problemov in utrjevanje odnosov omikanega in miroljubnega sožitja na obmejnem območju. To zlasti danes, ko je Trst v središču evropske regije, ki je geopolitično pomembna in je lahko most med evropskim Vzhodom in Zahodom.

Dokument komisije Pravičnost in mir tržaške škofije se zaključuje z mislijo, da pravična pravna ureditev vprašanja zaščite slovenske manjšine v Italiji mora uživati podporo vseh tistih državljanov, ki jim je pri srcu skupna blaginja. Konkretno se to lahko uresniči le s sodelovanjem vseh ljudi in vseh družbenih ter kulturnih komponent v Trstu in v Furlaniji-Juljski krajini, tako da bo prihodnost bolj vedra in bolj človeška.

IŽ

POZIV SLOVENSKE KOMISIJE
PRAVIČNOST IN MIRZA SPOŠTOVANJE
DEMOKRACIJE

"Za spoštovanje demokratično izražene volje državljanov in odgovorno ravnanje ob vključevanju v evropske integracijske tokove." To je naslov poziva, ki nam ga je posredoval dr. Anton Stres, predsednik Komisije Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci. Poziv ima v tem trenutku spričo aktualnih političnih dogodkov v Sloveniji poseben pomen. Komisija meni, "da je po najnovejših notranjepolitičnih dogodkih slovenska država v razmerah, ki od vseh nosilcev političnih funkcij zahtevajo veliko mero odgovornosti in državotvorne zavesti. Deset let po prvih svobodnih volitvah smo pred letošnjimi volitvami v ključnem obdobju za realizacijo temeljnih nacionalnih ciljev, med katerimi je enakopravnost in polna vključitev v evropske integracijske tokove prednostna naloga in je deležna širokega nacionalnega soglasja.

Za uveljavitev in spoštovanje vloge državljanov kot osnovnega nosilca demokratične suverenosti vsake oblasti za stabilizacijo negotovih političnih razmer je ključnega pomena pravočasna zakonititev neposredno in demokratično izražene zahteve državljanov po takem volilnem sistemu, kot so ga sami predlagali in izglasovali na referendumu. Poslanci so pri tem vezani tudi na ustavnopravni

red in odločbo Ustavnega sodišča (št. U-I-12/97 z dne 08/10/1998). Zato Komisija Pravičnost in mir pri SSK poziva vse nosilce javne oblasti, da pravočasno ravnajo v smislu teh osnovnih zahtev demokratične kulture.

Za vključevanje Slovenije v Evropsko unijo so odločilni naslednji meseci. EU bo z letošnjim poročilom o napredku držav kandidat in o stanju širitvenega procesa za najustrešnejše kandidatke določila roke za dokončanje pogajanj. Če bo ocenila, da Slovenija danih zavez ni izpolnila, obstaja resna nevarnost, da tega zanj še ne bo mogla storiti, zaradi česar lahko Slovenija celo izpade iz prvega kroga širitve EU. Njen vstop v EU bi se s tem odložil v vse bolj oddaljeno in tudi negotovo prihodnost. V interesu Slovenije je zato pravočasno sprejemanje in izvajanje pravnega reda EU. Pri tem so ključni naslednji meseci, v katerih mora Slovenija nadoknaditi dosedanje zaostajanje pri sprejemanju in izvajanju pravnega reda EU (Slovenija je izvršila le 60% lanskimi obveznostmi). Zato Komisija Pravičnost in mir pri SSK poziva vse nosilce javne oblasti, da pri reševanju nastale vladne krize upoštevajo omenjena dejstva in ravnajo v duhu odgovornosti za uspešno vključitev v evropske integracijske tokove.

APOSTOLI LJUBEZNI, SVETLI VZORI

NOVI BLAŽENI

V nedeljo, 9. t.m., je sveti oče Janez Pavel II. proglasil pet novih blaženih, moških in žensk, "ki so želeli spoznati Gospoda. Videli so ga z očmi vere. Prepoznali so ga kot Mesijo, križanega in vstalega. Pustili so, da jih je osvojil, in postali so njegovi zvesti učenci." Tako je o novih blaženih dejal med mašo v nedeljo sam papež, čigar odnos do svetosti in krščanskih zgledov je poznan vsemu svetu, saj je Janez Pavel II. doslej proglasil za blažene ogromno ljudi, ki so krščansko živeli in iz svojega življenja naredili "svetniški lik apostolov Cerkve", ki nagovarja tudi današnjega, zgledov potrebnega človeka.

Štirideset tisoč vernikov s treh celin je navdušeno pozdravljalo svetega očeta na Trgu sv. Petra in pozorno spremljalo bogoslužje in mašo, ki jo je ob papežu daroval kar 40 visokih cerkvenih dostojanstvenikov. Papež je v svojem nagovoru tudi naglasil, da se proglasitev novih blaženih odlično sklada s svetim in jubilejnim letom 2000.

Mariano de Jesus Euse Hoyos je blaženi iz Kolumbije in je po besedah svetega očeta "svetal zgled ljubezni, saj se je po svojem notranjem doživljanju in srečanju z Gospodom neutrudno posvetil oznanjanju vesele novice med kolumbijskimi kmeti."

Novi blaženi Frančišek Ksaverij Seelos je bil Nemec, duhovnik in je po papeževih besedah "znal ponesti svoje navdušenje, svoj duh za žrtvovanje in svoje prizadevno

apostolsko poslanstvo v vse tiste kraje, kjer je pridigal in oznanjal veselo novico."

Anna Rosa Gattorno, doma iz Genove, mati treh otrok, vdova in kasneje ustanoviteljica novega reda; o njej je sv. oče dejal, da "jo je neizmerno privlačevala ljubezen do Kristusa in je zato sprejela svoje življenje v nenehno prizadevanje za spreobrnitev grešnikov in posvetitev vseh ljudi".

Elisabetta Hesselblad je nova švedska blažena in je bila ustanoviteljica sester sv. Brigide; red je poimenovala po zadnji švedski svetnici, ki je bila razglašena za sveto že davnega leta 1391. O njej je sveti oče Janez Pavel II. v nedeljo dejal, da je njeno apostolsko poslanstvo "navdihoval veliki ideal, da bi postali vsi eno; prav to je prisililo sestro Hesselblad, da je darovala svoje življenje Bogu, da bi povezala luteransko Švedsko z Rimom." Papež je tudi molil, da bi velika privrženka ekumenskih naporov za zблиževanje kristjanov, kar je nova blažena nedvomno bila, "molila k Bogu, da bi blagoslovil in omogočil obroditev sadov za vsa prizadevanja Cerkve pri gradnji vedno globljega občestva in vedno boljšega sodelovanja med vsemi kristjani."

Nova blažena iz Indije Miriam Theresia Mankidyan, "apostol ljubezni, je objela križ ter ostala trdna pred pogostimi nerazumevanji in hudimi duhovnimi preizkušnjami."

DUILIO CORGNALI IN EZIO GOSGNACH V GORICI

VERA, JEZIK, KULTURA IN... NAROD

JURIJ PALJK

Na pobudo Študijsko raziskovalnega foruma za kulturo je bilo v petek, 7. t.m., v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici predavanje z naslovom *Vera, jezik, kultura*. Predavanje je bilo drugo v nizu študijskih večerov, ki jih pod naslovom *Blagodejne saponice Duha v svetem letu* prireja Študijsko raziskovalni forum v sodelovanju s štandresko dekanijo, Kulturnim centrom Lojze Bratuž in Kulturnim centrom Stella Matutina. Predavatelj in gosta petkovega debatnega večera sta bila glavni urednik videmskega škofijskega tednika *Vita Cattolica* dr. Ezio Gosgnach in dolgoletni glavni urednik omenjenega odmevnega tednika msgr. Duilio Corgnali, ki je znan po svojih pobudah in po jasni ter bistri javni besedi. Večera se zaradi istočasnih drugih kulturnih pobud in morda tudi iz drugih razlogov žal ni udeležilo veliko ljudi. "Žal" pišemo zato, ker je bil kulturni večer zelo dober, predavatelja pa več kot pripravljena in kakovostna, saj sta s svojimi izjavami spodbudila plodno razpravo in povedala marsikaj zanimivega, tudi novega. Najbrž bi bilo prav, če bi organizatorji v Gorici pripravljali bolj složno svoje prireditve, dabi si tako ne hodili jalovo eden drugemu v zelje in si ne bi "kradli" poslušalcev in obiskovalcev.

Najprej je o pomenu vere, kulture, jezika in naroda v Svetem pismu in Cerkev spregovoril msgr. Duilio Corgnali, dvajsetletni urednik tednika *Vita Cattolica* in do nedavnega predsednik Italijanskega združenja katoliškega periodičnega tiska FISC; v klenem slogu je prikazal svetopisemsko pojmovanje naroda, jezika in identitete vsakega posameznika, človeka, ki je narejen po Božji podobi. K naslovu svojega predavanja je namreč dodal še pojem narod, kajti po njegovem ne moremo govoriti o jeziku, če pri tem ne upoštevamo naroda: "Jezik je namreč sredstvo sporazumevanja, je pot od človeka k človeku in jezik bolj kot katerakoli druga stvar identificira narod, ga določa in mu daje bolj kot druge stvari lastno in prepoznavno identiteto." Msgr. Corgnali je v svojem duhovitem predavanju povedal, da že v sami Genezi v Svetem pismu vidimo, kako je Bog ustvaril različne ljudi, ki naj imajo vsak svojo identiteto, svoj jezik, kajti dialog in sožitje sta možna samo med različnimi. Videmski duhovnik je lepo prikazal, kako Bog v Svetem pismu gleda na jezik, narod in na dialog. O jeziku je tudi dejal, da je več kot zgolj neko sredstvo, saj v jeziku bije srce nekega naroda in je jezik skratka dosti več, kot smo si sicer sami pripravljeno prevečkrat priznati. Msgr. Cor-

FOTO: BUMBACA

gnali je podrobno opravil pregled svetopisemske misli o jeziku in nasploh dialogu. Na glas se je vprašal, zakaj bi Bog ustvarjal različne ljudi, če to ni dobro, zakaj je ljudem ob stvarjenju naročil, naj poselijo Zemljo in se družijo med seboj, naj se med seboj pogovarjajo. Po njegovem mnenju bi se morali vsi otresti starodavnih strahov pred drugim in drugačnim, drugače govorečim, kajti "samo strah rojeva vojne in grozote: če pa si miren, se svojih korenin zavedaš in si nanje ponosen, sprejemaš drugačnega in se z njim v miru sporazumevaš."

Ko se je ozrl v prihodnost, je dejal, da si od jutrišnjega dne gotovo ne želi take globalizacije, ki bi pomendrala vsako identiteto, tudi narodno in jezikovno, ker v monokulturi ni ničesar takega, v čemer bi se lahko človek prepoznava. Dejal je, da "jezik interneta, jezik Billa Gatesa, kjer je vse homologirano-izenačeno-poenoteno-neprepoznavno in izmalicevano, gotovo ena od nevarnosti za vsak jezik in vsako prepoznavno narodno kulturo, ki ima svojo identiteto in se je zaveda." Po Corgnalijevem mnenju prihodnosti ni v globalizaciji, ki poenostavlja in zanika vsako različnost, ampak v srčnem in kulturnem sprejemanju in prepoznavanju drugačnega ter seveda v ohranjanju svoje identitete, tako kulturne kot tudi verske, jezikovne in narodne. Zato se je msgr. Corgnali zavezal za zblíževanje narodov in za boljše poznavanje, ki edino omogoča tesnejše sodelovanje in razumevanje, sožitje in sodelovanje na enakopravni osnovi. Vlogo Cerkev vidi msgr. Corgnali v tesni povezanosti s krajevno omiko in narodno identiteto, kar seveda ne pomeni zapiranja vase, ampak pot k drugemu, ki jo lahko storijo le tedaj, ko sam sebe in svojo identiteto ceniš. "Samo če spoštuješ sam sebe in svoje korenine, si sposoben spoštovati bližnjega, tistega, ki govori drugačen jezik in ima drugačno omiko! Kako si lah-

ko sploh predstavljamo, da bo nekdo cenil naš jezik in narod, če svojega ne ceni?" se je na glas vprašal msgr. Corgnali, ki je tudi navedel trditev Simone Weil, ko je le-ta rekla: "Tisti, ki nima korenin, izkoreninjal!" in tako nedvomno pokazala na izvorni greh velikih totalitarizmov.

V predavanju msgr. Corgnali je bilo lepo slišati tudi teološko razlago pomena svetopisemske zgodbe o babilonskem stolpu, kjer ne gre za to, da Bog kaznuje Babilonce, ker so hoteli zgraditi stolp do neba, ampak predvsem zato, ker so se Bogu uprli in so hoteli sami zgraditi, narediti enoten jezik, ki ne bi spoštoval različnosti med ljudmi.

Dr. Ezio Gosgnach je sedanjí urednik tednika *Vita Cattolica*, ki je najbolj branjen tednik v Furlaniji-Juljski krajini, saj ga bere 43% vseh ljudi, ki v deželi berejo periodični tisk. Tednik je znan tudi po svoji bojevitosti, saj dejansko ni teme, ki se je ne bi lotil, pa naj gre za socialna, politična, širša družbena vprašanja ali pa za izkoriščanje črne delovne sile in za vprašanja narodnih pravic. *Vita Cattolica* je tednik, ki si je že večkrat upal stopiti krajevnim politikom na prste, ko je opazil, da se ne vedejo pošteno; med drugim pa tudi odločno podpira zahteve Slovencev v Italiji po zaščiti narodne manjšine, kot se je pred kratkim tudi odločno zavzel za narodne pravice Furlanov. Zato je toliko bolj pomembno dejstvo, da tednik *Vita Cattolica* sedaj vodi beneški Slovenec, ki sicer pri njem dela že deset let. Dr. Ezio Gosgnach je v petek v Kulturnem centru Lojze Bratuž predstavil časopis *Vita Cattolica*, ki ima dvajset tisoč naročnikov, veliko pa ga tudi prodajo po cerkvah in kioskih; od letošnjega leta naprej pa ima tudi stran v slovenskem jeziku, ker so zanj prosili duhovniki in dekani iz Nadiških dolin in Beneške Slovenije. Glavni urednik tednika je v slovenščini prikazal osrednja načela, ki se jih pri tedniku držijo; eno od teh je tudi to, da imajo

strani v furlanskem in sedaj slovenskem jeziku, saj tako skušajo vrniti identiteto Furlanom in tudi Slovincem v Beneški Sloveniji, ki so jih več kot sto let zatirali. Dr. Gosgnach je tudi povedal, kako težko je včasih dati jezik narodu, ki mu je bila za sto let vzeta pisana beseda v materinem jeziku. Prav s tem problemom se srečujejo pri furlanski in tudi slovenski manjšini v videmski pokrajini in škofiji. Od tod tudi izhaja njihova odločitev, da skušajo iz tedna v teden navajati Furlane in sedaj beneške Slovence na dejstvo, da se njihov jezik mora poznati tudi v pisani obliki in ne samo v pogovornem jeziku. Dr. Gosgnach je govoril tudi o poslanstvu krščanstva na področju komunikacij in kulture; povedal je, da se morajo časnikarji pri njihovem tedniku izogibati tako klerikalizmu kot tudi pretiranemu laicizmu.

"Naš časnik mora skrbeti, da je vedno znova človekoljuben in zvest Kristus, njegova vsebina mora biti aktualna, ukoreninjena v krajevno in širšo stvarnost, obenem pa mora biti tudi dragoceno pastoralno sredstvo, nepogrešljivo sredstvo pri današnji novi evangelizaciji," je povedal dr. Gosgnach. Nadaljeval je z mislijo, da se morajo pri tedniku nenehno zavzemati, da ne bi zašli v ceneno in narodno uničevalno folkloro: "Naše bralce moramo dejansko prepričati, da je furlanski jezik zares enakovreden večinskemu jeziku. Isto velja za beneške Slovence v Nadiških dolinah in Beneški Sloveniji!"

Oba predavatelja sta se zavezala za ohranjanje in gojenje lastne identitete, brez katere si sicer v današnjem svetu izgubljen, izkoreninjen in brez vsake veljave. Cerkev seveda podpira tako stremenje in po prepričanju obeh lahko tak časnik pomaga jezikovno osveščati ljudi.

V plodni in živi debati, ki je sledila, se je veliko govorilo o vlogi kristjana v sedanji družbi; trčili so tudi na problem medsebojnega odpuščanja. Tako msgr. Corgnali kot dr. Gosgnach sta bila mnena, da bi bilo življenje ob meji veliko lažje, če bi si znali ljudje med seboj odpuščati in pozabljati grehe svojih očetov. Oba sta si bila tudi edina v tem, da je za sožitje potrebna obojestransko pripravljena sodelovanje, ki pa se ne konča pri lepih besedah in željah, ampak se začne vsak dan znova pri majhnih, življenjskih dejanjih.

Živa debata, ki je predavanju sledila, je pokazala, kako sta predavatelja zadela v živo in da so lahko tudi čisto specifična vprašanja zanimiva za širši krog ljudi, pa naj gre za problem časopisa in njegove umeščenosti v naš prostor ali pa za teološka vprašanja.

Večer je tokrat vodil dr. Damjan Hlede, za odlično simultano prevajanje pa je poskrbel naš dragoceni sodelavec dr. Peter Szabo iz podjetja za prevajalske storitve Skrivanek iz Ljubljane.

SVETNIK TEDNA

17. APRIL

SILVESTER ČUK

RUDOLF, MUČENEC

Ime Rudolf je na Slovenskem precej pogosto. Po izvoru je to nemško ime in pomeni "slavni volk". Priljubljeno je bilo zlasti v plemiških družinah. Proslavil ga je na primer nemški cesar Rudolf I., začetnik Habsburžanov, ki so vladali nad slovenskim ozemljem vse do leta 1918, in prav to je najbrž pripomoglo, da je bilo v preteklosti in je še danes pri nas razmeroma veliko takih, ki jim je ime Rudolf ali skrajšano Rudi pa tudi Dolfe. Pri Nemcih sta iz imena Rudolf skrajšani obliki Dolf in Rolf, pri Francozih Raoul, pri Italijanih Rodolfo in skrajšano Dolfo.

Bibliotheca Sanctorum, kritična enciklopedija vseh svetnikov in svetnic, ki jih je katoliška Cerkev uvrstila v svoj spominski koledar, opisuje življenje dveh blaženih in enega svetnika s tem imenom. Na današnji dan se spominjamo blaženega Rudolfa iz švicarskega mesta Bern, ki je umrl mučeniške smrti še v otroški dobi. V Bernski kroniki, ki jo je napisal Konrad Justinger v letih 1420 do 1430, beremo, da je bil 17. aprila leta 1294 v tem mestu storjen gnusen zločin. Skupina Judov je v neki kamnolom zvalila krščanskega dečka Rudolfa in, da bi se ponorčevali iz Kristusovega trpljenja, so dečka pribili na križ in ga pustili, da je tam izkrvavel. Storiteli so to dejanje skušali potlačiti v pozabo, vendar se je zločin kmalu razvedel.

Mestni svet in krajevna duhovščina sta na tako krut način umorjenega dečka imela za mučenca, zato so ga z vsemi častmi pokopali ob oltarju Svetega Križa v glavni mestni cerkvi. Preprosto ljudstvo je ta oltar poslej imenovalo "oltar svetega Rudolfa" spričo mnogih čudežev, ki so se ob grobu mladega mučenca dogajali. Gotovo pa mučenec Rudolf ne bi odobral maščevanja mestnih oblasti nad judovskimi morilci: mnoge člane judovske skupnosti so vrgli v ječo, jih mučili in nekatere tudi usmrtili. Izdali so tudi odlok, da se noben Jud ne sme več za stalno naseliti v Bernu.

Cerkev, v kateri je bil pokopan blaženi Rudolf, so leta 1485 podrli ter na njenem mestu zgradili večjo in lepšo. Posmrtno ostanke mladega mučenca so položili v sarkofag pod oltar Svetega Križa. Leta 1520 so kalvinci opleni- li cerkev, porušili oltar Svetega Križa, relikvije blaženega Rudolfa so vzeli iz sarkofaga ter jih pokopali neznano kje. Češčenje blaženega Rudolfa je bilo razširjeno le v nekaterih predelih Švice, kjer so njegov spomin obhajali 17. aprila. V Rimskem martirologiju njegovega imena ni. Zgodovinska verodostojnost poročila v Bernski kroniki je precej dvomljiva, vendar ime Rudolf ostaja na koledarju na dan 17. aprila.

Zanesljiva pa sta življenjepisa drugih dveh Rudolfov, ki sta bila eden svetnik, drugi blaženi. Dne 1. avgusta se Cerkev spominja blaženega Rudolfa, redovnika iz italijanskega samostana Vallombrosa, ki je umrl leta 1076. 26. junija pa se obhaja spomin svetega Rudolfa, ki je bil škof v italijanskem mestu Gubbio v Umbriji in je umrl leta 1064. Na enega teh treh datumov godujejo naši Rudolfi in Rudiji.

LETOŠNJI POSTNI GOVORI PO RADIU TRST A

Letošnji postni govori po Radiu Trst A so ob torkih in petkih ob 18.45. Tema nosi naslov *Prihodnost bo takšna, kot je danes vzgoja*, nosilci projekta pa so profesorji na Škofijski gimnaziji Vipava. **Petek, 14.4.:** *Čut za sveto v zakonu in družini* (Ivan Albreht); **torek, 18.4.:** *Vzgoja za spravo in evharistijo* (Andrej Vovk); **veliki petek, 21.4.:** *Veselite se življenja* (Andrej Vovk).

DOBRODELNI KONCERT OB 35-LETNICI OGNJIŠČA

Revija Ognjišče bo 18. aprila obhajala 35-letnico izhajanja. Obletnico bo proslavila tudi z dobrodelnim koncertom; sredstva izkupička prodaje vstopnic in darila sponzorjev bodo namenjena Škofijski gimnaziji v Vipavi. Koncert bo v nedeljo, 14. maja letos, ob 16. uri v telovadnici Škofijske gimnazije Vipava. Na njem bodo sodelovali znani pevci in pevke slovenske zabavne glasbe, ki se odrekajo honorarju za nastop.

DARILO OBRTE ZBORNICE SLOVENIJE PAPEŽU

Predstavnika Obrtne zbornice Slovenije Franc Herle in Vlado Puc sta obiskala papeškega nuncija msgr. Farhata in mu izročila darilo za sv. očeta: pravo slovensko polhovko. Izdelal jo je Franc Kocjančič, najstarejši krznar v Ljubljani. Darilo je bilo dano v zahvalo za gostoljubje, ki sta ga bila predstavnik Obrtne zbornice deležna na svetloletnem shodu obrtnikov z vsega sveta v Vatikanu, ki je bilo od 18. do 20. marca.

RADIO OGNJIŠČE. Vsak četrtek ob 17. uri: aktualne teme v primorski oddaji *Maestral*. Radio Ognjišče lahko poslušate v zamejstvu na Ukvi frekvencah 107,5 - Sveta gora (v Goriški in Furlaniji) in 91,2 - Tinjan (na Tržaškem).

ZAPIS IZ APRILSKEGA DNEVNKA

KLASIČNI TRIPTIH

MAJDA ARTAČ STURMAN

SALVE, GYMNASIUM, SLOVENICA NOSTRA PALESTRA!

Končno se je muhasti marec umaknil prvemu aprilskemu dnevu, ki naj bi v duhu svoje latinske etimologije (aprilis iz aperio - odpreti) prinesel pomlad, toploto in sonce. A vendar je ta dan prav tako siv, vlažen, deževen in hladen kot prejšnji, skratka nepomladen, saj še vedno diši po zimi. Pri nas doma pa že kak teden vladata nestrpnost pričakovanja in mladostno navdušenje, ki spremljata vsak nastop ali proslavo, še posebej praznovanje tako pomembne obletnice, kot je petdesetletnica klasične gimnazije v Trstu.

Šola, ki je v prejšnjem šolskem letu 1998-99 slavila petdeseto obletnico rojstva, zaključuje niz slavnostnih pobud s prireditvijo v tržaškem Kulturnem domu. Mladih navdušencev, ki so se - kljub modnim trendom tistih, ki prisegajo na tehnološki in znanstveni razvoj - odločili za antične muze in bodo razkrili svoje talente na večerni prireditvi, res ni veliko. Njihovo število ne dosega štiridesetice. Tudi naša oboževalka sladkega helenkega melosa sodi mednje in se že ves teden vnema v pripravah in pričakovanju. Mladina je še najbolj navdušena nad dejstvom, da je v zadnjih dneh zamenjala utesnjujoče šolske klopi za odrskimi deskami Kulturnega doma, kjer pod vodstvom mentorice Matejke Peterlin in Nikle Panizon vadijo za predstavo. V zadnjih dneh je bilo treba še poskrbeti za nove črne hlače, take z modnim zavihom in, seveda, z zvončastimi hlačnicami in za lepo, belo majičko brez napisov in okraskov, na katero je bilo treba z likalnikom pritisniti logo klasične. Da bodo dijaki na odru zares lični! Starši pa naj bi poskrbeli tudi za zakusko. Seveda je najbolje, če doma spečeš kaj okusnega. Tedaj pomislim, da se za proslavljanje klasične še najbolj spodobi kaka "klasična" slaščica: recimo, potica, štrukelj ali šarkelj. Odločim se za pripravo zadnje, z dodatkom živopisanih kandidatov. Naj bo šarkelj bogat ne samo z rozinami in sesekljanimi mandlji, temveč tudi z barvo rdečih, oranžnih in zelenih kandidatov. Da bo slaščica tudi na videz prikupnejša!

STUDIA HUMANITATIS

Današnje jutro preživim med pečjo in računalnikom, med kuhinjo in dnevno sobo, med ustvarjalnostjo peke in preciznostjo računalniških veščin. Kljub vsem prizadevanjem moja forma mentis ostaja še vedno zasidrana v širokem razponu humanistike in besednega ustvarjanja, ki ga moram - po sili razmer - lepo sklanjati po pravilih računalniške logike. In tako si pri pisanju tega in drugih besedil moram pomagati s tehnologijo, ki mi nedvomno olajšuje delo. Tako skačem od pečice, kjer skozi zamegljeno šipo kontroliram, če šarkelj lepo vzhaja, k računalniku, v katerega vtipkavam podatke o sestavinah za pripravo šarklja.

Globoko se zavedam te svoje razpetosti med tradicijo in napredkom, med humanistiko in tehnologijo. Če tudi bi rada premostila ta razkol, pa v bistvu ostajam klasič, ki prisega na moč besede, literature, umetnosti sploh. Morda živim v utopiji, v utopiji človeka, ki grebe iz sebe neko globoko bolečino "mal du vivre", tako značilnega za današnji čas, čas vrtoglavega tehnološkega napredka, računalnikov, interneta. Utvarjam si, da bosta ustvarjalnost in sposobnost domišljanja novih, boljših svetov pripomogla k preseganju vsakdanjega, partikularnega, individualnega, bolečega, uničevalnega, razdiralnega.

V sebi nosim vero v moč človeka, ki prenika na dan v še tako razčlovečeni in odtujeni družbi, kot je naša. Nedvomno je k takemu prepričanju prispevala tudi moja humanistična izobrazba. K temu so prispevali odlični višješolski profesorji, odločitev za študij klasične filologije. Latinščina in grščina sta me očarali in sanjala sem, kako bom postala profesorica klasičnih jezikov in literature. Sanje so se v stiku z realnim svetom prelevile v drugačno držo, tudi ob dijaki, ki se na znanstvenem liceju bolj ogrevajo za praktično, razumsko, tehnično. A vendar sem prav preko dolgoletnega dela z njimi vse bolj začela vrednotiti fantazijo in ustvarjalnost, ki kar bruhata v prekipevajoči spontanosti mladih ljudi. Ne preveč navezani na latinščino, se pa moji učenci zavedajo pomena znanja jezikov, zlasti slovenščine. In tako me poučevanje v trdnjavi znanosti z leti vse bolj oddaljuje od grščine, da sem marsikaj pozabila. A glej, hčerkinja odločitev za klasični licej me spet ozavešča v znanju stare grščine, saj jo - tako kot mene - mikajo etimologije, jezikovne sorodnosti in primerjave. Če k temu še dodam dejstvo, da sem se zaljubila v mehko ruščino in - v združnih mesecih - še v gosposki zven francoščine, nedvomno ugotavljam, da je pri učenju sodobnih jezikov poznavanje klasičnih jezikov zelo koristno, in to v brk vsem tistim, ki omalovažujejo pomen tako imenovanih mrtvih jezikov. Kaj mrtvi jeziki! Latinščina in grščina živita iz roda v rod v sodobnih evropskih jezikih, tako kot v meni polje kri mojih prednikov in kot so moje poteze odraz starodavnih genetskih zasnov, ki se zgubljajo daleč v stoletjih. In če odkrivam svoje korenine, svoje nezavedno, skrito, neobvladljivo, najdem ta in oni drobci, ki ga sicer ne morem takoj dojeti, a si korak za korakom jasnim svojo osebno podobo. Tudi Evropa brez pregrad in meja mora v času globalizacije spet izbrskati iz pozaveščenosti dediščino človečnosti in vrednot, ki so jih - sicer v duhu svojega časa in prostora - oblikovali žlahtni nosilci antike. Da pa se razumemo: s tem ne mislim antike idealizirati, kajti v njej je tudi mnogo senc, nežlahtnega, nesprejemljivega.

S kritičnostjo in trezno presojo lahko vsak (dijak, ki se mu je to bogastvo na klasični gimnaziji razkrivalo skozi pet let) svobodno odloči, kaj sprejeti in kaj zavreči. Posameznikova pot v svet je sicer izhodiščno zaznamovana, a kam ga bo popeljala, za to se mora odločiti sam na križiščih življenja. V to ali v ono smer? V znanost, v literaturo, v pravištvo, v gospodarstvo? Ali pa v kaj bolj praktičnega?

KLASIČNI ŠARKEJ

Vam je pri srcu ne samo klasična kultura, marveč tudi kultura prehranjevanja? Mislim, da se vas najde nekaj. Drugi pa lahko mirne duše opustite branje tega zadnjega dela, oziroma recepta za pripravo slaščice. Sestavine: kvasec (pripravimo ga iz 3 dag kvasa, žlice moke, žličke sladkorja in pol kozarca toplega mleka), 15 dag raztopljenega surovega masla, 15 dag sladkorja (po želji tudi več), 1 celo jajce in 3 rumenjaki, 70 dag presejane bele moke, žlička soli, 4 do 5dl toplega mleka; zribana limonina lupinica, 2 pesti rozin, 10 dag pisanih kandidatov, 10 dag sesekljanih mandljev, 1 jajce za premaz in sladkor v prahu z vanilijo za posip.

V večjo skledo presejemo moko, ki ji pri strani dodamo žličko soli (da ne pride v neposreden stik s kvasom), v sredo naredimo jamico in vanjo vlijemo kvasec, nato pa še tekočino (v toplem mleku prej razpu-

stimo maslo), dodamo jajca in sladkor. Počasi in skrbno mešamo in nato s kuhalnico stepamo, da se delajo mehurji, približno četrto ure. (Pri tem opravilu sta potrebni predvsem vztrajnost in energičnost.) Postopoma dodajamo rozine, limonino lupinico, polovico mandljev in kandidite in medtem še previdno stepamo 5 minut. Nato stresemo testo v z oljem pomazan in s preostalimi mandlji potresen rebrast okrogel model za šarkelj, ki ga lahko postavimo v pečico vzhajati na 35 stopinj C. Testo naj vzhaja približno eno uro, ne pozabite pa postaviti v pečico plitve skodelice z vodo (zaradi vlažnosti, da bo slaščica voljna; pazite pa, da ne polijete vode!). Pred pečenjem pomazemo z raztepenim jajcem. Nato pečemo v srednje vroči pečici najprej pri 200 stopinjah C okrog 10-15 minut, da testo na vrhu lepo porumeni, potem pa še približno tri četrto ure pri 175 stopinjah C.

Prijeten vonj bo napolnil vaš dom in vam naznanjal, če se šarkelj lepo peče ali ne. Pečenega zvrnemo na krožnik in ohlajenega potresemo s sladkorjem. Najbolje je, če šarkelj spečete za naslednji dan, potem pa kar uživajte ob sladkih grizljajih. Pa dober tek!

PREJELI SMO

CAVE ITALICAM FIDEM

Spoštovani gospod urednik!
Vaš uvodnik v zadnjem Novem glasu me je spomnil na neko branje, ki utegne zanimati tudi Vas, zato Vam ga posredujem.

Znameniti tržaški alpinist in pisec planinskih knjig, dr. Julius Kugy (na sliki), je bil ob izbruhu prve svetovne vojne star že sedemindeset let ter zaradi hude kratkovidnosti oproščen vojaščine. A se je kljub temu kot prostovoljec javil k avstrijskemu alpincom kot "alpski referent". Kot je namreč sam neke zapisal, kdor ne brani domovine v sili, ni pravi mož, ampak slabič in strahopetnež. Tako je kot odličnega poznavalec predvsem Julijskih Alp prebil tri leta na gorski fronti in preprečil predvsem mnogo smrti zaradi plazov.

Predzadnje leto vojne, od Božiča 1916 do novega leta 1917-1918, se je na Trbižu, v prostem času, na prigovarjanje svojih prijateljev lotil pisanja svoje prve, gotovo najpomembnejše knjige o doživetjih v Julijskih: Iz življenja gornika. Ta knjiga, ki je doživela več izdaj in je prevedena v mnoge jezike, je izšla, za-

PRESEDNIK SAZU FRANCE BERNIK V GORICI

POMEN NAŠE KULTURE

FOTO BUMBACA

V Katoliški knjigarni je bil v petek, 7. t.m., prvovrsten kulturni dogodek, saj je prišel med goriške Slovence na obisk predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, slavist in primerjalni jezikoslovec dr. France Bernik, ki je v Gorico došel na povabi-

lo kulturnega društva Ars, da bi predstavil svoje enajsto znanstveno knjižno delo *Obzorja slovenske književnosti*, ki je izšlo konec lanskega leta pri Slovenski matici v Ljubljani.

Obisk dr. Bernika je bil za slovensko Gorico seveda izjemen kulturni dogodek, saj je predsednik SAZU-ja prišel navkljub prazniku v Ljubljani ob desetletnici prvih slovenskih demokratičnih volitev, in to zato, kot jesam dejal, ker ga na Gorico vežejo prijateljske vezi, sam pa je tudi že pisal o besednih ustvarjalcih iz zamejstva; še posebno je preučil pesniški opus nepozabne goriške pesnice Ljubke Šorli.

Uglednega gosta je v Katoliški knjigarni po vladnostnem nagovoru Vide Bitežnik pozdravil v imenu številnih prisotnih Janez Povše, ki ga je naprosil, naj sam več pove o svojem raziskovanju slovenske literature. Dr. Bernik je najprej dejal, da se kot znanstvenik z vsem srcem posveča literaturi, a ve tudi to, da bi literatura zmogla brez znanosti, medtem ko obratno ne velja. Prepričan je tudi v to, da morata literarna znanost in kritika tudi bralca navajati, da v literaturi prepoznata še tisto, kar mu ob prvem branju uide. Literarna kritika mora "priljubiti pri bralcih knjige" in jih ne odvracati od njih. Sicer pa je spregovoril o vlogi literature in kulture za slovensko državnost in povedal, da je bila morda v kulturi prav slovenska literatura tista, ki je do leta 1990 nadomeščala državotvorne organizacije, saj smo se Slovenci kalili in prepoznivali kot narod v jeziku in v književnosti. Dejal je tudi, da je bil od vedno proti t.i. ideološki kritiki v literaturi in je sedaj vesel, ker po desetih letih na Slovenskem tudi literarna kritika prihaja na mesto, ki ji spada. Povedal je tudi, da se je na Slovenskem prevečkrat gledalo na nekega pisatelja samo po nekaj njegovih pesmih, knjigah in so se celotna podoba in vrednote nekega umetnika nalašč zamolčevale, kar je bilo zgrešeno. Spregovoril je o takih interpretacijah Cankarja in Prešerna, Kocbeka in še koga, predvsem pa pokazal na nekaj ljudi, ki so se tudi v literarni kritiki od vedno vedli pošteno in dosledno. Eden od takih je Janko Kos, ki je pri Prešernu vedno opozarjal tudi na to, kar so drugi spregledali.

Na vprašanje, kako gleda na maličenje in nespoštovanje slovenskega jezika v matični državi, je dr. Bernik povedal, da so pri SAZU-ju ustanovili Svet za kulturo slovenskega jezika, ki ga vodi dr. Kajetan Gantar. Le-ta naj bi pazil na čistost slovenskega jezika: istočasno pa je opozoril na sedanjo vseprisotno globalizacijo in integracijske procese, v katerih pa bomo morali Slovenci paziti, da ohranimo svoj jezik. Dr. Bernik je tudi dejal, da po osamosvojitvi Slovenije kultura in literatura v matični državi izgubljata pomen, kakršnega sta imeli nekoč, in postajata to, kar sta od vedno bili v razvitem svetu: samo del širše kulture in omike.

Srečanje z dr. Bernikom se je prelilo v lep pogovor, med katerim je predsednik SAZU-ja obsodil v Sloveniji vse bolj prisotni malomarni odnos do materinega jezika in obenem omenil, da je res, da se v Sloveniji premalo upoštevajo slovenski pisatelji in pesniki iz zamejstva tako v učbenikih kot pri študiju slovenske literature.

Dr. Bernik je s svojim znanjem, strpnostjo, lepim jezikom in tiho, a pristno človeško toplino očaral številno občinstvo, hkrati pa tudi jasno pokazal, da je naše trmasto vztrajanje pri zavezi slovenstvu in slovenski besedi edina možna pot za ohranitev slovenskega naroda tudi v prihodnje.

RAFKO DOLHAR

JUP

TRETJI ABONMAJSKI KONCERT GM

FLORENTINSKI GLASBENIKI PREVZELI

FOTO KROMA

V zadnjem času je zopet prišlo v ospredje krizno stanje Glasbene matice. O tem smo imeli možnost se seznaniti preko poročil v tisku in drugih zamejskih občil, ki pa so posredovala tudi razveseljujočo vest, da je prostorske krize GM morda konec z vselitvijo v prostore bivše šole v Rojanu. A to vprašanje si zasluži bolj poglobljeno obravnavo na drugem mestu. Kljub temu pa bi lahko rekli, da je glede tega kriza tudi, kar se tiče obiska abonmajskih koncertov, saj ravno na zadnjem koncertu, ki je bil 31. marca v Kulturnem domu v Trstu, je bilo sramotno nizko število poslušalcev. In dodali bi, da bi jih bilo še manj, ko ne bi bilo v dvorani tudi nekaj ljubiteljev glasbe italijanske narodnosti. Vzrok temu ne morejo biti le težave s parkiriščem in podobno. A o tem morda kdaj drugič.

Tokratni koncert je oblikoval pihalni kvintet Millennium iz Firenc. Gre za mlad sestav, saj je bil ustanovljen komaj leta 1998, njegovi člani pa so pihalci orkestra Maggio musicale fiorentino: Alessia Sordini - flauta, Fabio Bagnolo - oboa, Paolo Pistolesi - klarinet, Stefano Mangini - rog, peti član pa je fagotist Francesco Furlanich, tržaški Slovenec, ki je obiskoval Glasbeno matico. Tako ostaja GM zvesta vodilo in smernicam letošnje sezone. Ta poteka namreč v znamenju 90-letnice te ustanove in je zasnovana tako, da na vsakem koncertu nastopi tudi ustvarjalec, ki se je šolal na GM.

Kvintet Millennium se je predstavil s sporedom, ki je obsegal skladbe *Piccola offerta musicale* Nina Rote, šest *Bagatel* Györgya Ligetija, *Tri kratke skladbe* Jacquesa Iberta, *Kvintet* Slavka Osterca in *Kvintet* Jeana França. Izvajanje florentinskih glasbenikov je poslušalce v celoti prevzelo, prepustili smo se užitku in - zakaj ne - zabavi, saj, kot je pisalo v koncertnem listu, je namen kvinteta Millennium zabavati se in zabavati občinstvo. Lahko rečemo, da sta na odru prevladovala natančnost, sproščenost in interpretacijska gotovost, za kar so si nastopajoči na koncu zaslužili dolg aplavz. Rednemu delu koncerta je sledil dodatek, Piazzollov *Libertango*, za to priložnost pa je Tržčan odložil fagot in prevzel harmoniko.

Prihodnji abonmajski koncert GM bo že ta petek, 14. aprila, ko bo v tržaškem Kulturnem domu nastopil Akademski pevski zbor Tone Tomšič iz Ljubljane pod vodstvom Stojana Kureta. Ostale koncerte bosta oblikovala skupina Gallus Consort iz Trsta, ki bo nastopila 4. maja v baziliki sv. Silvestra v Trstu, in pianist Luca Ferrini, ki bo nastopil 12. maja v Kulturnem domu. Izven abonmaja pa je predviden koncert orkestra Glasbene gimnazije Jan Neruda in Glasbene šole iz Prage, ki bo 18. maja v evangeličansko-luteranski cerkvi v Trstu.

IVAN ŽERJAL

NAJNOVEJŠA REBULOVA KNJIGA "JUTRANJICE ZA SLOVENIJO"

ZA NOVE VREDNOTE

MAJDA ARTAČ STURMAN

Pri celovski Mohorjevi družbi je v začetku tega leta izšel nov roman tržaškega pisatelja in klasičnega filologa Alojza Rebule z naslovom *Jutranjice za Slovenijo*. Delo, ki je bilo nagajeno na natečaju Mohorjeve družbe za roman ob desetletnici slovenske pomladi, je bilo prvotno naslovljeno *Potopljeni zvon*, izgledalo pa je, da bo izšlo pod naslovom *Rokopis za zahvalno nedeljo*. Založnik in verjetno avtor sam pa sta odločila za zgovornejši naslov, *Jutranjice za Slovenijo*, ki je glede na status glavnega junaka zagotovo prikladnejši.

Glavni junak Milan, župnik na Livorju, pripoveduje v prvi osebi dogode, ki so se mu dogajali v času, ki zajema celotno dobo jugoslovanskega samoupravnega socializma do slovenske pomladi. V majhni vasi, kjer Milan župnikuje, se stekajo usode različnih ljudi, ki nazorno prika-

zujejo pot slovenskega človeka v času petdesetletnega enoumja. Tako lahko preko realnosti vasi spoznamo splošno stanje Slovencev in njihove poti in etične borbe za osamosvojitve. Preko partikularnosti nam Rebula daje spoznavati univerzalnost, kajti nemogoče bi bilo, da bi se v eni sami vasi pripetilo toliko stvari, kot jih avtor knjige niza. Livor je zato metafora za majhen zemljepisni prostor, kjer se stekajo poti majhnega naroda, ki se prepletajo v življenju, smrti, samomirih, varanjih in političnih gonjah ter ob kulturi, človeškosti, teoloških vizijah in duhovni rasti posameznika in družbe. Nad vsem tem dogajanjem pa veje zgodovina, ki se včasih zdi kot Damoklejev meč, včasih pa kot resnična *magistra vitae*. Pri tem je razviden veliki Rebulov smisel za zgodovinsko objektivnost, ki zgodbi daje posebno distanco do snovi, ne da bi pri tem bralec pozabil, kje stoji avtorjev vrednotni sistem.

Rebula je znal poleg narodnostnega momenta zajeti v svoj najnovejši roman tudi krščanski trenutek in ga preko različnih razvojov zgodbe in oseb uspel prikazati v svoji "slovenskosti": v razduhovljenju in razkristjanjenju slovenske biti. Ne moremo mimo tega, da ne poudarimo zanimivo konstrukcijo romanov Alojza Rebule, od katere se ne odtegujejo niti *Jutranjice za Slovenijo*. Roman ni samo avtorjeva domišljija, ampak tudi izkustvo in doživetje. Tako lahko srečamo Rebulovega najljubšega teologa Jacquesa Maritaina v "olimpu" Milanovih bralskih okusov, kar nedvomno kaže na avtorjevo perspektivo, pa še mnoge doživljaje, ki smo jih bili deležni v Rebulovih dnevniških zapisih, kakor so *Previsna leta*, *Oblaki Michigana* ali *Vrt bogov* in ki se v tem romanu pojavljajo prekoderano in preinterpretirano.

Ne gre spregledati pa še enega, pa naj bo tako majhnega dejanja, ki

ga je Rebula s svojim romanom naredil. Roman je posvečen profesorju Otmarju Črnilogarju, "prisrčnemu tovarišu pri slovenjenju Svetega Pisma", katerega poteze so prisotne tudi v samem liku glavnega junaka.

S tem romanom je Alojz Rebula stopil za korak naprej v slovensko književnost, saj je etična in vrednotna zgradba *Jutranjic za Slovenijo* skrajno netipičen pojav za moderno, rahlo nihilistično nastrojeno slovensko literaturo, zato pa toliko bolj vreden zaradi svojega prizadevanja za posredovanje vrednot.

ODKRIVANJE OPUŠA NAVDIHOVALCA NAŠEGA JEZIKA

KAZALO K ŠKRABČEVIM JEZIKOVNIM DELOM

V Novi Gorici so proti koncu meseca marca predstavili javnosti *Imensko in stvarno kazalo k jezikovnim delom patra Stanislava Škrabca*, našega največjega slovenista oz. jezikoslovca 19. stoletja. Dogodek, ki sta ga pripravila Goriška knjižnica Franceta Bevka in Frančiškanski samostan na Kostanjevici, je sodil v okvir Škrabčevih dnevo. Le-te je pred šestimi leti začel prirejati poseben odbor, v katerem sodelujejo slovenisti, kulturni delavci in predstavniki kostanjeviškega samostana pri Novi Gorici.

Omenjeno *Kazalo* pomeni zaokrožitev in obogatitev Škrabčevih *Jezikoslovnih del*, ki so v letih od 1994 do 1998 izšla v štirih knjigah. Z njimi je Stanislav Škrabec, ki je več kot 42 let živel in delal v frančiškanskem samostanu na Kostanjevici, edini od slovenskih jezikoslovcev, ki ima vsa svoja dela objavljena. Seveda pa bo preučevanje njegovega življenja in dela še trajalo, saj je bil zelo ustvarjalna in vsestranska osebnost, strokovnjak in znanstvenik, ki je veliko ustvarjal in pisal, tako da je več njegovih besedil še neznanih oz. neodkritih.

Sestavljalec *Kazala* prof. Janko Moder je *Imenskemu in stvarnemu kazalu k jezikovnim delom patra Stanislava Škrabca* posvetil štiri leta "zanimivega, a tudi morečega dela". Treba je bilo namreč pregledati in preučiti vse spise in veliko drugega gradiva, ki ga je Škrabec ustvaril v petdesetih letih svojega delovanja. Sploh je bil Stanislav Škrabec široko izobražen, vsestransko dejaven znanstvenik in esejist, ki s svojimi stvaritvami še zmeraj navdihuje bogatitev in razvoj slovenskega jezika.

Predstavniki Organizacijskega oz. Častnega odbora Škrabčevih dnevo napovedujejo, da bo naslednji simpozij - četrti po vrsti - o slovenskem jezikoslovcu maja leta 2001. Namenili ga bodo temi o tem, kako se je Stanislav Škrabec opredeljeval do posameznih narodov in jezikov. V nekaterih referatih bodo strokovnjaki analizirali tudi značilnosti slovenskih narečij, ki jih govorijo na Tržaškem, Goriškem, v Beneški Sloveniji in Reziji.

M.

VINKO OŠLAK: "POSTATI OB KNEŽJEM KAMNU"

PODOBA SODOBNEGA ČLOVEKA

RAFKO DOLHAR

Ne vem, ali je naslov zbirke *člankov in esejev Vinka Ošlaka določila celovška Mohorjeva založba, ki jih je izdala leta 1999, ali sam njih avtor. Vsekakor se mi zdi naslov zelo posrečen. Postati pomeni ne samo ustavit se ob tem osporavanem simbolu slovenstva, temveč se ob njem tudi zamisliti. Zamisliti se ne samo o njegovem, slej ko prej simboličnem pomeni v preteklosti in sedanjosti, temveč tudi zamisliti se ob dogajanju v prostoru, v katerem je (bil) postavljen. Naslov pa bi se lahko glasil tudi *Postati in obstati ob knežjem kamnu, kajti o obeh teh aspektih razmišlja Ošlak v tej svoji zbirki člankov in esejev. Knjiga obsega 37 sestavkov na 157 straneh. Torej gre za zelo koncentrirano branje, filozofsko pogljobljeno, brez nepotrebnega leporečja. Vsekakor to ni lahko, je pa zanimivo branje in, če hočemo od tega kaj imeti, ga moramo zaužiti po malih količinah.**

Vinko Ošlak, filozof, politolog esejist in pisatelj je po rodu slovenski Korošec. Od leta 1983 pa je postal avstrijski Korošec. Tako razmišlja o preteklosti in sedanjosti Koroške. Tako v najkrajšem zapisu razmišlja, kaj bi povedal ob obletnici zloglasnega koroškega plebiscita (katerega osemdesetletnico bodo Korošci obhajali letos), Ošlak bi ovrgel enega od brambovskih mitov o svobodni in nerazdeljeni Koroški. Zgodovina je namreč pokazala, da je ravno plebiscit Koroško razkosal med Avstrijo, Italijo in Kraljevino SHS. Najdaljši zapis pa velja seveda Ošlakovi veliki veri in ljubezni, naslov je: *Kaj je esperanto - čemu prav esperanto?*

Za nas so seveda najbolj zanimiva razmišljanja v sestavkih o asimilaciji, o dvojezičnosti, etnocentrizmu in multikulturalnosti. Pa seveda tudi o dualizmu manjšinskih organizacij na Koroškem. Razumljivo je, da so ti sestavki zanimivi tudi za Slovence v Italiji, ki živimo v podobnih okoliščinah kot koroški bratje. V teh sestavkih Ošlak razvija neko svojstveno teorijo, ki jo je uporabil tudi pri zagovarjanju in utemeljevanju esperanta, o vraščeni človeka, s poudarkom seveda na manjšinskega človeka, ter o njegovem uravnovešenem alternativnem razvoju v vertikalno ali, kot on pravi, osredinjeno tudi etnocentrično smer, ali pa v horizontalno, navzven usmerjeno asimilacijsko ali multikulturalno smer.

Poleg tega razmišlja med drugim tudi o splošno zanimivih problemih: o demokraciji in demagogiji, o levčarstvu in desničarstvu, o narodu, o cerkvi in državi, o utopiji in realizmu, o kulturi in umetnosti, o ekumenizmu in lustraciji o liberalnosti in liberalizmu in še o marsičem.

Gotovo se bralec ne bo strinjal z vsemi njegovimi pogledi, snovi za razmišljanje pa bo našel ogromno, zato je vredno to, po obsegu skromno, a po vsebini izdatno knjigo vzeti v roke.

PREDSTAVITEV 13. ZVEZKA ENCIKLOPEDIJE SLOVENIJE V TRSTU

POPOLNEJŠA INFORMACIJA O ENOTNEM SLOVENSKEM PROSTORU

MATJAŽ RUSTJA

V čitalnici Narodne in študijske knjižnice v Trstu je bila v petek, 5. aprila, predstavitev trinajstega in torej najnovejšega zvezka *Enciklopedije Slovenije*. Približno štiristo strani obsežen zvezek sta predstavila predsednik knjižnice prof. Jože Pirjevec in glavni urednik enciklopedije Dušan Voglar. Navzoči pa so bili tudi nekateri sodelavci in uredniki velikega projekta *Enciklopedije Slovenije*, ki jo je leta 1987 začela izdajati založba Mladinska knjiga. Začetna zamisel nacionalne enciklopedije, katerih je v svetu res malo, sega v leto 1968, prvi geslovník je izšel leta 1983. Takrat je uredništvo načrtovalo dvanajst zvezkov z dodatki, ker pa se družba in življenje silovito spreminjata, je danes na programu kar petnajst zvezkov z dodatki.

Trinajsti zvezek, s katerim se predstavlja slovenstvo pod črkama "š" in "t", je za nas zamejce še posebno pomemben. Črka "t" vključuje namreč celo vrsto gesel, ki prinašajo enciklopediji tržaški del slovenskega etnične ozemlja. Geslo *Trst* in gesla kot *Tržaška škofija*, *Tržaški zaliv*, *Tržaško vprašanje*, *Tržaško okrožje*, *Tržaška kreditna banka* in še mnoga druga, ki se dotikajo slovenskega utripa mesta, zasedajo v tem zvezku prav posebno mesto. Geslo *Trst* sodi med najpomembnejša in najboljšežnejša ge-

slava zvezka in sploh enciklopedije, je dejal glavni urednik Voglar. Daje nam splošno informacijo o mestu od prazgodovine do gospodarskega in kulturnega razvoja in postavlja v ospredje nekatere vidike in prvine slovenskega človeka v razvoju mesta Trst. Izoblikuje se tako živa podoba Trsta v preteklosti in sedanjosti, polna knjižnega ustvarjanja, gledališke umetnosti, ljubiteljske kulture, uspešnega denarništva in velikih moč, npr. Primoža Trubarja, katerega je cvetoči Trst tudi gostoval. Geslo sta izoblikovala tržaški zgodovinar prof. Jože Pirjevec in tržaški geograf prof. Milan Bufon. Ne moremo pa niti mimo gesla *TIGR* in še mnogih drugih vodilk po ostalih zvezkih enciklopedije, ki dosega z razpredeno mrežo opisovanj zamejstva in zdomstva enega osrednjih ciljev: informirati o celotnem slovenskem etničnem prostoru, ki ga slovenska osrednja publicistika zanemarija. Obenem pa graditi slovensko narodno čutenje.

Mozaik informacij o enotnem slovenskem prostoru je s trinajstim zvezkom *Enciklopedije Slovenije* popolnejši. Uspeh zahtevnega projekta in izhodiščnih točk uredništva pa potrjuje tudi sodelovanje raznih zamejskih inštitucij (npr. NŠK in SLORI) in izvedencev, tako da je *Enciklopedija Slovenije* rezultat doprinosov vseh delov slovenstva.

NA MEJNEM PREHODU CERJEJ

PRVA ODPRTA MEJA V LETU 2000

V soboto, 8. aprila, je na mejnem prehodu Cerje v miljski občini potekala prva pobuda iz niza *Odpri meja 2000*, pri kateri sta sodelovali miljska in koprška občina. Ob tej priložnosti so po večdesetletnem obdobju prvič odprli mejni prehod Cerje, ki je bil zaprt kar dvajset let.

Slovesnosti sta se udeležila župana občin Koper in Milje, Dino Pucer in Roberto Dipiazza, ki sta med drugim opozorila na pomen sodelovanja in prijateljskega druženja prebivalcev z obeh strani meje. Življenje bo po-

stalo polno in bolj kakovostno še posebej takrat, sta še povedala Pucer in Dipiazza, ko bodo z vstopom Slovenije v Evropsko unijo zabrisane meje med italijansko in slovensko državo.

Prihodnja pobuda v okviru letošnjih *Odpri meja* bo že ta konec tedna, in sicer v soboto, 15., in nedeljo, 16. aprila, med občinama Dolina in Hrpelje-Kozina. Pobuda se bo pričela v soboto, 15. t.m., v gledališču France Prešeren v Boljuncu, nadaljevala pa naslednji dan, v nedeljo, 16. t.m., v dolini Glinščice.

ŠOLA GRUDEN IN LICEJ PREŠEREN

KAKOVOŠTNI POBUDI NAŠIH ŠOL

V prejšnjih dneh smo na Tržaškem bili pričé dvema zanimivima pobudama naših šol. V ponedeljek, 3. t.m., so v nabito polni dvorani Kamnarske hiše Iga Grudna predstavili 30-minutni dokumentarni film o Učni poti Nabrežina. Istoimenski načrt, o katerem smo v našem listu že večkrat poročali in ki v enajstih postajah prikazuje naravne, narodne, kulturne in druge značilnosti Nabrežine, je torej doživel filmsko uprizoritev po zaslugi koordinatorke prof. Vere Caharija, profesorjev Dušana Križmana, Iga Radoviča, Danijele Mavec, Ani Tretjak in Dorine Cibic in ne nazadnje tudi dijakov nižje srednje šole Igo Gruden iz Nabrežine. Pri tem pa ne gre prezreti vloge režiserja Pina Rudeža ter snemalcev in tehnikov Davida Čoka in Alexa Puriča. O pomenu načrta Učna pot Nabrežina so spregovorili ravnatelj šole Igo Gruden prof. Zvonko Legiša, poleg njega pa še devinsko-nabrežinska podžupanja Marija Škerk, režiser Pino Rudež in naravoslovka Marinka Perrot. Številni prisotni so si ogledali dokumentarec, prireditev pa je popestril tudi nastop šolskega zbora.

V četrtek, 6. t.m., pa so v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah na lepi in doživeti prireditvi predstavili prispevka, ki sta ju v okviru projekta Comenius *Skrbimo za raznolikost Evrope* pripravila Znanstveni licej France Prešeren iz

Trsta in Zvezna gimnazija za Slovence iz Celovca. Dijaki 4. A in B razreda liceja Prešeren so pripravili film *Majenca*, v katerem so prikazali slovensko pomladansko ljudsko tradicijo na Tržaškem, ter panoje, na katerih so predstavili svojo šolo in deželo Furlanijo-Julijsko krajino. Delo je koordiniral prof. Boris Grgič v sodelovanju s profesorji Majjo Daneu, Barbaro Lapornik in Tatjano Miletič, medtem ko je bila odgovorna za stike prof. Majda Sancin. Delovne ekipe za pisanje tekstov in scenarija je vodil igralec Danijel Malalan, delovno ekipo za video snemanje in montažo pa sta vodila tehnika Alex Purič in David Čok.

Dijaki razredov 6. in 7. A ter 4. in 7. B slovenske gimnazije iz Celovca pa so pripravili lutkovno igro z naslovom *Sedem nalog* v režiji Tineta Varla. Ob sodelovanju igralne skupine so prispevali Breda Varl lutke in sceno, Kristijan Sadnikar lesene konstrukcije, Edi Oraže glasbo, za luč je poskrbel Florian Krivograd, vodja tehnike in luči pa je bil Roman Krajger. O pobudah so spregovorili dijaki ter prof. Boris Grgič z liceja Prešeren in prof. Miha Vrbinč s celovške gimnazije, številne prisotne pa je pozdravil ravnatelj liceja Prešeren prof. Tomaž Simčič, ki se je tudi zahvalil Zadrugi kraški banki in Slovenskemu dobroduelnemu društvu za gmotno podporo.

TRST / PESNIŠKI TURNIR ETNIEPOESIE

MED NAGRAJENCI TUDI MIROSLAV KOŠUTA

V nedeljo, 9. aprila, so v tržaški galeriji Tergesteo podelili tri nagrade pesnikom, ki so se bili zbrali na nevsakdanjem pesniškem turnirju, ki ga je priredilo tržaško kulturno združenje AltaMarea. Med 25 pesniki so ex-aequo nagradili tržaškega slovenskega pesnika Miroslava Košuta, albanskega pesnika, ki živi v Italiji, Gezima Hajadrija in tržaškega pesnika, ki piše v italijanskem jeziku, Roberta Dedenara. Nagradjeni pesniki so prejeli plakete in grafike slovenskih likovnih ustvarjalcev Jasne Merku, Klavdija Palčiča in Franka Vecchieta.

Nevsakdanja prireditve, ki je v znano tržaško kavarno Tergesteo privabila množico radovednežev, je potekala ves popoldan, saj so vso prireditve mestoma neposredno prenašali v znani italijanski

televizijski oddaji o nogometu, ki jo vodi znani Fabio Fazio na drugi italijanski mreži RAI. Iz Trsta se je neposredno s pesniškega turnirja oglašala nekdanja italijanska pevka

lahke glasbe Orietta Berti. Kulturno združenje AltaMarea je pobudnik vsakoletnega nagradnega natečaja za pesnike iz Srednje Evrope *EtniePoesie*; tudi nedeljski pes-

niški turnir je potekal pod tem imenom, k sodelovanju pa je enakopravno pristopila tudi Skupina 85 iz Trsta. Šlo je za nevsakdanje branje poezije, saj se je vsak pesnik lahko predstavil s samo eno poezijo v italijanščini; strokovna žirija je potem izbrala nagrajenca. Žirijo je vodil slovenski akademik in pesnik Ciril Zlobec, ki je med prireditvijo tudi spregovoril o pomenu takih prireditev za sožitje in boljše poznavanje med sosednjimi narodi. Pesniškega turnirja so se lahko udeležili samo povabljeni pesniki; z veseljem lahko zapišemo, da je bilo povabljenih slovenskih pesnikov kar sedem. Žirija, ki je pesmi in pesnike ob koncu natečaja nagradila, je podčrtala predvsem dejstvo, da so hoteli s to pobudo približati poezijo televizijskim gledalcem, obenem narediti reklamo za vsakoletno vedno bolj uveljavljeno pesniško nagrado *EtniePoesie* in obenem prav v Trstu dokazati, da je sožitje med različnimi narodi mogoče.

ZUT

KROŽEK VIRGIL ŠČEK / NOVA KNJIGA VIDE VALENČIČ

POLITIKA IN MANJŠINE: LJUBEZEN ALI BREZBRIŽNOST?

IVAN ŽERJAL

Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček iz Trsta je s finančno podporo deželne uprave, Zadrugne kraške banke in Sveta slovenskih organizacij izdal tri nove "bele priročnike", tako da je ta zbirka dosegla število 30 publikacij. Gre za knjigo mladega tržaškega zgodovinarja Petra Rustje z naslovom *Ivan Nabergoj v avstrijskem državnem zboru (1873-1897)* z izborom govorov in časopisnih poročil iz časopisa *Edinost*, nato za knjigo Vide Dolhar *Kanalska dolina in slovenska kultura* o mestu Kanalske doline v slovenski kulturi, zlasti v književnosti, ter za prvi del študije raziskovalke in publicistke Vide Valenčič z naslovom *Politika in manjšine: ljubezen ali brezbriznost?* Slednja je tudi doživela prvo predstavitev, in sicer v soboto, 8. t.m., v Peterlinovi dvorani v Trstu na večeru, ki sta ga priredila Slovenski kulturni klub in Mladi v odkrivanju skupnih poti v sodelovanju s krožkom Šček.

Knjiga (gre za prvi del preurejene diplomske naloge) je že druga publikacija Vide Valenčič, ki je objavljena pri krožku Virgil Šček, saj je lani že izšlo poljudoznanstveno delo o manjšinah v zahodni Evropi z naslovom *Evropa narodov* (šlo je za preurejeno zbirko nadaljevanj, ki so bila objavljena v Novem glasu). Publikacija *Politika in manjšine: ljubezen ali brezbriznost?* je v italijanščini napisana teoretska analiza o etnopolitiki (italijanski naslov se glasi *Politica e minoranze: amore o indifferenza?*), o tem, kakšno

vlogo ima politika v manjšinah in kakšno vlogo imajo manjšine v politiki. Uvodno besedo je prispeval sociolog prof. Emidij Susič, ki je bil tudi avtoričin mentor pri pisanju diplomske naloge. V uvodnem posegu na sobotni predstavitvi je predsednik krožka Virgil Šček dr. Rafko Dolhar podčrtal, da je publikacija Vide Valenčič poglobljeno analitično delo, precej različno od njene prve knjige, kjer je postavljeno tudi vprašanje o tem, kaj je važnejše, ideologija ali narodnost.

Avtorica Vida Valenčič v svojih raziskavah ni zasledila nekega splošnega teoretskega dela o manjšinah in politiki, ki bi dalo neke smernice in zakone. Znašla se je pred razpršenimi obravnavami različnih posameznih primerov s strani politologov in sociologov (teh je največ Američanov), ki obravnavajo po en sam primer, predvsem pa tiste, ki so konfliktni (npr. severno Irsko). Glede vprašanja,

kaj pomeni soudeležnost manjšine pri politiki in zakaj se odloča za politiko, je na predstavitvi v Peterlinovi dvorani Valenčičeva dejala, da obstajata med politologi in sociologi dve struji: prva je mnenja, da se manjšine angažirajo, če občutijo neko prikrasnost, druga pa, da se angažirajo, če so dovolj močne. Vsekakor je manjšinska situacija v svetovnem merilu tako pisana, da ni mogoča ena sama smernica. Bistveni problem je čut, da si zastopan v nekem organu, vladi, centru oblasti in odločanja. Če ta zastopanost manjka, se čut razvije. Po mnenju avtorice pa bo odnos med politiko in manjšinami s časom postajal vse važnejši in kompleksnejši.

V razpravi je bilo med drugim poudarjeno, da je organizirana manjšina veliko bolj učinkovita, da je povezava z matično državo zelo pomembna (sicer je avtorica vzela v pretres dela tistih politologov in sociologov, ki obravnavajo

narode brez države), govor je bil tudi npr. o načinu učenja jezika pri nekaterih manjšinah (npr. pri Valižanih).

Drugi del diplomske naloge Vide Valenčič bo krožek Virgil Šček objavil v prihodnjem letu, v njem pa je avtorica obravnavala politične stranke treh manjšin, ki živijo v Italiji, in sicer Južnotirolske ljudske stranke, Union Valdôtaine in Slovenske skupnosti. Skušala je raziskati odnos, ki ga imajo pripadniki manjšin s temi strankami, primerjati podobnosti in razlike, njihove prednosti in pomanjkljivosti. Vsekakor si je iz izkušenj z raziskovanjem manjšin ustvarila vtis, da bodo pripadniki neke manjšine kompaktno podprli lastno stranko, če bodo videli, da je nekaj različnega od drugih političnih strank.

Na koncu pa naj povemo še to, da so knjigo tiskali v tiskarni Graphart, zanjo pa je treba odšteti 16.000 lir.

Na letošnjem občnem zboru ZSKP so prisotne pozdravili Boleslav Simoniti za Zvezo Kulturnih društev Nova Gorica, Franka Žgavec za Kulturni center Lojze Bratuž, Lojzka Bratuž za Združenje cerkvenih pevskih zborov in Slavko Tomsič za Zvezo slovenskih kulturnih društev. Na volitvah je bil potrjen za predsednika Damjan Paulin. Nadzorni odbor sestavljajo: Marko Brajnik, Jordan Figelj in Maurizio Peric.

PREDSEDNIŠKO POROČILO

Ker smo v postnem času, začnjam svoje poročilo z zaščitnim zakonom, ki je postal prvi križev pot za našo skupnost.

Nešetokrat so najvišji predstavniki italijanske republike zagotavljali našim in tudi predstavnikom republike Slovenije, da je zadeva pri koncu in da bo zakon v kratkem odobren. V resnici pa je zakonski predlog v poslanski zbornici doživel že štirinajst odložitve, in to za nedoločen čas. Neresno in neodgovorno je zadržanje predsednika poslanske zbornice Violanteja, ki je utemeljil zadnje odložitve, češ da zakonski predlog ni opremljen z nekaterimi birokratskimi podrobnostmi. Po 50 letih razprave o zaščitnem zakonu moramo poslušati tudi take izgovore! Za levosredinsko vladno koalicio je to prava sramota, za slovenske levičarske predstavnike pa krepka klofuta, od katere se bodo s težavo opomogli. Ker nismo uspeli po normalni, politični poti, nam ne preostane drugo, kot da gremo na ulice in trge in da glasno zahtevamo naše pravice. Zato pozdravljamo vseslovensko kulturno manifestacijo, ki bo v Trstu. Vsa naša društva in zbornice vabim, da se te manifestacije aktivno in množično udeležijo in s tem dokažejo zavzetost za življenjska vprašanja naše skupnosti.

Pri tem si ne delamo prevelikih utvar, da bo ta zakon rešil vsa naša vprašanja. Še naprej bo predvsem od nas odvisna naša usoda.

Z zadovoljstvom smo v nedeljo, 2. aprila, prisiljeni v oglejski baziliki basedam goriškega nadškofa Dina De Antonija, ko je ob slavnostnem nagovoru številnim udeležencem jubilejnega romanja podprl prizadevanja Slovencev za globalni zaščitni zakon.

Tudi na deželni ravni se nam ne obetajo boljši časi. V deželni komisiji je v razpravi zakonski predlog, ki so ga predstavili svetovalci desničarske večine, ki predvideva ustanovitev Zveze Slovencev, in to na podlagi preštevanja. Po tem predlogu naj bi nam dežela vsilila model, po katerem bi nas organizirala. Mislim, da smo dovolj zreli, da znamo sami presojeti in odločiti, kako naj se naša skupnost organizira. Površnemu opazovalcu se bo predlog o ustanovitvi Zveze Slovencev zdel celo demokratski, toda treba je pri tem vedeti, da je pobudnik tega zakonskega predloga skupina samozvane tretje krovnice organizacije, ki bi si, za ceno brez-pogojne podpore desničarski deželni upravi, rada pridobila posebne privilegije, predvsem finančne narave. Teh privilegijev je že znatno deležna, saj je dežela pred kratkim sprejela zakon št. 46/91, skrčila finančna sredstva SSO-ju in SKGZ-ju in dodelila 50 milijonov lir Gombačevi SGPS, ki naj bi imela po deželni oceni pri-

marno vlogo v deželni slovenski narodnostni skupnosti.

Deželni upravi je težko verjeti, da so ji pri srcu naši problemi, ko noče poskrbeti niti za najosnovnejše potrebe in zahteve naše skupnosti. Na deželnem uradu, kjer obravnavajo prošnje naših kulturnih društev, ki so, kot dopušča zakon, predložene v slovenskem jeziku, ni niti enega uradnika, ki bi obvladal slovenski jezik. Kaj to pomeni? Pomeni, da se prošnje obravnavajo z veliko zamudo. Večkrat se tudi dogaja, da deželni uradi, kjer o sebi ne pozna slovenščine, zahtevajo ponovno isto dokumentacijo, ki je bila že predstavljena.

Kljub tem nevednostim bomo vztrajali pri predstavljanju prošnje v slovenskem jeziku v upanju, da bomo s tem prisilili deželno upravo, da poskrbi za osebe z znanjem slovenščine. Tudi deželna komisija, ki ima nalogo, da izraža mnenje o predloženih prošnjah na podlagi deželnega zakona št. 46/91, ne opravlja svoje dolžnosti, ker je predsedujoči deželni odbornik za kulturo enostavno ne sklicuje ali pa jo sklicuje z velikimi zamudami. S takim početjem ima deželna uprava proste roke, da samovoljno odloča o prispevkih slovenskim društvom in organizacijam.

Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je pred kratkim začela končno delovati na goriški pokrajini slovenska konzulta, ki ima nalogo, da spremlja slovensko problematiko in opozarja pokrajinsko upravo na še nerešena vprašanja, ki se tičejo slovenske narodnostne skupnosti. Podobna konzulta deluje že več let na goriški občini, kjer ima naša Zveza pet predstavnikov, medtem ko zastopajo v pokrajinski konzultu civilno družbo samo trije predstavniki; SSO, SKGZ in Sindikat slovenske šole imajo namreč vsaka po enega predstavnika. V pokrajinski konzultu je devet predstavnikov občin in trije so predstavniki pokrajine.

Goriška konzulta, ki je bila obnovljena pred manj kot letom dni, sistematično opozarja upravo na nekatera bistvena vprašanja naše skupnosti v goriški občini, ki kličejo po ustrezni rešitvi; to so: dokončna ureditev sedeža srednje šole Ivan Trinko, sprememba pravilnika konzulte za večjo učinkovitost tega posvetovalnega organa, uveljavitev zaščitnih norm za Slovence na celotnem občinskem ozemlju, slovenska prisotnost pri proslavah 1000-letnice Gorice in urbanistični posegi, ki ogrožajo štandreško skupnost. Vse te argumente in tudi druge je konzulta večkrat temeljito obravnavala in občinski upravi predlagala primerne rešitve. Do sedaj smo le pri splošnih obljubah.

Od goriškega odbornika za kulturo pričakujemo večjo

odprtost in sodelovanje z našo kulturno stvarnostjo, ki predstavlja izjemno bogastvo za celotno Goriško.

Razne prireditve v letošnjem letu in še posebej v letu 2001 bodo potekale v znamenju 1000-letnice prve pisne omembe Gorice. Od goriške občine pričakujemo, da bo ob teh pobudah ovrednotila slovensko prisotnost. Upajmo, da se bodo uresničile obljube goriške odbornice za šolstvo Francioso, da bodo tudi učenci in dijaki slovenskih šol deležni pozornosti in podpore občinske uprave pri obisku gledaliških abonmajskih predstav in drugih podobnih pobud.

Naša Zveza bo proslavila 1000-letnico Gorice s posebno prireditvijo, ki bo predvidoma meseca aprila leta 2001. Na odru Kulturnega centra Lojze Bratuž bomo z glasbenim in zborovskim ter gledališkim prikazom prehodili našo tisočletno zgodovino na Goriškem.

Napete odnose z goriško občinsko upravo ima tudi štandreško društvo, ki je član Zveze in se je aktivno vključilo v razne pobude, ki jih v zadnjih mesecih prireja štandreška skupnost v obrambo lastne identitete in obstoja. Tudi na tem mestu izražamo vso podporo tem prizadevanjem in zahtevo, da goriška občina sprejme načrtovane posege na štandreškem ozemlju, ki so usmerjeni v uničenje tega slovenskega kraja.

Če pogledamo naše delo v zadnjem letu, lahko brez samohvale ugotovimo, da smo naredili svojo dolžnost.

V krajih, kjer delujejo naša društva in zbori, smo ustvarili dobre pogoje za plodno kulturno delo.

Vse, ki imajo vsaj malo dobre volje in se zavedajo nena-domestljive vloge naše kulturne organiziranosti in sporočilnosti, vabim, da se pridružijo našim društvom in da prispevajo, da se bo naše kulturno izročilo prenašalo na nove generacije. S tem bodo duhovno obogatili sebe in tudi skupnost.

Pri našem delu se držimo načela, da sta potrebni tako kvaliteta kot kvantiteta, ki se lahko lepo dopolnjujeta. Dragocen je vsak kulturni izraz, vsaka pobuda, tudi v najmanjšem kraju. Posebno vlogo opravljajo društva, ki delujejo na robu slovenskega prostora, kot sta Jadro v Ronkah in Trzič.

Največjo vlogo pa opravljajo društva z lastno produkcijo, v našem primeru predvsem na zborovskem in gledališkem področju. Veseli smo in upravičeno tudi ponosni na posebne dosežke naših članic. Naj tu omenim samo najvidnejše: zlato priznanje zbora Hrast v Mariboru in Severjevo nagrado dvema članoma štandreške dramske skupine.

Z opravljenim delom pa za služijo pohvalo in zahvalo vsa naša društva in zbori.

Od leve: podpredsednica ZSKP Franka Padovan, predsednik Damjan Paulin, tajnica Anka Černic in blagajnik Božidar Tabaj.

TAJNIŠKO POROČILO

Od zadnjega rednega občnega zbora Zveze, ki je bil 12. aprila lani, se je širši odbor sestal na osmih rednih mesečnih sejah, na katerih smo programirali delovanje in pregledali opravljeno delo. Na sejah je bilo vedno sklepčno število članov.

ZBOROVSKA DEJAVNOST

V redno delovanje naše Zveze spada revija pevskih zborov Cecilijanka, ki je potekala v Kulturnem centru Lojze Bratuž v soboto, 20., in nedeljo, 21. novembra lani. Na slednji, ki je bila že enainštirideseta po vrsti, se je prijavilo 20 zborov. Tako je na Cecilijanki bilo osem goriških zborov (trije moški in pet mešanih), trije tržaški (dva mešana in en moški), po eden iz Koroške, Kanalske doline in Benečije ter trije iz Slovenije (en deklški in dva moška). Na zadnji Cecilijanki je pel kot gost mešani pevski zbor Ars Musica iz Gorice, ki je tudi član italijanskega združenja USCI. Vsi nastopajoči zbori so dobili v dar zbirko Očenašev in Maličeve skladbe.

Letos poteka tudi enaintrideset let, odkar je stekla prva revija Primorska poje. Med organizatorji te revije je tudi naša Zveza. Letošnja Primorska poje se je začela 10. marca in se bo sklenila 16. aprila. Načrtovanih koncertov je 27, na katerih nastopa 170 zborov. ZSKP ima v organizaciji dva koncerta, ki sta že bila, in sicer v nedeljo, 19. marca, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici in v nedeljo, 26. marca, v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu. Poleg teh dveh je bila ZSKP tudi soorganizator koncerta revije Primorska poje na Trbižu (19. marca).

V petek, 10. marca letos, je bilo v atriju Kulturnega centra L. Bratuž odprtje razstave ob 30-letnici revije Primorska poje. Razstava je zelo bogata, saj so izpostavljeni vsi plakati, fotografije nastopajočih zborov, koncertne knjižice, dokumenti, plošče in noše zborov. Ob odprtju razstave je bila tudi predstavitev obširne publikacije 30 let Primorska poje. Na razstavi so na ogled ročna dela domačih ustvarjalcev. Lesne izdelke je izdelal Anton Podveršič, koše pa je spletel Florijan Vogrič.

Da je pevska dejavnost zelo razgibana med nami, pričča dejstvo, da pojejo naši zbori tudi izven našega prostora na koncertih in tudi tekmovalnih. Tako sta lansko sezono na tekmovalju Naša pesem v Mariboru nastopila dva naša zborov, in sicer F.B. Sedej iz Števerjana in Hrast iz Doberdoba ter dosegla zavidljiv uspeh. Kvalitetne celovečerne koncerte in nastope so pripravili vsi naši zbori, in sicer F.B. Sedej, Štmaver, Podgora, Lojze Bratuž, Mirko Filej, Štandrež, Rupa-Peč in Hrast. Podrobnejše podatke bomo kasneje slišali v posameznih poročilih članic.

ZSKP sodeluje tudi s sorodnimi organizacijami, kot so Združenje cerkvenih pevskih zborov iz Gorice, Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta in Krščanska kulturna zveza iz Celovca. Z Združenjem cerkvenih pevskih zborov iz Gorice je razpisala natečaj za uglasbitev del goriških avtorjev ali pa del, ki govorijo o Gorici. Z isto organizacijo urejuje notni arhiv slovenske nabožne in posvetne zborovske glasbe. S Korošci pa izmenjuje nastope na Cecilijanki oz. reviji Koroška poje. Tako je na reviji Cecilijanka pel moški zbor Jepa-Baško jezero, na reviji Koroška poje marca letos pa mešani pevski zbor F.B. Sedej iz Števerjana.

Vsako leto se eden izmed naših zborov udeležuje tudi Tabora slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični v Sloveniji. Junija lani je na Taboru zastopal našo Zvezo mešani pevski zbor Lojze Bratuž.

GLEDALIŠKA DEJAVNOST

Poleg pevske je v društvih, ki so člani Zveze, zelo razgibana tudi gledališka dejavnost. V letošnji sezoni sta bili na odskih deskah naših dvoran odigrani dve krstni predstavi, tretja pa je bila v nedeljo, 9. aprila. Tako smo si lahko ogledali dve komediji, in sicer v Štandrežu, 29. januarja letos, Poročil se bom s svojo ženo Marjana Marinca, v goriškem Kulturnem centru Lojze Bratuž pa 27. februarja Dohodnino Jean-Jacquesa Bricaireja. V Števerjanu pa si smo si lahko v nedeljo, 9. aprila, ogledali kriminalko Patricka Hamiltona Plinska luč.

ŠTEVERJAN

SKPD F.B. SEDEJ

Delovanje našega društva je bilo od zadnjega občnega zbora Zveze do danes zelo živahno.

Že takoj na začetku naj omenim mešani pevski zbor, ki je pod taktirko prof. Bogdana Kralja in organista Hermana Srebrniča žel veliko uspehov. Dne 14. maja lani je imel zbor celovečerni koncert v cerkvi Sv. Križa nad Kojškim. Nastopil je na vsakoletni reviji Primorska poje, ki je bila lani jubilejna, in sicer v Postojni. Tudi letos se je udeležil te revije, in sicer v nedeljo, 2. aprila, v cerkvi v Bazovici. Predstavil se je s cerkvenim pevskim programom. Ob praznovanju 30. jubilejne revije Primorska poje sta bila dva slavnostna koncerta, in sicer 21. maja v Kulturnem domu v Novi Gorici in 22. maja na dvorcu Zemono pri Vipavi. Naš zbor se je udeležil koncerta v Kulturnem domu v Novi Gorici. Zbor se je udeležil tekmovanja *Naša pesem* v Mariboru, ki je potekalo od 23. do 25. aprila. Za svojo izvedbo je prejel 79,4 točk in bronasto plaketo mesta Maribor. Dne 11. junija je imel zbor zaključni koncert v domači cerkvi ob 70-letnici postavitve orgel. Koncert je potekal v dveh delih. Najprej se je zbor predstavil v domači cerkvi, kjer je izvedel sedem skladb z nabožno vsebino. Drugi del večera pa je zbor priredil v bližnji župnijski dvorani, kjer je občinstvo prisluhnilo izvedbi osmih ljudskih in narodnih pesmi. Na tem večeru smo se spomnili vseh organistov in pevovodij in jim podelili priznanja. Dne 24. junija je zbor sooblikoval koncert ob državnem prazniku republike Slovenije, ki je potekal na trgu pred solkansko cerkvijo. Dne 21. oktobra 1999 je zbor pozdravil prihod goriškega nadškofa Dina De Antonija v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Dne 7. novembra je štandreaška župnija praznovala 75. obletnico. Praznik je požlahtnil nastop našega zbora s koncertom nabožnih pesmi. Sledil je nastop na Cecilijanki. Dne 16. januarja je imel zbor božični koncert v župnijski cerkvi v Ronkah. V nedeljo, 12. marca, pa se je zbor udeležil revije Koroška poje v Domu glasbe v Celovcu, kjer je predstavil zamejske zборе.

Tudi mali pevci redno vadijo v otroškem zboru, ki ga vodi Valentina Humar. Zbirajo se ob nedeljah po maši. Zborček je nastopil na Mali Cecilijanki. Pripravljajo se na sv. mašo ob prvem svetem obhajilu v Števerjanu, pred koncem sezone pa bodo skupaj z otroško dramsko skupino pripravili Materinski dan. Mladinski krožek je organiziral natečaj *Moje jaslice*, izlet na sneg in pustni sprevod po vasi. Društvo redno izdaja tudi svoje glasilo *Števerjanski vestnik*. Vsebinska zavzema predvsem vaško kroniko. Točke, ki jih redno obravnava, so duhovna misel, poročila o delovanju društva, prispevki osnovnošolskih otrok, nekaj o športu, kmetijstvu, domača in širša politika, križanka, kuhinjski recepti ter novice na matičnem uradu.

Franka Padovan

V našem društvu pridno deluje tudi mlajša dramska skupina. Vsako leto se pripravlja na prihod sv. Miklavža, na Božičnico in na Materinski dan. Skupino vodi domačinka Kristina Corsi; za ta trud in delo je skupinica prejela letos nagrado *Mladi oder*.

Dne 14. novembra lani smo v Števerjanu praznovali zahvalno nedeljo. Na sporedu je bil nastop Mire Vujičić, ki je uprizorila dve komični monodrami. Program se je nadaljeval z razgibano tombolo.

Na Gospodovo razglašenje, 6. januarja, smo se Števerjanci zbrali v dvorani Sedejevega doma, da bi se primereno poslovali ob božičnih praznikih. Kulturni program so najprej oblikovali otroci, ki so v režiji Kristine Corsi uprizorili igrice *Jana pričakuje Jezuščka*. Sledilo je nagrajevanje natečaja *Moje jaslice*. Ob koncu pa ni mogla seveda manjkati tradicionalna tombola.

Dne 11. februarja je društvo priredilo Prešernovo proslavo. Osrednja točka večera je bila predstavitev knjige *Briški zbornik*, ki sta jo predstavila urednik Peter Stres in Bruno Podveršič. Publikacija obravnava geografsko sliko vsega področja Brd in obsega skoraj 500 strani. Večer je glasbeno popestrila in zaokrožila pevska skupina Akord iz Podgora.

Da bi skupno dočakali zaton starega in zarjo novega tisočletja, smo skupaj z občinsko upravo pripravili praznovanje za silvestrovo na trgu Svobode pred farno cerkvijo. Na praznik smo povabili vse vaščane in jih pogostili s toplim prigrizkom in seveda z vinom *brule* in toplim čajem.

Dne 24. marca letos smo skupaj z župnijo priredili zanimiv večer v Sedejevem domu. Predstavili smo knjigo Jožka Kraglja *Josip Abram - Trentar*. O njej je spregovoril sam avtor. Prisoten je bil tudi Božo Rustja, urednik založbe *Ognjišče*, ki je knjigo izdala. Ob prazniku sv. Florijana smo pripravili tradicionalni piknik Med borovci, kjer smo se zbrali stari, mladi, otroci, starši in prijatelji.

Že drugo leto zapored je društvo poskrbelo tudi za tečaj aerobike, ki poteka v telovadnici domače osnovne šole.

Med borovci je od 2. do 4. julija lani potekal 29. Festival narodno-zabavne glasbe *Števerjan 1999*. Na dveh tekmovalnih večerih se je na odrskih

deskah pod števerjanskimi bori zvrstilo 28 skupin. Tekmovanje spremlja na prizorišču Festivala tudi buffet z jedmi in pijačo. Udeležencem festivalskih večerov je društvo pripravilo tudi pravo umetniško poslastico s fotografsko razstavo domačina Silvana Pitollija. Festival smiselno oblikujeta in tri večere povezujeta Betka Šuhel in Janez Dolinar. Oder je scensko obogatil domačin Hijacint Jussa. Oblikovalcem je bila seveda na razpolago bogata brošura, ki jo je izdala ZSKP iz Gorice. Na nedeljskem finalnem delu so poslušalci imeli priložnost prisluhniti ansamblu *Štajerskih 7*, kateremu je prav števerjanski festival v 80. letih bila odskočna deska v svet uspeha. Ob koncu Festivala, ki je bil uspešen, stopa naša manifestacija v tretje desetletje; posebni odbor se že aktivno sestaja in pripravlja veliko novosti za okroglo obletnico, ki bo enkratna.

Po večmesečnem trudu je naša dramska družina postavila na oder kriminalko *Plinška luč*. Premiera je bila v nedeljo, 9. aprila letos, v Sedejevem domu.

Kot je razvidno, se v našem društvu prepletajo glasba, šport, gledališče, zabava in kulturni večeri. Za vsakega nekaj, torej; glavno sta dobra volja in prijetno vzdušje. Z eno besedo bi rekla, da je pri nas lepo in pestro!

ŠTMAVER - PEVMA

KD SABOTIN

V okviru društva Sabotin, ki skrbi predvsem za kulturno in rekreativno delovanje v vasi, delujejo moški in otroški zbor, mladinski odsek, ansambel *Shudders*, *Veseli bratci* in arheološki odsek, ki sodeluje pri raziskovanju in izkopavanju ruševin cerkve sv. Valentina na Sabotinu.

V prejšnjem letu je organiziralo društvo naslednje pobjude:

Dne 22. aprila je imel ansambel svoj koncert na Oslavju, 30. aprila pa v Gorici v sklopu dneva, posvečenega umetnosti.

Otroški pevski zbor Štmaver je sodeloval pri kulturnem programu za solidarnostno akcijo za begunce *Otroci otrokom*, ki je potekala v Kulturnem domu v Gorici 20. aprila, 2. maja pa je nastopil na Prazniku frtalje v Rupi.

Dne 25. aprila je MoPZ Štmaver pel pri komemoraciji spomenika padlim v Pevmi in sodeloval pri kulturnem programu ob 130-letnici Biljanskega tabora na Dobrovem v Sloveniji.

Dne 15. maja so člani društva ob 10-letnici društva, 40-letnici MoPZ Štmaver in 10-letnici OPZ Štmaver organizirali v Kulturnem centru Lojze Bratuž celovečerni koncert z naslovom *Štmaver ob petju in glasbi*. Nastopili so OPZ in

Irena Ferlat

MoPZ Štmaver, skupina *Veseli bratci* in ansambel *Shudders*. Ob tej priložnosti smo izdali brošuro z naslovom *Štmaver ob petju in glasbi*. Sklad republike Slovenije za ljubiteljske kulturne dejavnosti je podelil dolgoletnim članom zbora Gallusove značke.

Dne 20. maja je štmavski ansambel nastopil na radiu Trst A, 2. julija pa na koncertu v Sovodnjah ob Soči.

Dne 23. julija je društvo sodelovalo z župnijo, rajonskim svetom in društvom *Naš Prapor* pri organizaciji praznovanja sv. Ane v Pevmi. Praznovanje se je začelo z baklado v dobrodolne namene, sledil pa je rock koncert domačih ansamblov.

Deseti jesenski pohod na Sabotin je potekal 17. oktobra. Udeleženci pohoda so si lahko ogledali dela, ki so jih izvedenci opravili na razvalinah cerkve sv. Valentina na vrhu hriba. Ob razvalinah je bila tudi maša, po pohodu pa družabnost na sedežu društva.

Dne 31. oktobra je MoPZ Štmaver pel pri spomeniku padlim v Pevmi, ansambel *Shudders* pa je nastopil na *Halloween* večeru v Sovodnjah ob Soči.

Ob martinovanju smo pripravili kosilo za člane društva. Za zabavo je poskrbel domači ansambel.

Dne 20. novembra je MoPZ Štmaver nastopil na reviji Cecilijanka.

Dne 4. decembra smo organizirali Miklavževanje. Nekaj pesmi je zapel OPZ Štmaver, člani mladinskega odseka so pripravili kratek prizor z naslovom *Carramba - presečenjenje*, sv. Miklavž pa je obdaril vse prisotne otroke.

OPZ Štmaver je tudi letos sodeloval na reviji otroških zborov Mala Cecilijanka.

Dne 23. decembra smo skupaj z rajonskim svetom pripravili kulturno-družabni večer ob koncu leta. Nastopila sta MoPZ Štmaver in skupina *Veseli bratci*.

Dne 31. decembra smo organizirali Silvestrovanje in nočni pohod po prvem delu poti, ki pelje na Sabotin; tam smo vsi skupaj ob opazovanju žarometov v bližnji okolici pričakali prihod leta 2000.

Nagrajevanje najlepših jaslic in ogled slik le-teh je bilo letos že petič po vrsti, in sicer 6. januarja 2000.

Letošnje praznovanje sv. Valentina smo začeli 19. februarja z otvoritvijo razstave Lesene podobe domačega umetnika Slavka Pahorja. Razstavo je predstavil domači župnik Vojko Makuc. Kulturni večer je začel s pesmijo MePZ Štandrež, sklenil pa ga je MoPZ Štmaver.

Dne 20. februarja je potekala tradicionalna šagra, 27. februarja pa smo ob dnevu slovenske kulture organizirali *Veselo otroško popoldne*, na katerem se je s kratkim koncertom predstavil otroški zbor Štmaver, domači otroci pa so uprizorili igrice *Veselo na delo*.

Dne 23. februarja je OPZ sodeloval na kulturnem večeru v Podgori.

Ob letošnjem pustu smo pripravili alegorični voz z naslovom *Millennium bug*. Voz je spremljala skupina 70 malih in velikih mask na sprevo-dih v Gorici, kjer smo zasedli prvo mesto, in v Sovodnjah (drugo mesto). Na pustni torek smo pustovali po vasi.

Dne 1. aprila je bila naš gost skupina Oder 90 z veseloigro *Dohodnina*.

Od novembra lani poteka v društvenih prostorih rekreativna telovadba.

Poleg že omenjenega delovanja je društvo posvetilo veliko časa in truda urejanju in obnavljanju sedeža.

LAŠKO

SKRD JADRO

Društvo Jadro smo Slovenci iz Laškega, z ozemlja občine Ronke in okoliških občin, kjer živimo, ustanovili leta 1987, da ohranjamo in razvijamo svojo narodno istovetnost. S tem namenom od nastanka sodelujemo z nam naklonjeno upravo občine Ronke, ki pogosto podpira naše kulturno delovanje s svojim pokroviteljstvom. Sodelujemo tudi v treh občinskih komisijah: za občinsko knjižnico, za socialno-vzgojne probleme in v slovenski konzultni. Posebno skrb posvečamo razvoju slovenske osnovne šole in vrtca. Zato stalno posredujemo pri slovenskih krovnih organizacijah, da sta pozorni na osnovna problema prevoza šoloobveznih otrok ter na ustreznost prostorov slovenskega vrtca in osnovne šole v Romjanu. Pri občinski upravi je društvo tudi letos posleglo za rešitev vsakoletnih težav pri prevozu dijakov v srednjo šolo v Doberdob.

V sklopu prizadevanj za oživiljanje in ohranjanje slovenskega jezika v italijanskem večinskem okolju, kjer imajo pogosto domačini slovenske korenine, je društvo priredilo dva tečaja slovensčine za odrasle. S tem namenom je organiziralo tudi tradicionalno poletno središče za otroke, kjer je poudarjena slovenska predšolska jezikovna vzgoja.

Sezona 1999-2000 je bila bogata z večeri, ki so jih člani društva priredili predvsem na društvenem sedežu v Romjanu. Društveno delovanje je segalo na kulturno, pevsko in rekreacijsko področje. Dvakrat

Samantha Peric

smo se srečali z Vesno Gustin iz Repna, ki je prvič predstavila svojo kuharsko knjigo *Je več dnevov kot klobas*, drugič pa posnetke in poročne obleke lanske 19. izvedbe Kraške ohceti.

Z odborniki novoustanovljenega slovenskega društva iz bližnjega Tržiča smo predstavili otroško knjigo *Naš koledar*. Dr. Rafko Dolhar, tržaški zdravnik in javni delavec, je predstavil knjigo *Kraška simfonija*, tržaški pesnik Aleksij Pregarc pa zadnjo zbirko *Moj veliki mali svet*. V Gorici nam je uspelo samostojno prirediti razstavo slik domačina dr. Iva Petkovška.

Pevski večeri so bili raznoliki. Na dnevu slovenske kulture - Prešernovi proslavi je pel Dekliški pevski zbor Danica z Vrha sv. Mihaela. V cerkev sv. Lovrenca smo povabili na božični koncert MePZ F.B. Sedej iz Števerjana. Ob praznovanju 100-letnice MePZ Lipa iz Bazovice smo v tej cerkvi priredili skupni koncert omenjenega tržaškega zbora in zbora Società filarmonica Giuseppe Verdi iz Ronk. Ženski pevski zbor iz Ronk pa je pel v Tržiču pri običajni maši za naše rajne.

Glede rekreacije in prostega časa je društvo organiziralo romarski spomladanski izlet k svetišču Madonna della Corona v pokrajini Verona in dva vodena izleta po Sloveniji za člane in tečajnike slovenskega jezika. Skupaj z društvom Tržič je naše društvo priredilo martinovanje v Doberdobu. Sv. Miklavž pa nas je obiskal v Tržiču, kjer so mu otroci pripravili poseben sprejem s pomočjo učiteljic vrtca in osnovne šole ter baletne skupine Športnega društva mladina iz Sv. Križa. V okviru društva deluje klekljarska skupina, ki je v Ronkah pripravila razstavo v sklopu prireditve *Ronški avgust (Agosto ronchese)* in vaškega praznovanja sv. Štefana.

Društvo goji stike s prosvetnim društvom Kras iz Opatjega sela, občina Miren-Kostanjevica, s katerim se izmenično srečujemo v svojih prostorih, predvsem ob dnevu slovenske kulture. Vedno je prisotno na občinskih srečanjih pobratenskih občin Metlika in Wagner. O svojem delovanju, okolju in življenju slovenskega človeka v Laškem poroča uredniški odbor v almanahu *Jadro 1999-2000*, ki je od leta 1988 izšel že devetič.

GORICA

MoPZ MIRKO FILEJ

Od dneva zadnjega letnega občnega zbora ZSKP dne 12. aprila 1999 se je MoPZ Mirko Filej udeležil naslednjih nastopov in kulturnih prireditvev: 23. maja lani smo imeli celovečerni koncert v cerkvi pri Štomazu blizu Ajdovščine, kjer smo zapeli kar 16 pesmi; 6. junija smo nastopili v Štandrežu v okviru tradicionalnega Praznika špargljev; 31. oktobra smo se zbrali ob grobu prof. Fileja v Štarančanu in tam zapeli tri pesmi; 31. oktobra smo nastopili v Mirnu v sklopu koncerta ob 20-letnici smrti mirenskega organista Venčka Budina; 7. novembra smo nastopili v Nabrežini v sklopu izvajanja *Sonetnega venca* Ljubke Šorli; tam smo spremljali druge izvajalce in nato sklenili s samostojnim koncertom; 20. novembra smo sodelovali na Cecilijanki v prostorih Kulturnega centra

Andrej Čevdek

Lojze Bratuž; 26. novembra smo sodelovali na italijanski Cecilijanki v cerkvi sv. Ignacija na Travniku; 26. decembra smo peli na božičnem koncertu v goriški stolnici, kjer smo prav tako že vrsto let prisotni; 19. marca 2000 smo nastopili na reviji Primorska poje v kraju sv. Peter pri Portorožu.

V času od zadnjega občnega zbora Zveze do danes se je delovanje mešanega zbora Bratuž bistveno okrepilo in še močneje razvilo v postavljanju samostojnih koncertov kot tudi v sodelovanju na različnih revijah in srečanjih.

Pevsko sezono 1999 je zbor Bratuž sklenil 19. junija na Taboru slovenskih zborov v Šentvidu pri Stični. Nastop in podrobnejšo predstavitev je ob tej priložnosti posnela tudi slovenska državna televizija.

S septembrom, se pravi v tekoči sezoni, so nekateri člani zbora kot pevci in solisti sodelovali pri postavitvi operete *Hmeljska princesa*, ki jo je priredila naša Zveza. Zbor sam pa je najprej zapel 20. novembra na reviji Cecilijanka '99, nato pa je bil med nastopajočimi na italijanski Cecilijanki v cerkvi sv. Ignacija v Gorici, in to teden kasneje, se pravi 26. novembra. Dne 27. novembra pa je zbor Bratuž v cerkvi sv. Ivana v Gorici oblikoval samostojni

MePZ LOJZE BRATUŽ

koncert v okviru *Srečanj z glasbo*, ki sta jih priredila Slovenski center za glasbeno vzgojo Komel in Arsatelier - mednarodni center za glasbo in umetnost. Na večeru z naslovom *Liki naše preteklosti* je zbor izvedel mašo Danila Fajglja, obenem pa predstavil tudi splet božičnih skladb istega avtorja. Ta koncert je zbor ponovil še v župni cerkvi v Solkanu 12. decembra 1999 in 23. januarja letos v cerkvi v Bovcu.

V lanskem decembru je zbor Bratuž pred občinstvom zapel še dvakrat, in sicer 18. decembra na božičnem koncertu v župni cerkvi v Codroipu na vabilo Usci-ja, kjer so nastopile tudi skupine iz Furlanije in Južne Tirolske, in 26. decembra, na dan sv. Štefana, na vsakoletnem božičnem koncertu v goriški stolnici, ki ga prireja Združenje cerkve-

Miloš Čotar

nih pevskih zborov. Štefanovo so pevci zbora Bratuž z družabnostjo praznovali v prostorih društva Rupa-Peč v Rupi. Zato se zbor tudi ob tej priložnosti želi še enkrat zahvaliti društvu Rupa-Peč za razpoložljivost in prijaznost.

Kar pa se delovanja zbora samega tiče, bi radi spomnili na posebno pozornost, ki jo ta posveča tako goriškim kot primorskim skladateljem (tu lahko naštejemo Merkuja, Lešana, Fajglja in Ščekovo) s pripravljanim monografskim koncertom, s katerimi ponuja slušateljem neodkrita glasbeno bisere. To delo spremljata seveda želja in namen, da bi te skladbe odkrili tudi ostali goriški zbori in jih vključili v svoje repertoarje. Pevci zbora Bratuž z zavedanjem in ponosom sledijo temu glasbenemu in ne zgolj kulturnemu poslanstvu, saj je njihovo delo lahko dragocen doprinos k celotni slovenski glasbeni sceni.

GORICA

SKPD MIRKO FILEJ - ODER 90

V društvu Mirko Filej iz Gorice deluje dramska skupina Oder 90, ki slavi letos desetletnico delovanja. V skupini se zbirajo mladi iz mesta in okolice, ki imajo radi gledališko zvrst in zato jim ni težko žrtvovati prosti čas za to dejavnost.

Februarja 1999 je dramska skupina uprizorila v Gorici komedijo v režiji Darka Komaca *Mrtvi ne plačujejo davkov* Nicole Manzarija, ki jo je potem ponovila v Števerjanu v Kulturnem domu na Bukovju in v Kulturnem centru L. Bratuž v Gorici. Ob sklepu sezone je skupina priredila za člane dve družabnosti, in sicer v Štmarju in

v Koči sv. Jožefa v Žabnicah.

V začetku letošnje sezone so nekateri člani naše skupine sodelovali pri postavitvi operete *Hmeljska princesa* Radovana Gobca. Med tem časom pa so ostali začeli s študijem novega dela, in sicer s komedijo *Dohodnina*, ki jo je napisal francoski dramaturg Jean-Jacques Bricaire, v režiji Darka Komaca. Premiera je bila v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici v okviru niza veseloiger *Iskrivi smeh na ustih vseh* v nedeljo, 27. februarja 2000. Ob tej priložnosti je društvo izdalo brošuro s podatki o desetletnem delovanju.

Fabjan Sfiligoj

Dramska skupina je komedijo *Dohodnina* ponovila še 19. marca v Brniku, 25. v Renčah, 26. v Tolminu, 1. aprila v Štmarju in 2. aprila v Šempetru pri Gorici.

Pred kratkim je mlajši del skupine začel s študijem novega dela, ki bo postavljeno na oder v jeseni letos. Režija je poverjena Jožetu Hrovatu.

Društvo skrbi tudi za mlajši rod. Tako so se najmlajši člani Odra 90 izkazali ob pričakovani prihoda sv. Miklavža z igrico *Prišel bo, prišel sv. Miklavž*, ki jo je režiral Kazimir Černic. S slednjjo so se prijavi tudi za natečaj Mladi oder, ki ga organizirata Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta, in dobili priznanje. Priznanje Mladega odra je prejela tudi dramska skupina za delo *Mrtvi ne plačujejo davkov*.

Člani našega društva redno sodelujejo enkrat tedensko pri vodenju slovenskih oddaj na radiu Glas, ki so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, in pri organizaciji skupnih pobud v sklopu Zveze. To skupno delo je pomembno, saj je le v medsebojnem sodelovanju cilj našega nadaljnega obstoja.

GORICA

SLOVENSKI ODSEK RADIA GLAS

Leto, ki je preteklo od zadnjega občnega zbora, ni prineslo večjih preobratov in nepričakovanih sprememb, na katere smo sicer zaradi preteklih izkušenj vedno pripravljeni. Za vodstvo radia je od nadškofije poverjen g. Andrea Bellavite, ki nas občasno seznanja z važnejšimi vprašanji.

Z umestitvijo novega nadškofa konec septembra 1999 se na radiu ni zaenkrat nič spremenilo. Novi nadškof je želel prejeti poročila raznih radijskih odsekov, da bi nadrobno spoznal razmere na radiu. Poročilo smo mu pripravili tudi mi in mu v njem na kratko orisali preteklo dejavnost ter mu nakazali pomen teh oddaj za našo skupnost.

Obstoj škofijske radijske postaje je seveda stalno pod vprašajem, ker je želja po čim večji samostojnosti povezana z visokimi izdatki. Zato odgovorni preverjajo možnost, da bi se povezali z vzporedno radijsko postajo v Vidmu (*Radio Spazio 103*), ki je precej močnejša in bi ob njej naš radio postal le nakak goriški studio, ki bi imel na voljo omejen čas. Sodelavci se seveda tega otepamo, a nazadnje bo morala le nadškofija odločiti, ali si stroške za samostojno radijsko postajo še lahko privoščijo ali ne.

Pod novim vodstvom radia, to je od marca 1999, nimamo več nobenih težav za slovenske oddaje. Glede na razpoložljive moči smo se sami odločili za poldruge uro, od 20. ure do 21. in 30 minut, vsak večer, razen ob nedeljah. Ako bi bilo sodelavcev dovolj, bi slovensko oddajo lahko nemoteno podaljšali do poznih večernih ur. Zdaj imamo sedem stalnih sodelavcev in nekatere, ki prisloščijo na pomoč le v tiski.

Razporeditev raznih oddaj je precej podobna prejšnjemu letu. Ob torkih je na sporedu *S časopisnih strani*, ki s primernim komentarjem opozarja na pomembne članke iz naših časnikov, posebno take, ki zadevajo našo narodno skup-

Danijel Čotar

nost. Ob sredah je na sporedu *Pogled v dušo in v svet*, oddaja, ki osvetli vprašanja, dogodke in pojave iz sodobnega življenja, zgodovine, znanosti in narave. Ob petkih prideta na vrsto *Prisluhnimo zborovski glasbi* in *Svetniki tedna*. V tej zadnji oddaji pridejo do izraza tako godovniki tistega tedna kot tudi cerkveni prazniki ter obredi in običaji, ki so povezani z njimi.

Te glavne oddaje se večinoma vrstijo tudi v poletnem času in vsaka pride na vrsto približno 45 krat v letu. Ob ponedeljkih, četrtek in sobotah so na sporedu zanimive oddaje o narodni, narodnozabavni ter lahki glasbi. Sodelavci, ki so na tem področju podkovani, prikažejo ansamble, vokalne skupine in posamezne pevce. V teh oddajah lahko poslušalec sledi novostim, zadnjim izdajam zgoščenk in kaset, važnejšim nastopom ter uspehom na festivalih in tekmovanjih.

Večkrat v tednu so med slovenskim programom na sporedu izčrpana obvestila o prireditvah in vsakovrstnih kulturnih dogodkih.

Obstoj radijske postaje že več let spremlja občutek negotovosti, a tudi v tem vzdušju smo sodelavci stalno na svojem mestu v prepričanju, da ima krajevna radijska postaja svoj pomen za našo skupnost in da je v zamejskem prostoru tudi pričevalec naše živahnosti in zaupanja v prihodnost.

DOBERDOB

SKD HRASST

Dne 18. aprila 1999 je zbor v župnijski dvorani v Doberdobi predstavil izdajo zgoščenke, ki je nastala s pomočjo RAI-a oz. radia Trst A. Priložnostni govor je imel ravnatelj slovenskih programov RAI-a Igor Tutta. Prireditvev je popestril otroški zbor *Veseljaki* pod vodstvom Lucije Lavrenčič.

Ob tej priložnosti je tajnik Sklada za kulturne dejavnosti republike Slovenije Marko Studen izročil najzaslužnejšim pevcem zlate, srebrne in bronaste Gallusove značke.

Dne 24. aprila lani je mešani pevski zbor Hrast uspešno nastopil v Mariboru na 16. tekmovanju slovenskih zborov Naša pesem 1999, kjer je dosegel 95 točk in s tem zlato plaketo mesta Maribor. Poleg tega je zbor prejel še nagrado na najboljšo izvedbo obvezne pesmi.

Dne 25. aprila je zbor nastopil vedno v Mariboru na zaključnem koncertu tekmovalne revije Naša pesem, kjer so nastopili zbori, ki so dosegli zlato plaketo.

Dne 5. junija je mešani pevski zbor nastopil v Furlaniji, in sicer v kraju Maniagolibero s celovečernim koncertom.

Maurizio Peric

Dne 11. junija je pred župnijsko dvorano potekal koncert *Dober večer, Bog daj*, ki sta ga skupno oblikovala Mešani zbor Jacobus Gallus iz Trsta in zbor Hrast. Obenem je ta večer predstavljal potrditev dobrih prijateljskih vezi, ki so se ustvarile med obema zboroma.

Od 12. do 15. avgusta so potekali v Žabnicah tradicionalni študijski dnevi.

V okviru praznovanja 40-letnice naše Zveze so člani zbora z dirigentom Hilarijem Lavrenčičem na čelu sodelovali pri izvedbi operete *Hmeljska princesa*, ki se je odvijala meseca oktobra.

Dne 30. oktobra je zbor spet nastopil v Furlaniji. Tokrat je gostoval v vasi Mels na pevski reviji *Incontro di voci*.

Dne 20. novembra pa je že bil na vrsti tradicionalni nastop na domači pevski reviji Cecilijanka.

Dne 6. decembra je v župnijski dvorani v Doberdobi potekalo Miklavževanje. Otroci so se predstavili z igrico *Pretep na doberdobski gmajni* na besedilo Franke Ferletič. Za režijo so poskrbele Mateja Černic, Marta Ferletič, Katja Ferletič in Lucija Lavrenčič, ki je tudi poskrbela za glasbeno spremljavo.

Dne 18. decembra je pevski zbor Hrast nastopil na božični reviji v Ronkah v cerkvi sv. Lovrenca mučenika, gost zbora Vox Julia.

V dneh 6. in 8. februarja letos je ženski del zbora Hrast

3*

CETRTEK
13. APRILA
2000

RUPA - PEČ

PD RUPA -PEČ

Delovanje PD Rupa-Peč je bilo v minulemu letu zelo bogato in razvejano. Mešani pevski zbor je redno vadil dvakrat tedensko in gojil narodno in cerkveno petje. Predstavil se je na revijah Cecilijanka, Sovodnjska poje in Primorska poje; na povabilo Združenja cerkvenih pevskih zborov je sodeloval na vsakoletnem Božičnem koncertu v goriški stolnici.

Valentina Pahor

Zborovska dejavnost je tudi trdno povezana z vaškim življenjem. Tako je zbor pel pri spominski svečanosti ob 10-letnici otvoritve spomenika v Rupi, na otvoritvi obnovljenih vodnjakov v Sovodnjski občini, pri slovesni blagoslovitvi prenovljene cerkve sv. Katarine na Peči, na otvoritvi razstave o prvi svetovni vojni, ki je bila na Peči, pri spominski maši in koncertu ob 20. obletnici smrti Venčka Budina. MePZ Rupa-Peč, ki ga vodi Zdravko Klanjšček, sodeluje tudi na raznih zborovskih revijah, predvsem na Cecilijanki in Primorski poje. Na slednji je letos pel pri Sv. Ivanu v Trstu 12. marca.

Pred poletnim premorom smo se lani v mesecu maju srečali z zboroma iz Dobove in Vrtojbe. Srečanje je potekalo v Dobovi in je bilo že deseto po vrsti. V mesecu avgustu je društvo organiziralo petdnevni izlet v Amalfi.

Poleg zborovske dejavnosti se je v zadnjih letih utrdila tudi dramska. Mladi so pripravili igrice za Miklavževanje in si zamislili dan slovenske kulture. Letošnji večer so posvetili odkrivanju Kuntnerjevih verzov; govornik je bil dr. Damjan Paulin.

Že leta organizira naše društvo Praznik frtalje, ki privlačuje s svojim kulturnim in zabavnim programom veliko množico ljudi. Letos načrtujemo večdnevno praznovanje, in sicer 24., 25. in 30. aprila ter 1. maja.

V okviru društva deluje tudi otroški zbor, ki ga vodi Tanja Kovic. Zbor se je zadnja leta številčno okrepil, saj šteje kar 22 otrok. Otroci prihajajo tudi iz bližnjih vasi Gabrije, Sovodnje in Jamlje ter redno nastopa na Mali Cecilijanki in na prireditvah, ki jih organizira domače društvo.

V okviru PD Štandrež delujeta MePZ in dramska skupina, ki sta v minuli sezoni žela veliko uspehov.

Začnimo kar pri dramskem odseku, ki je bil najbolj uspešen. Dne 25. aprila lani so naši igralci gostovali pri Sv. Ivanu v Trstu s komedijo *Zares čuden par*. Z isto so nastopili tudi 15. maja v Rakitni. Majda Zavadlav in Božidar Tabaj sta 1. maja predstavila na Prazniku frtalje v Rupi enodejanko *Tat s činom*. S slednjo sta nastopila še 31. maja na Vrhu sv. Mihaela. Za tradicionalni Praznik špargljev sta naštudirala in predstavila novo enodejanko Karla Valentina *Selitev* v režiji Janeza Starine. Tudi v poletnem času so naši amaterji večkrat nastopili: v juniju so snemali za Radio Koper del igre *Zares čuden par* in enodejanko *Jaz sem Berto*. Z isto komedijo so 19. junija nastopili v Ljubljani na povabilo Društva Slovencev po svetu.

Od 24. junija do 4. julija je bil v Mavhinjah 3. Zamejski festival amaterskih dramskih skupin v organizaciji Športnega kulturnega društva Cerovlje-Mavhinje. Naša skupina se je na festival prijavila kar s štirim igrimi. Tako so 26. junija gostovali s komedijo *Zares čuden par*, 29. junija z dvema enodejankama *Čudna bolezen* in *Človek brez smeha* in 2. julija z enodejanko *Jaz sem Berto*. Komisija je skupini podelila kar 4 odličja, in sicer:

- najboljša moška vloga ex-aequo: Marko Brajnik in Božidar Tabaj v komediji *Zares čuden par*;

- najboljša ženska vloga: Majda Zavadlav v enodejankah *Jaz sem Berto*, *Čudna bolezen* in *Človek brez smeha*;

- najboljša režija: Janez Starina za enodejanko *Jaz sem Berto* in *Čudna bolezen*;

- nagrada občinstva za igro *Jaz sem Berto*.

S komedijo *Zares čuden par* so 17. oktobra nastopili v Globasnici v okviru Primorskih dnevov na Koroškem, z isto še 24. oktobra v centru Lojze Bratuž, 8. decembra na Opčinah in 10. decembra v Šempetru, tokrat v okviru 15. Srečanja ljubiteljskih gledaliških skupin. Vedno v tem okviru so nastopili še 12. decembra v Biljah z enodejanko *Selitev*.

Tudi s krajšima igrima *Človek brez smeha* in *Čudna bolezen* so nastopili še 12. decembra v Repentabru, 16. decembra v Dolu in 15. januarja v Desklah. Z igro *Selitev* so 18. in 19. decembra gostovali v Sovodnjah na kotalkarski reviji. Dne 19. decembra so v Škofji Loki podelili Severjeve nagrade za najzlahtnejše igralske dosežke. Med nagradjenimi sta bila igralca dramske skupine PD Štandrež Majda Zavadlav in Božidar Tabaj. Januarja letos so štandreški igralci postavili na oder delo Marjana Marinca *Poročil se bom s svojo ženo*. Delo je režiral Emil Aberšek. Premiera nove komedije je bila 29. januarja v župnijski dvorani v Štandrežu, ponovitev pa naslednji dan vedno v Štandrežu. V pustnem času je skupina sodelovala pri nizu veseloiger *Iskrivi smeh na ustih vseh*, v organizaciji ZSKP in Kulturnega centra Lojze Bratuž. Dne 10. februarja je predstavila enodejanko *Selitev* in 2. marca celovečerno igro *Poročil se bom s svojo ženo*. Dne 10. februar-

ŠTANDREŽ

PD ŠTANDREŽ

ja so pred začetkom predstave podelili priznanja Mladi oder. Priznanje sta prejeli tudi dramska skupina za komedijo *Zares čuden par* in OŠ F. Erjavca iz Štandreža. Po predstavitvi so sledile čestitke Majdi Zavadlav in Božidarju Tabaju ob prejetju Severjeve nagrade. Z igro *Poročil se bom s svojo ženo* so gostovali še 12. februarja v Braniku, 12. marca v Desklah in 25. marca v Vrtojbi. Z enodejankama *Jaz sem Berto* in *Selitev* pa 13. februarja v kulturnem domu v Novi Gorici, 8. marca v občinskem gledališču v Trziču in 21. marca v Tolminu.

MePZ Štandrež je pod vodstvom Tiziane Zavadlav nastopil na naslednjih prireditvah: 21. novembra na reviji Cecilijanka v KCLB v Gorici, 19. decembra na Prazniku miru in prijateljstva, 19. februarja v Štmavru na Prazniku sv. Valentina, 25. februarja na Prešernovi proslavi v Štandrežu, 11. marca je zbor pel na koncertu v stolnici ob počastitvi sv. Hilarija in Tacijana, 1. aprila pa na reviji Primorska poje v drežniški cerkvi. Poleg dramskih in pevskih nastopov so se v letu zvrstile še druge pobude. Tako so 17. aprila, v organizaciji našega društva, ZSKP, ZCPZ in Krščanske kulturne zveze iz Celovca, gostovali v

Martina Nanut

štandreški cerkvi Korošce s psalmsko kantato *Žena - Mati*. Dne 27. aprila lani je bila v spodnjih prostorih župnijskega doma otvoritev razstave dveh mladih ustvarjalcev, in sicer Dimitrija Brajnika in Ivana Zottija v okviru pobude *Spoznajmo domače ustvarjalce*. V istem okviru je bila tudi razstava domačina Viljema Zavadlava. Dne 13. maja je priredil mladinski krožek kulturni večer s pesnikom in časnikarjem Jurijem Paljkom.

Tradicionalni praznik Špargljev je bil 29. in 30. maja ter 5. in 6. junija. Na programu so bili ex-tempore, fotograf-

ski natečaj, srečanje pritrkovalcev, nastop zbora OŠ F. Erjavca, skupine DO-MI-SOL iz Štandreža, mladinskega pevskega zbora z Vrha sv. Mihaela, MoPz Mirko Filej, MePz iz Vrtojbe in nastop dramske skupine Štandrež.

Dne 9. junija je bil v župnijskem parku Pastirkov večer.

V oktobru je ZSKP ob praznovanju 40-letnice postavila na oder opereto Radovana Gobca *Hmeljska princesa*, na kateri so sodelovali bodisi člani dramske skupine bodisi člani pevskega zbora.

Ob prvem novembru so odborniki društva polagali vence vojnim žrtvam na ploščo pred župnijsko dvorano in na pokopališče. Dne 13. novembra je društvo priredilo Martinovanje, 14. novembra je bila zahvalna nedelja; popoldan pa je prof. Slavko Bratina predvajal diapozitive o Štandrežu. Dne 25. novembra pa je bil sklican občni zbor društva.

Za Miklavževanje, ki je bilo 5. decembra, so otroci uprizorili v režiji Majde Zavadlav igrice *Miklavžev balonček*; sledilo je obdarovanje otrok. Dne 17. decembra je TV Koper - oddaja *Športel* snemal življenje v Štandrežu, med katerim tudi delovanje našega društva in MePz.

Pred božičnimi prazniki je rajonska konzulta iz Štandreža priredila v sodelovanju z

domačimi društvi Praznik miru in prijateljstva, 2. januarja pa baklado po štandreških ulicah do Jeremitišča.

Mladinski krožek je 20. februarja letos organiziral izlet na sneg na Zoncolan, 25. februarja je društvo v sodelovanju s KD O. Župančič priredilo skupno Prešernovo proslavo, 26. marca je dr. Damjan Paulin predvajal diapozitive o potovanju z *Novim glasom* po Egiptu in 26. marca je bila v župnijski dvorani v Štandrežu revija Primorska poje.

Društvo je v tem letu skupaj z ostalimi vaškimi organizacijami priredilo protestne manifestacije proti regulacijskemu načrtu, ki predvideva širitev obrtne cone, uničenje zaselka Jeremitišče in novo zazidljivo cono v ulici Abetti. Društva in organizacije so s skupnimi močmi 3. februarja organizirala protestno manifestacijo za preživetje Štandreža. Pobuda je potekala na trgu pred cerkvijo v Štandrežu, kjer so se zbrali domačini s protestnimi transparenti. Dne 12. februarja so vedno društva organizirala Pohod Štandreža nad Gorico. Zbrali so se Štandrežci s traktorji, napisi in samokolnicami. Protestni sprevod je krenil izpred domače cerkve po štandreških ulicah vse do korza in občine, nato še do prefekture na Travniku.

S 1. STRANI

TAJNIŠKO POROČILO

Na tretjem zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah se je dramski odsek društva Štandrež predstavil s tremi enodejankami in komedijo ter odnesel najpomembnejše nagrade. Za izjemne dosežke na ljubiteljskem dramskem področju so 19. decembra lani v Škofji Loki podelili prestižno nagrado Staneta Severja članoma štandreške dramske skupine Majdi Zavadlav in Božidarju Tabaju.

Že drugo leto je Zveza slovenske katoliške prosvete organizirala skupaj s Kulturnim centrom Lojze Bratuž niz veseloiger ljubiteljskih odrov z naslovom *Iskrivi smeh na ustih vseh*. To je posrečeno izvedeno zamisel, ki jo z veseljem obiskuje veliko število ljubiteljev odrske dejavnosti. Predstave so se zvrstile v Kulturnem centru od četrta, 10. februarja, do ponedeljka, 6. marca. Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež je uprizoril dve deli, in sicer 10. februarja Valentino *Selitev*, 2. marca pa Marinčovo *Poročil se bom s svojo ženo*. Dne 20. februarja smo imeli s svoji sredi dramsko družino Teatronovo iz Chioggie z Goldonijev *Le baruffe chiozzotte*, 27. februarja pa Oder 90 društva Mirko Filej iz Gorice s Bricairjevo komedijo *Dohodnina*. Sklep niza je bil v ponedeljek, 6. marca, z večerom, ki ga je oblikoval primorski kantavtor Izток Mlakar.

Zveza slovenske katoliške prosvete goji vezi in sodelovanja tudi na gledališkem področju. Tako so letos vključili v novogoriški abonma ljubiteljske gledališke skupine, in to društvo Štandrež in Sedej. Na Novogoriškem je decembra lani potekalo 15. srečanje goriških

ljubiteljskih gledaliških skupin, ki ga organizira Zveza kulturnih društev iz Nove Gorice. Pri tem je sodelovala dramska skupina iz Štandreža z dvema deloma. Na Medobmočnem srečanju odraslih gledaliških skupin v Tolminu sta sodelovali dramska družina iz Štandreža in Oder 90 iz Gorice.

Poleg že omenjenih gledaliških skupin gojijo dramsko dejavnost tudi pri vseh ostalih društvih z manjšimi deli, kot so enodejanke, mladinska dela, recitali in podobno. To pride v poštev predvsem pri domačih praznikih in recitalih, ki so še posebej pomembni pri rasti naše kulture.

NATEČAJ MLADI ODER

Natečaj Mladi oder organizirata v sodelovanju Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta. Vsa leta je bilo podeljevanje priznanj v Trstu, letos pa je bilo za goriške skupine prvič v Kulturnem centru v Gorici 10. februarja. Ob tej priložnosti smo nagradili otroške, mladinske in odrasle odre ter skupine, ki delujejo v osnovnih šolah. Priznanja so dobile naslednje otroške skupine: Oder 90, F.B. Sedej, Sabotin in Hrast; mladinski krožek Rupa-Peč, odrasli skupini iz Štandreža in Oder 90 ter osnovne šole Gradnik iz Števerjana, Abram iz Pevme in Erjavca iz Štandreža. Ob tej priložnosti smo čestitali tudi prejemnikom Severjeve nagrade Majdi Zavadlav Paulin in Božidarju Tabaju.

DAN SLOVENSKE KULTURE

Že vrsto let sodeluje naša Zveza pri soorganizaciji osrednje zamejske proslave ob Dnevu slovenske kulture. Tudi letos smo prireditev z naslovom *Zgorice na oder* sooblikovali s Slovensko prosveto iz Trsta in Zvezo slovenskih kulturnih društev. Proslavi sta bili

6. februarja v Trstu in 8. v Gorici. Izbor ljudskih pesmi je, od Trbiža preko Kanalske doline, Režije, Benečije, Krasa do Istre izbral prof. Pavle Merku, izvajale pa so ga skupine, ki delujejo v tem prostoru. Doberdobsko ljudsko pesem *Sonce ljubo* je zapel ženski zbor Hrast iz Doberdoba. Poleg njih smo lahko videli na odru še ostale pevce, godce in plesalce. Povezoval je Jan Leopold. Poleg nastopajočih smo na platnu lahko spremljali posnetke originalnih pesmi, ki so jih peli ljudski pevci. Ob priložnosti je bila izdana knjižica z izborom izvajanih del.

Poleg osrednje proslave ob Dnevu slovenske kulture so prireditve potekale tudi po dvorah naših društev.

40. OBLETNICA ZVEZE

Preteklo jesen smo ob 40. obletnici delovanja Zveze primerno obeležili ta jubilej. Na oder smo postavili Gobčevo opereto *Hmeljska princesa* v režiji Adrijana Rustje. Dirigiral je Hilarij Lavrenčič. Krstna predstava je bila 9. oktobra v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Sledile so ji še štiri ponovitve. V opereti so nastopili kot solisti- pevci Alenka Slokar, Miran Žitko z glavnima vlogama in Alessandra Schettino s stransko ter igralci Božidar Tabaj, Majda Zavadlav, Marko Černič, Robert Cotič, Bogdan Podveršič, Marko Brajnik, Fabjan Sfiligoj in Urška Petrovič. Pri opereti so sodelovali pevci zborov Lojze Bratuž, Hrast, Rupa-Peč, Štandrež in Podgora. Opereto je obogatila folklorna skupina Razor iz Tolmina. Orkester so sestavljali glasbeniki Glasbene matice, SCGV Emil Komel in posamezniki.

Za koreografijo je skrbela Carolina Bagnati, njena asistentka je bila Lidija Jarč, asistent režije pa Anka Černič. Sceno je izdelal Aleksander

Starc s pomočjo odrskih mojstrov Gabrijela Figlja, Lojzeta Maraža, Viktorja Selve, Jožka in Franka Gogoja in Lucijana Kerpana. Za kostume je poskrbela Snežica Černič, tehnik pa je bil Niko Klanjšček.

Projekt je podprlo ministrstvo za kulturo republike Slovenije. Ob priložnosti sta bila izdana videokaseta in obširen gledališki list.

Tako smo ponovno dokazali, da se s skupnimi močmi lahko predstavimo z zahtevnimi deli na dobri ravni. Naše občasne podvige nam marsikdo zavidava.

1000-LETNICA GORICE

Leto 2001 bo za Gorico pomembna obletnica. Poteklo bo 1000 let od prve pisne omembe Gorice. Zveza slovenske katoliške prosvete pripravlja za to obletnico primeren kulturni projekt.

SODELOVANJE S KOROŠCI

Že vrsto let goji, ohranja in utrjuje naša Zveza stike s Krščansko kulturno zvezo iz Celovca. Z njo potekajo običajne izmenjave ob revijah Koroški dnevi na Primorskem in Primorski dnevi na Koroškem. Tako so v letošnji sezoni potekali Primorski dnevi na Koroškem, in to od 10. do 17. oktobra lani. Mladi glasbeniki SCGV E. Komel so se srečali s svojimi vrstniki 15. oktobra v glasbeni šoli v Borovljah, dramska skupina iz Štandreža pa je gostovala 17. oktobra v Globasnici s komedijo *Zares čuden par*.

POKLON PADLIM

Tudi v preteklem letu so se člani odbora Zveze poklonili žrtvam v Gonarsu s polaganjem venca ob 1. novembru. Članice Zveze so se tudi spomnile in se poklonile pokojnim kulturnim delavcem in žrtvam vojne, in to v mestu in vseh okoliških vaseh.

OPČINE / ZAKLJUČNA PRODUKCIJA TEČAJA LEPE GOVORICE

PRETRESLJIV RECITAL ECCE HOMO

MATJAŽ RUSTJA

Radijski oder in župnija sv. Jerneja sta v nedeljo, 9. aprila, vabila na Opčine, kjer je v posvečenem okviru župne cerkve zvenel meditativni recital *Ecce homo*. Radijski oder prireja že vrsto let Tečaj lepe govornice, katerega sklone nastop udeležencev; tokrat je za zaključni večer izoblikoval splet proze in poezije. Izbrani sta bili besedili *Križvega pota* Ljubke Šorli in novela Borisa Pahorja *Rože za gobavca*. Recital sta pripravila Matejka Peterlin in Jože Faganel, povabila pa sta k sodelovanju tudi cerkveni zbor Sv. Jernej, ki je besedo obogatil s petjem. Zbor je vodil Janko Ban, pri orglah pa je recital spremil David Lenisa. Trinajst recitatorjev (Gorazd Bajc, Elizabeta Ferluga, Štefan Grgič, Alenka Hrovatin, Olga Kokoravec, Jadranka Križman, Ivana Mahnič, Sergij Petaros, Peter Raseni, Martina Slavec, Marija Strain, Breda Susič in Tomaž Susič) je tako spleto z zborom srčno doživljeno razmišljanje ob Kristusovem trpljenju in mučeniški smrti Lojzeta Bratuža. Prav poseben občutek, prelit z občudovanjem in grenkobo, so rojevale v poslušalcu pesmi na besedilo Ljubke Šorli in v uglasbitvi njene ga moža Lojzeta Bratuža.

Pretrsljivo življenjsko pot Ljubke Šorli in Lojzeta Bratuža je zaznamovalo vseh štirinajst postaj križvega pota.

FOTO KRONIKA

Skladatelja, pevovodjo, organista in učitelja Bratuža, ki je večino svojega življenja posvetil glasbenemu in kulturnemu delovanju, je že v rani mladosti zatiralo mačehovstvo Italije. In nadaljevalo se je v času fašizma do nedelje, 27. decembra 1936. Po maši v Podgori so ga fašisti aretirali in ga prisilili, da je pil strojno olje. Veliki mučenec je umrl 16. februarja 1937. Takrat sta bila z Ljubko Šorli poročena komaj štiri leta, imela sta dva majhna otroka. Postaj njevega križvega pota pa ni bilo še konec do mučenja v tržaškem zaporu leta 1942 in še dlje v spominih in občutljivi pesniški duši.

Leta 1994 je Goriška Mohorjeva družba izdala *Križvega pota* Ljubke Šorli v blesteci likovni opremi Franka Žerjala. Štirinajst postaj je pesnica dopolnila s premišljanjem in

podoživljanjem poti na Kalvarijo in nam tako razodela svoje globoko poznavanje in vdano sprejemanje trpljenja. Pretresajo nas njene besede, ki so preproste, pa vendar polne bridke resnice in bolečega sporočanja. Naravno se je zato vklapljala v njene misli umetniška beseda Borisa Pahorja, človeka, ki je tudi okusil jarem fašizma in bil zato poklican, da prvi odvrže šopek rož za gobavca.

Čas je med recitalom otopen. Občinstvo ni hladno spremljalo križvega pota, bilo je pretreseno in vsak zase je iskal v sebi odziv. Tako kot Ljubka Šorli in Boris Pahor se je zaustavilo ob veliki neznanki trpljenja. Premišljevalo je o skrivnosti bolečine, ki presega meje telesnosti, se usidra v človeški duši, v njej tli in rojeva bisere za vsakdanje življenje. A malo ljudi je sposob-

nih odgovoriti "jaz sem" in stopati proti trpljenju, nečloveškimi bolečinam in osamljenosti na križu. "Po križu dal si nam življenje", zveni v prošnji pesnice Šorlijeve; po zgledu velikih mučencev pa krepkejši korak v življenje.

Recital je bil pravo doživetje: občuteno, iskreno, prežeto z globokim spoštovanjem, posejano s tihim spremljanjem številnega občinstva in dovršenega podajanja recitatorjev.

In (po besedah Matejke Peterlin iz uvodnih misli) se je "premišljevanje o skrivnosti trpljenja zaključilo z dvema veličastnima podobama - goro rož na grobu Lojzeta Bratuža, piramido vencev in šopkov kljub puškam in samokresom", in podobo vstalega Kristusa, ki nas "z vstajanjem za večnost je zaznamoval".

OBVESTILA

NA ŠESTO postno nedeljo, 16. t.m., bo v cerkvi sv. Jakoba v Trstu ob 16. uri postni govor, ki ga bo imel msgr. Franc Vončina na temo *Pot v Jeruzalem*.

PROSVETNO DRUŠTVO Mačkolje vabi na zadnji uprizoritev igre *Kraški tera(oln)* v izvedbi Male Tržaške Kabaretne Bande. Predstava bo v nedeljo, 16. aprila, ob 18. uri v Srenjski hiši v Mačkoljah.

DRUŠTVO SLOVENSkih izobražencev vabi v ponedeljek, 17. t.m., v Peterlinovo dvorano v Trstu, na duhovno misel g. Zvoneta Štrublja ob velikonočnih praznikih. Gosta večera bosta škof Ravnani in beograjski nadškof pomočnik Hočevar.

KONCERTNA POBUDA - Rojan razpisuje natečaj za izvorno še neobjavljeno komorno skladbo za katerikoli instrument ali glas (s slovenskim besedilom). Natečaj je namenjen mladim (starost do 35 let) slovenskim zamejskim glasbenikom-skladateljem. Dela je treba posredovati do 30. septembra letos v dvojniki in z geslom na naslov: Koncertna pobuda - Rojan, ul. Cordaroli 29 - 34135 Rojan (Trst). Priložiti je treba v zapečateni ovojnici ime in priimek, naslov in geslo. Skladbe bo ocenila komisija treh priznanih zamejskih glasbenikov. Prva nagrada znaša 500.000 lir, druga 300.000 lir, tretja 150.000 lir.

TRŽAŠKA KNJIGARNA, KRUT in Slovenski klub vabijo 18. t.m. na predstavitev najnovejše knjige Dušana Jelinčiča *Ljubezen v času samote*. Ob 19. uri v Tržaški knjigarni bo delo predstavila Matejka Grgič, ob 20. uri pa bo v Gregorčičevi dvorani Ivan

Verč uvedel razpravo na temo *Leto 1968 in mi v njem*.

V TOREK, 25. aprila, bo skupno enodnevno tržaško romanje v Drežnico pri Kobaridu. En avtobus bo odpeljal tudi z Oberdankovega trga ob 6.30. Interesenti naj se javijo v večernih urah na tel. številko 040 220332.

DAROVI

ZA CERKEV v Ricmanjih: družina Corva v spomin na pokojnega sina in brata Walterja 200.000 lir; M.B., Trst, 100.000 lir; družina Zlobec, Stare Milje, 100.000 lir (za luč sv. Jožefa).

SOŽALJE

KULTURNO DRUŠTVO SLOVENSKEGA DOMA IN ŽUPNIJSKA SKUPNOST BAZOVICA izražata iskreno občuteno sožalje prizadetima Silvani in Tamari ob smrti predrage mame in none.

ČESTITKE

Andražu se je pridružila sestra TJAŠA. Da bi jo Bog spremljal na poti življenja! Srečnima staršema Tamari in Marku pa iz srca čestitamo in se z njimi veselimo. NONOTA MAGDA IN ROBERT TER MITJA IN MANICA Z URŠKO IN MOJČO

Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Novega glasa.

VEČER V DRUŠTVU SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV

ČLANI KROŽKA BESEDA SLOVENSKE ISTRE PRI TRŽAŠKIH PRIJATELJIH

Društvo slovenskih izobražencev že vrsto let goji plodne stike s številnimi kulturnimi delavci v slovenski Istri. V zadnjih letih ni bilo sezone, v kateri ta povezava ne bi prišla tako ali drugače na dan v okviru tradicionalnih ponedeljkovih večerov v Peterlinovi dvorani ali pa ob drugih priložnostih. S stvarnostjo slovenske Istre pa se širša zamejska javnost že nekaj let seznanja tudi prek oddaj Radia Trst A.

V ponedeljek, 10. t.m., je bil večer DSI posvečen predstavitvi *Brazde s trmuna*, glasila študijskega krožka Beseda slovenske Istre. Krožek je razmeroma mlad, njegovi začetki segajo v leto 1995, in se posveča raziskovanju in vrednotenju avtohtone slovenske istrske kulture, že od vsega začetka pa je Trst ena temeljnih opornih točk. Leta 1996 je izšla prva številka glasila *Brazde s trmuna*, ki ga ureja pesnica in kulturna delavka Leda Dobrinja, izdajata pa ga zavod za kulturo in izobraževanje Vita iz Kopra ter Andragoški center Slovenije iz Ljubljane. Doslje so izšle štiri številke te

publikacije, ki jev začetku želela biti striktno literarna, je pa s časom presešla to razsežnost in šla tudi na druga področja. Kot je na ponedeljkovem večeru dejala dr. Marija Stanonik, je revija zaslužna med drugim za to, da je iz pozabe iztrgala vrsto zaslužnih mož slovenske Istre. *Brazde s trmuna* se predstavljajo kot zvezek, ki ga sestavlja kakih osemdeset strani rjavkastega papirja "z nadihom včerajšnjega sveta", kot je v uvodu v četrto številko zapisal Saša Martelanc, ter oplemenitene z likovno opremo, ki jo sestavljajo perorisbe Silve Karim. Glasilo se je vključilo tudi v projekt Phare čezmejnega sodelovanja.

Občinstvu, ki se je v ponedeljek v lepem številu udeležilo večera v Peterlinovi dvorani, so člani krožka Beseda slovenske Istre posredovali nekaj bogatih utrinkov iz del istrskih književnikov. Ob vezni besedi Tanje Jakomin Kocjančič so nastopili Dominik Bizjak, Arduin Hrvatini, Pina Pištan, Mirella Bonaca-Arzenšek, Ivan Novak, Bogdan Ka-

FOTO KRONIKA

vrečič, Alferija Bržan, Ivan Buzečan, Konstantin Radoslav in Vilma Ugrin, ki so prebrali bodisi svoja leposlovna dela kot tudi dela drugih pesnikov in pisateljev slovenske Istre: Berta Pribca, Ferruccia Jakomina, Danile Tuljak-Bandi, Nelde Štok-Vojkska in Rafaela Vidalija. Vse to so oplemenitili glasbeni utrinki, ki sta jih posredovali flavtistka Erika Buzečan in pianistka Beatrice Zonta. Lep večer je bil nedvomno prispevek k popolnejšemu spoznavanju živahnega kulturnega snovanja v slovenski Istri, sicer ob ne preveč razveseljivi ugotovitvi, da slovenska država še vedno premalo podpira slovensko kulturo v Istri.

IŽ

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV: OB DUHOVNI MISLI ZVONETA ŠTRUBLJA

HOČEVAR IN RAVIGNANI GOSTA VELIKONOČNEGA DUHOVNEGA SREČANJA

Osrednja točka prihodnjega večera v Društvu slovenskih izobražencev bo duhovna misel Zvoneta Štrublja pred bližnjimi prazniki. Izhodišče za razmišljanje bo njegova nova knjiga, ki je pred kratkim izšla pri Goriški Mohorjevi družbi *Ali je Bog oče in mati?* Med gosti večera v ponedeljek, 17. aprila, bosta

tržaški škof Ravnani in novoimenovani beograjski nadškof p. Stanislav Hočevar, ki je do nedavnega vodil slovensko salezijansko družbo. Uvodoma bodo v Peterlinovi dvorani odprli fotografsko razstavo posnetkov Maria Magajne slovenskih cerkva na Tržaškem. Začetek ob 20.30.

† "Ti si pot, resnica in življenje, kdor veruje v Tebe, bo živel vekomaj." (Psalm)

V Gospodu je mirno zaspala naša predraga

SONJA STUBEL
vdova **CHERSIjeva** že **PRINČIČ**

Z ljubeznijo se je spominjajo sin Pavel in hčerka Tanja, sestra Lori, vnuki Kristina, Katarina, Karin Vladica, Vladimir Nikola, Marija in Marta, snaha Luisa, zet Humbert in ostalo sorodstvo.

Posebna zahvala sen. prof. dr. Fulviu Cameriniju za dolgoletno strokovno nego in domačemu zdravniku dr. Pavlu Turku za stalno nego.

Pogreb bo krenil v petek, 14. aprila, ob 11. uri iz mrliške vežice v ul. Costalunga v župnijsko cerkev v Rojanu, kjer bo maša zadušnica ob 11.15.

Po žalnem obredu bomo pokojnico spremili na pokopališče pri Sv. Ani v Trstu.

Trst, Bela peč, Ljubljana, Reka, 10. aprila 2000. leta

ŠE O USODI JEREMITIŠČA

OBČINA MIRNO NAPREJ MIMO MNENJA RAJONSKEGA SVETA

Novembra lani smo pisali, da je štandreski rajonski svet odbil alternativni načrt, ki mu ga je ponudila goriška občinska uprava glede na neravno rožnato prihodnost, ki se že nekaj let piše zaselku Jeremitišče. Na takratni seji je bil prisoten tudi občinski odbornik za javna dela arh. Enzo Spagna, ki je dejansko povedal, da občinska uprava lahko računa "le" na 30 milijard in da zato načrtuje, da bi z omejenimi finančnimi sredstvi lahko uresničila le del predvidenega tretjega sklopa tovarnega postajališča. V ta namen

bi izkoristili polja in bi hiše bile rešene, vendar na vprašanje "za koliko časa" ni bilo odgovora, ki bi jamčil prizadetim družinam brezskrbno prihodnost; ko in če bo občina dobila potreben denar, se ni izrekla o tem, kar dejansko namerava.

Prejšnji teden se je sestel občinski odbor in sprejel splošni načrt za gradnjo tretjega sklopa postajališča, ki so ga izdelali tehniki iz Rima. Posegli bodo na 100.000 m² zemlje, vreden pa bo, kot rečeno, 30 milijard lir. Hiše bodo zaenkrat ostale nedotaknjene, čeprav jih bodo obklojevale nove strukture tovarnega postajališča ob dejstvu, da je njihova prihodnost vezana na spretnost, s katero bodo pri odboru zmožni pritegniti potreben denar v Gorico za nadaljnje gradnje.

Kljub nezavidljivemu zdravstvenemu stanju se je s pohvalno-bobnečimi besedami oglašil tudi župan, ki je spet potrdil znano tezo, da je naknadna dograditev tovarnega postajališča nujen pogoj za gospodarsko in posledično družbeno prihodnost mesta.

Nazadnje povejmo še to, da predvidevajo začetki z deli prihodnje leto, če zadeve ne bo rešilo Deželno upravno sodišče, na katerega so se obrnili štandreski ljudje, lastniki prizadetih zemljišč.

EJ

PREMIERA DRAMSKE DRUŽINE SKPD F.B. SEDEJ ŠTEVERJAN

SKRIVNOST PLINSKE LUČI

IVA KORŠIČ

Že četrto sezono je spet na odskem prizorišču ljubiteljskih skupin Dramska družina SKPD F.B. Sedej in Števerjan; v popolnoma pomlajeni zasedbi se je namreč ponovno prikazala na gledališkem obzorju leta 1996, ko je njeno režijsko vodstvo sprejel Emil Aberšek, ki se je že kar ukoreninil v zamejsko gledališko stvarnost in smo mu zato zelo hvaležni. V teh dolgih, plodnih letih je pri nas ustvaril marsikatero uspešno odsko sliko, ki je obogatila zamejsko amatersko poustvarjalnost, privedel je dva naša igralca do prestižne nagrade in bistveno pripomogel k sami obuditvi gledališke dejavnosti v vinorodnem Števerjanu.

Mladi števerjanski odrski navdušenci - "veteranska duša" med njimi je le Simon Komjanc - se tudi letos niso izneverili svoji odrski smeri in se spet spoprijeli s kriminalno, žanrom, ki ga poredkoma srečujemo na naših odrih. Še posebno pri ljubiteljskih skupinah, in je zato verjetno gledalcem nekoliko bolj tuj. Brišk izvajalci imajo tudi to zaslugo, da so nam ga približali.

V nedeljo, 9. aprila, je na odru polno zasedenega (prisotni so bili tudi Boleslav Simoniti, igralca PDG Janez Starina in Jože Hrovat, župan Corsi, domači župnik Lazar, predsednika ZSKP Damjan Paulin in KC Lojze Bratuž Franka Žgavec ter nekateri člani goriških dramskih skupin) Sedejevega doma v Števerjanu - tisti, ki so morali oditi, ker je zmanjkalo sedežev, naj se potolažijo, saj bo kmalu sledila še ena ponovitev v domači dvorani - v režiji Emila Aberška skrivnostno zabrela *Plinska luč* (v slovenskem

FOTO BUMBACA

prevodu Niddy Golieve), najbolj znana igra pisca romanov in gledaliških del ter igralca potujočega gledališča Angleža Patricka Hamiltona, rojenega v Hassocksu leta 1904.

Zagonetno dogajanje se polagoma razpleta v bogati hiši gospoda Jacka Manninghama, ki spravlja svojo mlado ženo Bello ob pamet, ko ji skriva dragocenosti, pisma, račune, potem pa jo obtožuje, da to sama počenja nezavedno. Zvečer, ko se vije zunaj gosta megla, jo pušča samo v veliki hiši, ona pa je vsa preplašena, ker sliši v gornjih prostorih - vstop v le-te ji je prepovedan - skrivnostne korake in hkrati svetlobo v plinski svetilki brez vidnega vzroka pojema. Ko nekega dne pride na obisk k njej detektiv Rongh in se začeta pogovarjati o njenem možu in mu ona zaupa vse svoje strahove, se počasi izoblikuje življenjski mozaik Jacka, živečega v poligamnem zakonu, morilca pred dvajsetimi leti umorjene taryše gospe, ki je živela prav v tisti hiši, človeka, ki si menjuje priimke in imena, da bi si ril pravo identiteto in se t ko izmuznil pravici. Toda Rongh s pomočjo zbegane Belle odkrije in razkrije po-

drobnosti, ki pripeljejo lažniva in ubijalca naravnost v roke pravice.

Nekaj manj kot dveurno odsko dogajanje, ki ga ob kratkih premorih podkrepi primerno mračna glasba, priklepa tri glavne protagoniste - še posebno detektiva in gospo - na oder in zahteva od izvajalcev zbranost in odločno koncentracijo ob razvoju razpleta. To nalogo je zares dobro opravila Sara Miklus kot Bella, nesrečna zakonska žena; s to vlogo je dokazala, da se zaupanemu liku popolnoma prepusti in bi ga želela na čim bolj naraven in prepričljiv način psihološko orisati. Menjavajoča se psihološka občutja, stiske, vznemirjajoča odkritja preplašene ženske je podčrtala z menjavno tona glasu, drže, kretenj; tudi z obrazno mimiko ji je včasih prav lepo uspelo poudariti tesnobne občutke svoje v začetku zmedene, krhke, a ob koncu odločne, z ironijo obzarjene Belle.

Nekoliko manj izrazito ji je stal ob strani Simon Komjanc kot njen mož Jack; zlobni izpriječec je v njegovem opisu pokazal malce preveč miline in usmiljenja. Gotovo bi ta figura zahtevala več drznosti in

surovosti. Branku Terčiču je verjetno premierska nelagodnost zavirala bolj sproščen prikaz izkušenega detektiva, ki kljuje v duši, dokler ne pride do njenega dna. Sicer pa so bili vsi trije liki dokaj zahtevni in zato trda preizkušnja za igralce, ki so vsekakor spet potrdili, da so navezani na odrske deske in nosijo v sebi še veliko ustvarjalne moči, ki je niso izrabili. Nelahek žanrski prikaz so poleg omenjenih prepričljivo sooblikovali še kot služkinji Annamarija Škorjanc-vdana Elizabeta, Liliana Terpin-koketno spogledljiva, Jacku preveč uslužna Nancy, in kot izurjena stražnika Martin Komjanc in Edi Lutman.

Za okusno izbrane kostume in "dragulje" je poskrbela Snežica Černic, ki je vlogo kostumistke že večkrat podpisala z veliko zavzetostjo in vestnostjo. Ona je bila tudi dobra svetovalka Liliani Terpin pri oblikovanju bogatih priček. V zaodru je tokrat stala mlada študentka Katja Dorni in s skrbnim šepetanjem prepričala igralcem, da bi zašli v morebitne zadrege. Eleganten salon z rekviziti in s pomenljivo plinsko lučjo sta po željah režiserja izdelala že dobro znana, v zadnjem času pri različnih skupinah prisotna odsko oblikovalca Franko in Joško Kogoj; Marko Lutman pa je bil osvetljevalec in tonski mojster.

Mimo rahlih pripomb na račun režije, ki bi v določenih trenutkih lahko nekoliko pospešila tempo uprizoritve, osvetlila in ojačila napetost v ključnih trenutkih ter prebila, posebno v prvem prizoru, monotonost dialogov, in mimo nekaterih negotovosti v podajanju besedila je prikaz "temne igre" uspel in gledalci so iskreno zaploskali števerjanskim amaterjem, ki požrtvovalno in z veseljem vztrajajo na strmi, a zadoščena polni poti, ki vodi do svetišča modrice Talije.

DVA GLEDALIŠKA VEČERA V KULTURNEM DOMU V SOVODNJAH

PRIJETNO OB KOMEDIJAH

V Kulturnem domu v Sovodnjah sta zgodnje pomladne dni zaznamovali gostovanji mladih igraljskih skupin iz zamejstva in onkraj meje.

V sredo, 29. marca, so mladi izvajalci SKD Vigred iz Šempolaja zabavali domače občinstvo z veseloigro *Kakšne, kakšne, samo takšne*, ki jo je sestavila in zrežirala Tatjana Turko in tudi s to predstavo doživela lep odziv publike na tretjem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah. Vsebinska je preprosta: skupina rosno mladih prijateljev na vaškem trgu toži, kakšni so "ta stari", kaj jim vsega pridigajo in očitajo. Navsezadnje se izkaže, da prav ti "resni starši-pridigarji" še sami ušpičijo podobne nerodnosti kot neugnana mladina.

V soboto, 8. aprila, pa je dospela v goste dramska skupina KUD Sovodenj v občini Gorenja vas. Prijatelje s pobrateneškim škofjeloškem (od leta 1978 se prepletajo stiki s Sovodnjami ob Soči in z vasičami, ki pripadajo pobrateni Škofji Loki) je prisrčno pozdravil predsednik domačega društva Slavko Tomsič in napovedal še veliko podobnih srečanj in poglobitev obstoječih kulturnih vezi. Kulturno društvo Sovodenj ima

bogato tradicijo, saj ima za seboj že trinpetdeset let dolgo ustvarjalno pot. Med drugimi postavljajo vsako leto na oder vsaj po eno dramsko uprizoritev. Za gostovanje v "goriških" Sovodnjah so izbrali delo *Kam iz zadreg?* v režiji Jelka Podobnika. Devet mladih igralcev - od teh se jih je kar pet prvič pomerilo na odrskih deskah - je pred prejšnjim številom domačih gledalcev v sovodenjskem Kulturnem domu odigralo igro, v kateri se vse zatakne zaradi laži soseda Dominika. Le-ta ima strogo ženo, ki mu ne privoščiti prebite pare. Ker pa Dominik hodi tako rad s sosedom Lipetom v gostilno, si omisli in izprosi pri ženi mesečno podporo za svojo namišljeno nezakonsko hčer Fani. Ko pa se prav na njegov rojstni dan pojavi dekle s tem imenom, se stvari začenejo zapletati, toda kot v vseh veseloigrah se tudi srečno odmotajo. Izvajalci so z dokaj preprostim igranjem prikazali nezahtevno "ljudsko igro", ki pa je z nekaterimi posrečenimi duhovitimi replikami spravila v smeh poslušalce, tako da so nastopajočim nagradili s toplim ploskanjem.

IK

SPOMINSKA MAŠA V PODGORI

POVEZOVALNA MOČ POK. BOGOMIRA

Ob tretji obletnici smrti znanega stavca in organista ter pevovodje Bogomira Špacapana je bila v nedeljo, 9. t.m., v Podgori spominska maša; sledil ji je krajši koncert zborov, ki so bili tako ali drugače povezani z rajnim.

Doživeto spominsko pobudo sta organizirala Prosvetno društvo Podgora in Združenje cerkvenih pevskih zborov iz Gorice. Mašo sta darovala izgledni ljubljanski duhovnik Ivan Merlak in g. Jožko Kragelj, ki je v spominskem govoru poudaril, da je bil pokojni Bogomir-Mirko Špacapan človek, ki je znal biti v malem zvest, ki je z veliko ljubeznijo in resnostjo skrbel ne le za družino in svoje delo, ampak tudi za cerkveno in prosvetno petje v krajih, kjer ga je vodil. Čut odgovornosti, ki ga je odražal, naj bi bil vsem za zgled, je poudaril

g. Kragelj. Med mašo je MePZ Podgora izvajal *Mašo za očeta Bogomira*, ki jo je uglasbil in dirigiral pokojnikov sin dr. Mirko Špacapan, ter nekaj postnih pesmi. Po maši pa so najprej nastopila Sovodenjska dekleta, saj je rajni nekateri učil, ko je vodil otroški zbor v Sovodnjah. Zapela so dve pesmi Petra Butkoviča-Domna, ki ju je uglasbil Stanko Jeričijo. S kora se je nato oglasila pesem Cerkevnega zbora iz Mirna, ki se je pod vodstvom Andreja Budina in orgelski spremljavi Antona Klančiča z dvema postnima pesmima poklonil spomenu sovaščana. Pod vodstvom dr. Mirka Špacapana je zapela tudi moška pevka skupina Akord iz Podgore, saj se je rajni Bogomir rad družil s podgorskimi pevci, ko je v tej fari služboval njegov brat Bernard. Cerkveni pevci iz Jamelj

in Brestovice so se pod vodstvom Marije Antonič radi odzvali vabilu na nastop, saj so bili še posebej povezani s pokojnim Mirkom, ki se je izredno rad vračal v Brestovico in je v tej vasi med vstajenijsko procesijo tudi umrl. Prav zaradi Brestovcev, ki pojejo pri Fantih iz Podgrade, so bili stiki med tem zborom in pokojnim Mirkom "gospodovim" vedno zelo prisrčni. Kljub težavam se je zbor zato rad udeležil maše zadušnice in ob Marijini zapel že Gallusov motet *Ecce quomodo moritur iustus*. Doživeto spominski večer je z dovršenim, natančnim in doživetim petjem sklenil Mešani zbor Štandrež pod vodstvom Tiziane Zavadlav. Železnikova *Pojdi na goro, verni kristjan* in Tomičeva *Trnje venec* sta zelo primerno sklenili to srečanje na peto postno nedeljo v Podgori. Udeležence pa so organizatorji povabili še na prijetno in z vsemi dobrotami bogato obloženo družabnost.

PREDAVANJE O SVETU RAZVAJENEGA OTROKA

Odbor staršev goriških osnovnih šol je prejšnji teden organiziral zanimivo predavanje za starše in sploh vzgojitelje. V prostore osnovne šole Oton Župančič v ulici Brolo v Gorici je povabil štajerskega psihoterapevta mag. Janke Bohaka, ki je govoril o zagonetnem pojavu razvajanja. Poglobljen članek o večeru, ki je privabil veliko ljudi, bomo objavili prihodnji teden.

V SOBOTO EKOLOŠKI DAN V ŠTEVERJANU

Župan občine Števerjan prireja v soboto, 15. aprila, na pobudo Lovskih družin iz Števerjana in iz Jazbin, v sodelovanju z občinsko civilno zaščito, z društvi F.B. Sedej in Briški grič ter osnovno šolo Alojz Gradnik *ekološki dan*. K pobudi so toplo vabljeni vsi občani. Zbirališče je predvideno ob 14. uri na parkirišču pri občinski stavbi v Števerjanu. Župan sporoča tudi to, da mora vsakdo prinesiti s sabo delovne rokavice, pa tudi primerne obleke in obuvala.

KC LOJZE BRATUŽ / KONCERT KOMORNEGA ZBORA AVE

NEPOZABEN ZBOROVSKI VEČER

Pisane črke tvegajo ostati mrtve, če kdo ni doživel tega, o čemer je pisano. V tej zagati se z lahkoto znajde, kdor mora pisati o umetniških užitek, zlasti o glasbi oz. koncertu, ki je že po svoji naravi nesnoven in neoprijemljiv, neponovljiv in bežen. Glas se namreč dotika hkrati ušes in srca, zato lahko tudi gane.

Občinstvu celovečernega koncerta Komornega zbora Ave, ki je nastopil v četrtek, 6. aprila, v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v koncertni sezoni le-tega, bo gotovo ostal lep spomin na svojevrstno doživetje. Že posebno dolgi aplavzi so pokazali, da je tokrat stal na odru zborovski sestav, kakršnih naše občinstvo ni vajeno. Zbor Ave je nastal leta 1984 kot vokalna skupina v župniji Ljubljana-Vič. Zagnanost mladih pevcev, predanost glasbi in trdo delo so privedle skupino na sam olimpslovenske in evropske vokalne glasbe. Skupina Ave, ki se je po nekaj letih okrepila in prelevila v komorni zbor, se je kmalu uveljavila s prejetjem uglednih odličij in priznanj po Sloveniji, Italiji, Franciji, Belgiji, Španiji, Grčiji, Švici, Južni Afriki, nastopila pa je tudi v Nemčiji, Bosni in Hercegovini, Makedoniji, na Danskem, v ZDA, Kanadi, Egiptu in drugod. Če to zborovsko telo deluje tako učinkovito in je doseglo toliko uspehov, je gotovo glavna zasluga njegove "glave", ustanovitelja zbora in dirigenta Andraža Hauptma-

na, ki ima očitno - poleg zaviljivega kurikuluma - tudi izredne glasbene sposobnosti. Zbor Ave, ki je na Goriškem že nastopil, se je tokrat predstavil z neobičajno zasnovanim sporedom, ki ni zadovoljil pričakovanih vseh poslušalcev. Prvi del koncerta je namreč posvetil sakralnim skladbam v glavnem nemških romantičnih skladateljev, drugega pa pretežno sodobnejši slovenski polifoniji. Za uvod so mladi pevci zapeli tri osemglasne skladbe Johannes Brahmsa z nabožno vsebino, ki so sočno izzvenele v skladatelju značilni intenzivni temperamentnosti in gosti zvočnosti. Tudi Rheinbergerjevi *Himna in Večerna pesem* sta bili strogo romantično sprevni. Sledili sta skladba sodobnejšega poznoro-manatika švedskega rodu Alfvina, ki je spominjala na Grie-

gov in Sibeliusov slog, na koncu prvega dela pa učinkovita Bieblova *Ave Maria*, ki je naredila velik vtis na poslušalce tudi zaradi res dobrih solistov. V drugem delu koncerta so našli svoje mesto sodobnejši slovenski skladatelji, kot so Lajovic, Lebič, Srebotnjak, Čopi, Adamič in Vremšak z umetnimi skladbami oziroma priredbami slovenskih ljudskih pesmi. Vmes je zbor Ave zapel Johansonovi skladbi na Shakespearovo besedilo; dirigentovo mesto je tu prevzel pevec, medtem ko je Hauptman spremljal zbor pri klavirju. Končni aplavz je zbor nagradil z dvema dodatkom.

Z veliko radodarnostjo in spontanostjo so pevci, ki prihajajo iz vse Slovenije, pokazali solidno tehnično in poudarjalno zrelost. Z lahkoto prelivajo glasbo, ki je v njih,

tako v slovenske ljudske napeve kot v zahtevno nemško sakralno himno ali lahkotnejšo sodobno angleško skladbo. To, da odlično obvladajo dušo slovenske zakladnice, zelo dobro pa poznajo in interpretirajo tudi tujo, kaže na njihova široka umetniška obzorja ter na to, da so si doslej nabrali veliko dragoce-nih izkušenj in širine na turnejah in tekmovanjih po svetu. Ker goriško občinstvo ni bilo žirija natečaja ali tekmovanja, redki in nepomembni tehnični spodrsilaji niso vplivali na splošni vtis s koncerta; ta bo gotovo in vsekakor ostal v spominu kot eno od tistih doživetij, ki jim samo pisana črka -, ki ne pozna intenzivnosti in moči človeškega glasu kot najlepšega glasbenega instrumenta -, dela krivico.

DD

USPELA POBUDA

PRAZNIK LJUDSTEV

Pripadniki kakih 20 narodov so se prejšnjo nedeljo zbrali na prvem prazniku ljudstev, ki so ga priredili goriška župnija sv. Jožefa Delavca, škofijska Karitas in Sklad Migrantes. Šlo je v prvi vrsti za praznik nekaj sto priseljencev, otrok, odraslih in ostarelih, pa tudi celih družin, ki so prišli iz Kube, Severne Afrike, Argentine, Senegala, Vzhodne Evrope... Direktor Karitas g. Dipiazza je povedal, da kristjani ne smemo zapirati vrat priseljencem, in poudaril vrednoti sožitja in spoštovanja različnega. Mesto, zlasti župniji sv. Roka in iz Stražic, se je dobro odzvalo in množično pristopilo k pobudi. Sledili so si obredi, igre, glasbeni spored, na katerem je med drugimi nastopil tudi Jan Leopoli s svojo harmoniko.

MONAI: ODMEVI IN SPOMINI

Dne 7. t.m. so v galeriji Spazzapan v Gradišču odprli antološko razstavo del goriškega slikarja Fulvia Monaia, izobrazbenca in umetniškega kritika, ki je zaznamoval kulturno življenje mesta in dežele. Razstavljenih je okrog 50 del od let 1940-90. Prevladujejo krajinski motivi s Krasa, istrske in dalmatinske obale. Na razpolago so tudi katalog in zapisi iz še neobjavljenega umetnikovega dnevnika. Razstava bo odprta do 25. junija.

DAROVI

ZA CERKEV v Dolu: Alojzija Peric 135.000 lir.

ZA SLOVENSKE misijonarje: Levstikovi 300.000 lir.

OBVESTILA

V NEDELJO, 16. t.m., bo ob 17. uri v Domu na Bukovju v Števerjanu koncert revije Primorska poje.

V PONEDELJEK, 17. t.m., bo ob 18. uri v Kulturnem domu v Gorici otvoritev razstave goriške slikarke Laure Grusovin.

DRUŠTVO KRVODAJALCEV iz Sovodenj vabi na nadaljevanje predavanja na temo: *Ne bojmo se staranja-osteoporoza*. Predavala bo dr. Metka Rous Jug. Srečanje bo v ponedeljek, 17. aprila, ob 20. uri v spodnji dvorani Kulturnega doma v Sovodnjah.

GORIŠKI CERKVENI pevci so vabljeni, da se udeležijo pevskih vaj za vstajenjsko mašo v stolnici. Vaje bodo v ponedeljek, 17. t.m., ob 20. uri v stolni cerkvi.

V TOREK, 18. aprila, bo ob 20.30 v Kulturnem domu v Gorici v okviru glasbenega festivala *Across the border* koncert rock skupine *I Menestrelli*. Prosto-voljni prispevki so namenjeni dobrodelnim namenom.

ČETRTKOVI FILMSKI VEČERI. Kinoateljjeva sezona *Gorica Kinema 2000* se nadaljuje. V četrtek, 20. t.m., bo v Kulturnem domu na ogled film *Kadrovik* (rež. Laurent Cantet). V četrtek, 27. t.m., pa bo na ogled film *Vzhod-Zahod* (rež. Regis Wargnier). Projekcije se začnejo ob 20.45, informacije dobite na internetu: www.kinoateljje.org.

ČESTITKE

Župnijsko občestvo iz Števerjana in Prosvetno društvo F. B. Sedej čestitata mamič Margaret, očku Bogdanu ter sestrici Petri ob rojstvu male GAJE!

Z družino Ciglič, ki je povila drugo hčerko GAJO, se veselijo najožji prijatelji, ki želijo novorojenki, da bi bila v veliko veselje mami Margaret, tatu Bogdanu in sestrici Petri.

Neki drugi Petri se je prejšnji teden pridružil bratec MATIJA. Sestrici, mami Eleni in očku Luku čestitajo prijatelji.

Mladima in srečnima družinama želi veliko sreče tudi uredništvo našega tednika.

ŠTEVERJAN / 80 LET ADE GABROVEC

ZAHVALA BOGU ZA DOSEŽENO STAROST

MARJAN DRUFOVKA

V torek, 4. aprila, je Števerjanka Ada Gabrovec praznovala 80. rojstni dan. Sinova, hčerke, vnuki, sorodniki, prijatelji in njeni učenci letnika '70 so se zbrali in jo počastili pri sveti maši. Spomnili so se njene požrtvovalnosti, radodarnosti in ljubezni, ki jih stalno vlaga v oskrbo družine in ki jo še vneto spremljajo pri kateremkoli delu. V Gospodovem prostoru se je zahvalila za božje spremstvo, saj se je treba za vse to zahvaliti tudi dobremu Bogu. Mali vnuk Gregor je stregel, vnukinja Costanza in Alice, sin Kazimir in hčerka Anka pa so izrekli prošnje. Farni župnik Anton Lazar se je spomnil na težka vojna leta, ki jih je slavljenska preživela s pogumom. Bila je učiteljica v osnovni šoli, organist, pevovodja otroškega in mladinskega zbora; še danes prinaša s svojimi bogatimi in izkušenimi zapisi svetlejšo luč vaškemu Števerjanskemu vestniku.

Gospa Ada ima torej veliko zaslug za napredek bodisi verskega kot tudi kulturnega življenja vasi. V pridigi je

domači župnik podal globoko razmišljanje o praznovanju rojstnega dne. Na ta dan ne praznujemo nečesa, ampak nekoga; poudaril je pomembnost dostojanstva vsakega človeka, ki je od Boga ustvarjen in zato edinstven, čudovit. Danes je rojstni dan starejše osebe posebno obležje, vsako novo jutro je zanj poseben Božji dar, saj je malo tistih, ki dočakajo visoko starost. Nazadnje je župnik zaželel slavljenci vse najboljše, podelil ji je božji blagoslov in ji izrazil voščilo krščanske skupnosti: še na mnoga zdrava in radosti polna leta. Ob koncu svete maše so se ji učenci letnika '70 - in ne samo - prisrčno zahvalili z voščilnimi verzmi za ves trud, ki ga je potrpežljivo vlagala pri njihovi vzgoji. Božja služba se je ta dan končala res praznično; v cerkvi sta zazveneli Zahvalna pesem in Marija, skozi življenje.

Voščilom celotnega farnege občestva se pridružujeta in jubilatki pošiljata kopico poljubčkov Prosvetno društvo F.B. Sedej in uredništvo Števerjanskega vestnika.

PREJELI SMO

PRAV VSEM LEPA HVALA ZA VSE!

Rodila sem se v Števerjanu na samo Veliko noč, 4. aprila 1920, v zelo težkih življenjskih razmerah. 79-krat sem praznovala rojstne dneve, "kot se spodobi", za ljudi, ki smo se rodili v tistih težkih dneh ob koncu prve svetovne vojne.

Osemdeseti rojstni dan mi je bilo dano, da sem ga praznovala v drugačni, bolj slovesni obliki. Naš sedanji gospod župnik, ki rad prebira števerjanske župnijske arhive, je "slučajno" zasledil moje rojstne podatke in jih "slučajno" posredoval našemu mlademu uredniku Števerjanskega vestnika Marjanu Drufovki, ki jih je objavil v marčnem Vestniku. Takoj se je začela tajna povezava med mojimi otroki, sorodniki in mojimi bivšimi učenci. V torek zvečer, 4. aprila, je bila v naši cerkvi zahvalna maša, ki jo je daroval domači župnik g. Anton Lazar. Sledilo je še družabno srečanje v Sedejevem domu z bogato zakusko.

Voščil, cvetja in daril je bilo res veliko. Zato se prek vašega časopisa želim zahvaliti prav vsem. Najprej gospodu žup-

Slavljenska z eno od vnukinj

niku za mašno bogoslužje, vsem prisotnim pri sv. maši, organistu Hermanu in cerkvenim pevcem za lepo petje, svojim otrokom z družinami, svojim ožjim sorodnikom s Krasa, bivšim učencem letnikom 1939, 1960, 1970. Še posebno zahvala tistim Števerjancev, ki so mi nanosili na dom cvetje in razne dobrote. Še hvala g. županu, ki me je prišel pozdravit v Sedejev dom, ko se je zvečer vrnil s potovanja. Slovenskemu katoliškemu prosvetnemu društvu F.B. Sedej in župniji sv. Florijana in Marije Pomočnice izrekam prisrčen "Buoh loni" za vse storjeno dobro! Vsem darovalcem lepa hvala za vse!

ADA

DRUŠTVO ARS - KATOLIŠKA KNJIGARNA, TRAVNIK 25

Vljudno vas vabimo na predstavitev zbirke esejev o renesančni znanosti, umetnosti in filozofiji

Igor Škamperle

MAGIČNA RENESANSA

Delo bo predstavila prof. Loredana Umek

Petek, 14. aprila 2000, ob 18. uri

PROSVETNO DRUŠTVO RUPA-PEČ

vabi na

PRAZNIK FRITALJE 2000

v ponedeljek, 24. aprila, z začetkom ob 17.30:

- nastop MePZ Srebrnič iz Deskel;
- ples z ansamblom Happy day;

v torek, 25. aprila, z začetkom ob 16.30:

- predstavitev igrice *Veselo na delo*;
- nastop otroških zborov: Vrh sv. Mihaela, Rupa-Peč, Štmaver, Plešivo in Števerjan;
- ples z ansamblom Zamejski kvintet;

v nedeljo, 30. aprila, z začetkom ob 16.30:

- oktet Sraka iz Štandreža;
- tekmovanje v cvrtju najboljših frtalje;
- ples z ansamblom Zamejski kvintet;

v ponedeljek, 1. maja, z začetkom ob 16.30:

- moška pevska skupina Akord iz Podgore;
- govor prof. Jožeta Pirjevca;
- veseloigra *Selitev* v izvedbi Prosvetnega društva Štandrež;
- ples z ansamblom Kraški kvintet

POD POKROVITELJSTVOM ZSKP

11

ČETRTEK
13. APRILA
2000

POBUDE ZA OHRANJANJE POVEZANOSTI Z MATICO

Kanadski slovenski kongres je imel 1. aprila deseti redni občni zbor v dvorani župnije Brezmadežne v New Torontu. Zasedanje je potekalo v treh delih: redni občni zbor KSK, kulturna prireditev s slavnostnim govorom guvernerja Banke Slovenija dr. Franceta Arharja in ob sklope pristna slovenska večerja. Občnega zbora sta se poleg gosta iz Slovenije udeležila še veleposlanik republike Slovenije dr. Božo Cerar, častni konzul Jože Slobodnik in predsednica KSK za Quebec Ljudmila Šimek iz Montreala. Pozdrave iz Ljubljane so poslali predsednik Svetovnega slovenskega kongresa dr. Jože Bernik, predstavnik krajevne KSK za British Columbia Ivo Bergant, iz Winnipegja je poslal pozdrave predstavnik za Prerije Stane Vršnik. Občnega zbora sta se udeležila tudi predsednik Vseslovenskega odbora Ivan Plut in predsednica Slovensko kanadskega sveta Ema Pogačar. Prisotni so bili tudi župnik Ivan Plazar, V. Batič iz Toronta in Franci Slobodnik iz Hamiltona.

Pozdravnemu nagovoru predsednika Sveta KSK prof. Jerry Ponikvarja je sledilo poročilo predsednika Izvršnega odbora dr. Franceta Habjana. Poudaril je, da KSK nadaljuje kongresni program, ki je bil sprejet na ustanovnem kongresu Slovenskega svetovnega kongresa leta 1991. Povedal je tudi, da ni bilo nobenega napredka glede *Posebne statusa za Slovence po svetu*, in to predvsem zato, ker se zanj niso zadostno prizadevale kongresne konference po svetu. Pozdravil je prizadevanja UO pri organizaciji srečanj poslovnikov in zdravnikov iz Slovenije in po svetu in nakazal, da bo KSK poslal na letošnje 4. zasedanje SSK, ki bo junija letos v Tinjah na Koroškem, svoje predloge, poglede in pomisleke o prihodnosti kongresnega gibanja.

Prof. Jerry Ponikvar je poročal o programu, ki je bil sklenjen med univerzama v Mariboru in Hamiltonu in ga je mariborska univerza prekinila iz nerazumljivih finančnih razlogov. Stane Kranjc je podal blagajniško poročilo in hkrati tudi kot vodja pododbora *Census Canada 2001* povedal, da KSK že pripravlja program, da bi se čim več slovenskih rojakov izreklo za Slovence oziroma slovenskega rodu.

Dr. Janez Vintar je poročal o arhivu slovenskih rojakov v Kanadi do leta 1940. Zbral je že lepo število dokumentov o težavah, s katerimi so se srečevali prvi slovenski naseljenci v Kanadi. Opisal je tudi bogato kulturno življenje prvih slovenskih naseljencev v rudarskih predelih v severnem Ontariu. V. Batič je podal poročilo nadzornega odbora. O internetu (KSK) je poročal podpredsednik Carl Vegelj in povabil navzoče, naj se

ga poslužujejo. Milena Soršak je ob koncu obvestila vse prisotne, da se ustanavlja Sklad za bolne rojake brez finančnih sredstev.

Rednemu občnemu zboru je sledila kulturna prireditev, katere osrednja točka je bil govor guvernerja Banke Slovenije dr. Franceta Arharja, ki je prav za to prireditev prišel iz Ljubljane. Tema njegovega govora je bila *Vključitev Slovenije v Evropsko unijo*. Govornik je poudaril pomembnost kongresnega poslanstva pri povezovanju celotnega slovenskega kulturnega prostora. Slovenijo je predstavil kot najuspešnejšo med državami v tranziciji. Naslovil je na prisotne željo, naj bi ohranjali slovenstvo in njegove vrednote in se s tem povezovali z matično domovino.

OBISK DR. ARHARJA V TORONTU

Dr. Arhar je prispel v Toronto 30. marca iz Ottawe, kjer je imel daljše razgovore z guvernerjem in vodstvom osrednje kanadske banke. V Toronto je prišel na povabilo Kanadskega slovenskega kongresa. Med obiskom si je ogledal napreden industrijski obrat Top-Grade Molds Ltd., ki je last Jožeta Slobodnika, in obiskal konzularni urad Slovenije. Na srečanju s kanadskimi bančniki je dr. Arhar podrobno predstavil Slovenijo, predvsem njen gospodarski razvoj in zatrdil, da so tuje investicije v Slovenijo dobrodošle. Poudaril je, da se Slovenija izredno trudi, da bi zadostila potrebam vstopa v EU. Dr. Arhar se je tudi srečal z ministrom za gospodarstvo ontarijske vlade. Dalje si je ogledal slovenski starostni dom Lipa in se srečal s predstavniki družbenega življenja slovenske skupnosti v Torontu. Sprejel ga je tudi kardinal dr. Alojzij Ambrožič.

FH

POMLADI

JURIJ PALJK

O letnem času, ki smo ga letos že zares nestrno čakali, saj smo bili že vsi po malem siti dolge zime, ki se letos kar ni hotela ločiti od nas. O pomladi, ki jo danes doživljamo drugače kot nekoč, a se je vseeno še zavedamo na prvinski način, saj naše telo v pomladanskih časih čuti na sebi blagodejni vpliv pomladanskega prebujanja v življenje.

Zelo malo ljudi je med nami, ki se na pomlad vso zimo pripravljajo. To so bili in so še danes kmetje, ki v zimskem času pripravljajo vinograde in sadovnjake, njihve in vrtove za pomlad, ko začnejo dnevi postajati daljši, ko začne sonce topleje greti in prvo cvetje oznanja, da prihaja čas pomladi. Morda bi bilo zanimivo povprašati današnjega člo-

ERIKA JAZBAR

Prejšnji četrtek, 6. t.m., so na zavodu Malignani v Vidmu slovesno odprli zelo zanimivo razstavo slovenskih znamk. Ob prisotnosti konzulke RS Jadranke Šturm-Kočjan in drugih uglednih gostov so v atriju omenjenega tehničnega zavoda predstavili dvanajst bogatih panojev, ki objemajo slovensko zgodovino na znamkah od ilirskih provinc do osamosvojitve Slovenije.

Zakaj je do razstave prišlo ravno na omenjenem zavodu, ni težko doumeti, saj smo že večkrat poročali o tečajih slovenskega jezika, za katere

skrbi že enajsto leto profesor Vertovec in so se rodili na tehnični šoli leta 1989. Tečaje prirejajo v sodelovanju z dvojezično šolo iz Špetra, "Videmska zgodba" pa se je začela nekaj let prej v sklopu sodelovanja med videmskim zavodom in sličnim novogoriškim Branko Belih, med katerima je kasneje prišlo tudi do pobratenja. Zelo neposredne odnose s slovensko stvarnostjo pa je zavod Malignani navezal po potresu, ki je hudo prizadel Furlanijo leta 1976, ko so številni slovenski strokovnjaki prihajali v naše kraje, da bi pomagali pri popotresni gradnji. Stiki so se takrat razširili še na druge us-

tanove v Sloveniji, na univerzo in še posebej na inštitut Jožef Stefan. Furlanska in italijanska družba sta prišli v neposreden stik s Slovenijo, z njeno tehniko in posredno tudi s kulturo. Spletle so se pomembne vezi in takratni ravnatelj zavoda je predlagal, naj bi na šoli organizirali interni tečaj slovenskega jezika. Iz tega so se nato leta 1989 razvili tečaji, ki trajajo še danes.

V tem dvajsetletju se je pri profesorju Vertovcu zvrstilo več "interesnih skupin", ki so se približale naši kulturi oz. jeziku. Med temi je tudi Rita Silan, Furlanka iz Codroipa, ki je več let sledila tečajem slovenskega jezika in se je na slo-

venske kraje, kulturo in jezik posebno navezala in jih vzljubila. Vzporedno s poznavanjem slovenske stvarnosti je gojila ljubezen do znamk in začela vestno zbirati tudi slovenske znamke; lahko se ponaša tudi z zavirljivimi zgodovinskimi primerki.

Omenjene dragocenosti so na ogled do 13. aprila. Profesor Vertovec pa nam je zaupal, da bo razstava zelo verjetno gostovala tudi v drugih dvoranah, od Čedadada do Tolmina; primerno bi bilo, če bi bila na ogled tudi v Trstu ali Gorici.

Za vse ljubitelje filatelije ali za tiste, ki bi si radi ogledali razstavo v Vidmu, pa povejmo, da se na zavod Malignani napotijo tudi v popoldanskih urah, saj je šolska struktura odprta vsak delavnik od 8. zjutraj pa do poznih večernih ur.

SREČANJA "TARCENTOFUMETTO"

ČENTA, MESTO STRIPOV

Morena Miorellija marsikateri naš bralec pozna predvsem kot organizatorja odmevne poletne manifestacije Postaja Topolove, ki privablja vsako leto v gorsko vasico grmiške občine veliko obiskovalcev in ljubiteljev umetnosti. Omenjeni kulturno-družbeni delavec je zelo aktiven na vseh področjih, ki so vezana na umetniško oziroma ustvarjalno snovanje. Sem spadajo tudi stripi, o katerih pogosto premo vemo, saj jim odgovorne ustanove posvečajo malo ali nič pozornosti.

Vsi tisti, ki imajo radi omenjeno govorico ali bi se radi seznanili z imeni in stili najpomembnejših avtorjev, se lahko napotijo v Čento, kjer bodo stripi kraljevali od 14. do 30. aprila. Dne 14. aprila ob 17. uri bodo v palači Frangipane odprli razstavo stripov

Hrvata Danijela Zezelja in Srba Aleksandra Zografa, dveh zastopnikov mlajše generacije ter uglednih izvajavcev v stripovski govorici. Tiste, ki jim omenjeni imeni veliko ne povesta, spomnimo, da je bil Zograf tisti, o katerem so pisali lansko leto ob napadih Nata na Srbijo, saj je v obliki stripov posredoval širši publiki stanje v svoji domovini.

Ob omenjeni razstavi predvideva *Tarcentofumetto* številna srečanja, predstavitve publikacij in okrogle mize, načevanje katerih bi bilo precej suhoparno. Povejmo le, če boste na njih lahko spoznili domačo in mednarodno stripovsko sceno; v Čenti pa bodo tudi poskrbeli, da bo ob vsakem koraku, v trgovinah in gostilnah, po šolah in v knjižnici vsem jasno, da je protagonist ravnostrip.

Vsem tistim, ki bi se radi približali temu svetu, posredujemo telefonsko številko, na kateri bodo lahko dobili potrebne informacije: 0432 725062.

Kaj pa ima pri tem gospod Miorelli? Posredovali smo vam njegovo številko, saj je za organizacijo vsebinske prijeme in izbire odgovoren ravnostripov Postaja Topolove.

EJ

TERESA LENDARO V BENEŠKI GALERII

V soboto, 15. t.m., bodo ob 19. uri v Beneški galeriji v Špetru odprli razstavo najnovejših del Terese Lendaro, ki je doma iz Barda v Terski dolini, rodila pa se je v Argentini. V Južni Ameriki je študirala in začela slikarsko pot. Teresa Lendaro se je že predstavila s svojimi deli na številnih razstavah, tudi na Videmskem.

tako, kakršnega si želimo: pozimi bi za smučarje igralo takoj zasnežiti, poleti bi moralo za na morju počitnic željne ljudi vedno sijati sonce. Po taki logiki bi morali biti vsi konci tedna sončni, dnevi lepi, ne preveč hladni in niti preveč topli: taki, da bi lahko šli v miru v naravo počivat. In ravno v tem odnosu današnjega človeka do narave je nekaj narobe: namreč to, da na naravo gleda samo kot na kraj, v katerem preživlja proste dneve, počiva in hodi na počitnice. Kmetu je še ostala prvinska vez z naravo, tista življenjska popkovina, ki ga dela odvisnega od zemlje, vremena in pridelka, ki mu ga zemlja daje. Zato bo kmet z zaskrbljenostjo zrl v nebo, ko predolgo časa ne bo deževalo, zato bo kmet zaskrbljen čakal na pomlad, ko se le-ta noče in noče prikazati. Tega so skladja sami nimamo več ne z naravo in ne sami s seboj, a

bi vendarle morali vedeti, da smo le del narave in nič več. Zato je kmetu jasno, da ne bo vozil z avtom na nepokošen travnik in tam odlagal plastičnih smeti, kot mu je tudi jasno, da je prav, ko v mesecu aprilu dežuje. Prav tako bo z naravo usklajen človek vesel zelenja in cvetenja česenj v Brdih kot tudi sveže zorane rjive in kasneje dišečih, sveže pokošenih travnikov, ki pa jih je pri nas žal vedno manj: v zameno rastejo plevel in divje trave, ki vztrajno in iz leta v leto bolj brišejo spomin na delo naših prednikov.

Ko sedaj ugotavljamo, da prihaja pomlad, skušajmo na ta letni čas gledati tudi z očmi tistega, ki od zemlje še živi in mu polje ne pomeni samo prostor za zabavo in sprehod. Če je res, da danes vemo za pomlad dostikrat samo zato, ker vidimo okrog sebe vse več deklet, ki nosijo mini krila in majice s kratkimi rokavi, je

tudi res, da je april že pregovorno deževen mesec. Čemernih obrazov med nami bo manj, če bomo pomislili na od dolge in suhe zime izsušeno zemljo, ki je prepotrebna vode, dežja, ki pomirjujoče vpliva tudi na od vsakodnevnega hitrega ritma današnjega življenja utrujene in vsega naveličane ljudi.

Ko se bomo tako ozirali okrog, bomo tudi z veseljem videli polja, na katerih se rastejo tiste rastline, od katerih so nekoč naši predniki še živeli, pa naj gre za krompir, pšenico ali druge rastline, za katere je potrebno trdo delati, da jeseni obrodijo svoj sad. Oko se bo kar samo ustavilo na sveže obdelanih njivah in na urejenih vinogradih, zelenih tratah in brstečih pred kratkim obdelanih sadovnjakih. Pomlad je namreč čas dela na polju in v vinogradu tudi takrat, ko nas ni zraven.

OBISK GLAVNE TOŽILKE CARLE DEL PONTE

SLOVENIJA IN HAAŠKO SODIŠČE ODLIČNO SODELUJETA

Obisk v Sloveniji glavne tožilke haaškega mednarodnega kazenskega sodišča za nekdanjo Jugoslavijo Carle del Ponte v torek, 4. t.m., je odpravil domneve in namigovanja o tem, da slabo poteka sodelovanje med omenjeno mednarodno pravosodno ustanovo in slovensko državo. Glavni razlog pa naj bi bilo dejstvo, da Slovenija nima zakona o mednarodnih razsežnostih in pristojnostih haaškega sodišča. Sodnica Carla del Ponte je namreč na časnikiški konferenci takšne ocene zavrgla in odločno poudarila, "da haaško sodišče in Slovenija odlično sodelujeta, saj vaša država sprejema in izpolnjuje vse zahteve sodišča". Srečanja s časnikiški sta se udeležila tudi slovenski pravosodni minister Tomaž Marušič in generalna državna tožilka Zdenka Cerar.

Carla del Ponte se je med obiskom v Ljubljani sešla z nekaterimi osebnostmi slovenske politike, tako z zunanjim ministrom Ruplom, pravosodnim ministrom Marušičem in z generalno državno tožilko Cerarjevo, sprejel pa jo je tudi predsednik vlade Janez Drnovšek.

Med delovnimi pogovori izstopa dogovor, da bo glav-

S 1. STRANI

PADEC SLOVENSKE...

Vlada Janeza Drnovške, ki je v parlamentu prejela nezakupno, bo do razpeta krize lahko opravljala samo tekoče zadeve. V naslednjih tridesetih dneh mora državni zbor dobiti novega mandatarja za sestavo vlade, če pa sporazuma o tem ne bo mogoče doseči, bo moral predsednik države razpisati predčasne volitve, ki bi lahko bile proti koncu meseca junija. Dr. Drnovšek je izjavil, da se ne bo ponovno potegoval za podelitev mandata, pač pa bodo za svojega mandatarja poskušale zbrati potrebnih 46 glasov pomladne stranke. Za novega predsednika vlade bodo predlagale Francija Demšarja iz SLS, sedanjega obrambnega ministra. Za tako rešitev naj bi glasovali tudi trije poslanci Slovenske nacionalne stranke Zmaga Jelinčiča, v zameno pa bi ta stranka s svojim ministrom sodelovala v vladi.

Povsem negotov pa je volilni sistem, ki bi veljal za naslednje volitve, bodisi da bodo predčasne ali pa redne. LDS se sicer zavzema za dvokrožni večinski volilni sistem, vendar je po nezaupnici svojemu predsedniku Drnovšku vprašljivo, če bo omenjeni sistem še podpirala.

na tožilka haaškega kazenskega sodišča pri zbiranju gradiva za tožilstvo neposredno sodelovala in usklajevala svoje delo z generalno državno tožilko Slovenije Zdenko Cerar. Prišlo je tudi do sklepa, da bo Slovenija poslala strokovnjake za prepoznavanje žrtev v grobiščih na Kosovu. Med obiskom glavne tožilke haaškega sodišča za nekdanjo Jugoslavijo so tudi sporočili, da je v sodelovanje s tem sodiščem privolil general nekdanje jugoslovanske armade Konrad Kolšek, ki je bil v prejšnji državi poveljnik petega armadnega območja. Slednje je obsegalo Slovenijo in del Hrvaške.

M.

VPISI, PRIJAVE IN NEKAJ ŠTEVILK

V SLOVENIJI VELIKO ZANIMANJE ZA KLASIČNE GIMNAZIJE

V podatkih o mreži javnih srednjih šol, ki jih je v novi številki svojega glasila *Slovensko ekonomsko ogledalo* objavil Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, se je v državi za prvi

letnik srednjih šol v letu 2000/2001 prijavilo oz. se že vpisalo 25.350 dijakov. Od tega bi bilo 8.870 gimnazijcev. Med temi bi 510 dijakov obiskovalo zasebne šole. V komentarju o omenjenih prija-

vah oz. vpisih so v *Slovenskem ekonomskem ogledalu* zapisali, "da se dijaki v približno enakem številu odločajo za šolanje na gimnazijah, srednje tehničnih in srednje poklicnih šolah. Hkrati se zmanjšuje zanimanje za nižje poklicno izobraževanje, dualni, to je vajeniški načrt učenja pa še vedno ostaja pri skromnih začetkih. Med gimnazijskimi programi, za katere se odloča največ osmošolcev, sta najbolj privlačna splošni in ekonomski, veliko zanimanja pa je tudi za klasični program, predvsem zaradi slovesa škofijskih gimnazij. Le-te delujejo v Šentvidu pri Ljubljani, v Želmljah na Dolenjskem in v Vipavi (na sliki)."

NA NOVOGORIŠKEM 1.245 OTROK V VRTCIH

Oddelek za družbene dejavnosti, ki je strokovna služba Mestne občine Nova Gorica, je pripravil poročilo o stanju predšolskega varstva v tej občini. Iz njega povzemamo

predvsem ugotovitev, da se število otrok ne znižuje, čeprav so pričakovanja za prihodnja leta slaba, ker je rojstev tudi na Goriškem čedalje manj. V vrtec na območju mestne občine je vključenih 1.245 otrok; zanje skrbi več kot 200 vzgojiteljic in upravno-tehničnega osebja. V poročilu je omenjeno, da je v novogoriški vrtec vključenih tudi 6 otrok s stalnim bivališčem v Italiji, 106 pa je tistih otrok, katerih starši imajo stalno bivališče v drugih občinah in zanje matična novogoriška občina poravnava razliko med cenami vrtca in prispevkov staršev. Cene programov v otroških vrtcih znašajo od 26.295 pa do 63.323 tolarjev mesečno, plačujejo pa jih starši in občina. Starši prispevajo k ceni glede na svoje prejemke, najnižji prispevek staršev za otroka v vrtcu pa znaša 9.223 tolarjev mesečno.

M.

KLICATELJI IZ TUJINE BODO INFORMACIJE O NOVIH ŠTEVILKAH DOBILI V SVOJEM JEZIKU

TELEFONSKO OMREŽJE PO EVROPSKEM VZORU

V Sloveniji je pooblaščen družba Telekom 30. marca začela spreminjati telefonske številke, kar je obsežni in zahteven projekt, ki ga bodo izvajali do 30. novembra tega leta. Dotlej bo deloval vzporedni sistem, kar pomeni, da bodo telefonski naročniki dosegljivi na stari in novi telefonski številki.

Spremembe številčenja v telekomunikacijskem omrežju izvajajo skladno z novim pravilnikom ministrstva za promet in zveze, predvsem zato, da bi Slovenija v procesu približevanja EU tudi svoje telefonsko omrežje popolnoma prilagodila evropskim sistemom telekomunikacij. V celoti bo potrebno spremeniti okoli 800 tisoč telefonskih števil, ki pa so v večini primerov že določene in Telekom Slovenija interesentom lahko sporoči po posebnih brezplačnih telefonskih zvezah. Novosti zadevajo razna področja javnih telekomunikacij. Namesto dosedanjih dvanajst omrežnih skupin (kod) bo v prihodnje šest področnih kod, toda brez šestice, ki je v telefonskem omrežju ostala še iz obdobja Jugoslavije. Nove omrežne skupine oziroma kode bodo 01, 02, 03, 05 in 07, vse naročniške številke pa bodo po novem sedemstestne. Nekatere področne kode oziroma omrežne skupine bodo združili. V področno kodo 01 bodo spadale sedanja ljubljanska omrežna skupina, v 02 mariborska, murskosoboška in koroška (Ravne), v 03 celjska in trboveljska, v 04 kranjska, v 05 novogoriška, koprška in postojnska, v 07 pa novo-meška in krška omrežna skupina. Skupina 06 bo rezervirana za poslovna in mobilna omrežja. Za naše bralce ozi-

roma Slovence, pa tudi Italijane v Furlaniji-Juljski krajinji je pomembno poudariti, da bo sedanji sistem medobmejnega telefonskega prometa ostal nespremenjen in z enakimi številkami za čezmejne povezave. Nobenih sprememb tudi ne bo na področju mobilne telefonije, kar je zelo pomembno, saj imajo zasebniki, podjetja, ustanove in drugi uporabniki v Sloveniji že okoli 300 tisoč prenosnih (mobilnih) telefonov.

V družbi Telekom poudarjajo, da je sistem številčenja v telefonskem prometu zdaj zasnovan tako, da ga v naslednjih desetletjih ne bo treba korenito spreminjati. Novi telefonski imenik Slovenije, ki bo vseboval že večino

sprememb, izide v maju, tiskani pa novembra letos. Naročniki bodo dobili brezplačni izvod "telefonske" knjige za svoje omrežno skupino (kodo), druge pa bodo naprodaj po dostopnih cenah.

Kot že napisano, bodo naročniki do 30. novembra letos dosegljivi na stari in na novi številki. Ko ne bosta več vzporedno delovali stara in nova številka, pa se bo klicatelj, ki bodo klicali staro številko, oglašil odzivnik, ki bo najprej povedal novo številko naročnika v jeziku države, iz katere bo prihajal klic, torej tudi v italijanščini, nato pa še v angleškem jeziku. Če odzivnik ne bi imel posnetka v jeziku države klicatelja (to velja za nekatere manjše države), bo sporočil novo številko v angleščini. Klicna številka za Slovenijo - 386 - ostane nespremenjena.

M.

■ POSLEDICE ZAKONA O GOSPODARSKIH DRUŽBAH

Zaradi težav predvsem finančne narave in velike konkurence na tržiščih se v Sloveniji znižuje število tistih podjetij oz. gospodarskih družb, ki so se uspešno prilagodile novim zahtevnim zakonskim pogojem. Evforije ustanavljanja majhnih zasebnih podjetij ali obrtnih delavnic ni več. Nova stroga merila za ocenjevanje podjetij v slovenskem gospodarstvu je določil *Zakon o gospodarskih družbah*, po katerem neustrezna podjetja (tista, ki ustanovitvenih in drugih aktov niso uskladila z zakonom ali pa nimajo osnovnega kapitala) pristojna registrska sodišča, to pa so okrožna sodišča, izbrišejo iz seznamov podjetij, ki jim je dovoljeno poslovanje. Do konca marca letos je bilo tako iz sodnih registrov izpisanih skoraj 10.500 gospodarskih družb iz vse Slovenije.

■ ELAN OBNAVLJA PROIZVODNJO

Tovarna športne opreme Elan v Begunjah na Gorenjskem, ki je spet v slovenskih rokah, postopno obnavlja proizvodnjo. Sredstva za ponovni zagon proizvodnje je zagotovila Slovenska razvojna družba. Letos nameravajo izdelati 370 tisoč parov smuč, 30 turističnih jaht pred sezono in nadaljnjih 100 jaht po njej. V Elanovem obratu v Brnci na Koroškem pa naj bi letos izdelali 170 tisoč snežnih desk.

■ LETALSKA POVEZAVA MARIBOR-MÜNCHEN

Med Mariborom in Münchnom deluje od aprila redna letalska povezava. Reaktivno letalo s sedmimi sedeži poleti vsak dan od ponedeljka do petka z mariborskega letališča ob 10.55 uri, iz Münchna pa se vrača ob 12.30. Če bo povpraševanje večje, bo slovenska letalska družba uvedla večja letala.

PRIMORSKI SLOVENISTI V ISTRI

V petek, 14. aprila, bo potekal v Izoli drugi del letošnjih Primorskih slovenističnih dnevov, ki so se začeli že v marcu v Novi Gorici s simpozijem o pesnici Ljubki Šorli. Tokrat je na vrsti tematika z naslovom *Primorska kratka pripoved 20. stoletja*. Prvi sklop predavanj bo posvečen predvsem Preglju; Zoran Božič bo primerjal *Simboliko prostora in časa v Pregljevi Matkovi Tini in Kosmačevi Sreči*, Vera Tuta Ban bo govorila o *Pomenskih izzivih Pregljevih novel*, Janez Dolenc pa bo predstavil *Probleme urejanja Pregljevega Zbranega dela*; v naslednjem sklopu bo Zoltan Jan predstavil kratko prozo Bogomirja Magajne, Adrijan Pahor Rebulove novele, Silvo Fatur bo razčlenil zgradbo Kosmačevega romana *Pomladni dan*; v zadnjem sklopu se bodo zvrstili še predavatelji Marija Cenda (*Pangerčeva kratka pripoved*), Jasna Čebren (*Tomšičeva kratka proza*) in Alferija Bržan (*Bošteranska Istra E. Jurinčiča*). Popoldanski čas bo namenjen okrogli mizi o *Jeziku učencev in dijakov na Primorskem* s sodelovanjem Marije Mercina, Ksenije Černigoj, Silvane Mislej in Majde Kaučič Baša. Zborovanje bo potekalo v klubski sobi Kulturnega doma Izola; jutranji del se prične ob 9. uri, popoldanski pa ob 15. uri.

Na predvečer bo v okviru iste prireditve glasbeno-literarni recital v Besenhijevi palači; sodelovali bodo učenci Glasbene šole Izola, slavistka Mojca Maljevac in pevkica Ines Cergol Bavčar. Začetek ob 19. uri. Na programu zborovanja je napovedan za soboto, 15. aprila, izlet v Bošteransko Istro.

■ AKCIJA "2.000 LONČNIC ZA 2.000 BALKONOV"

V okviru tekmovanja mesta Nova Gorica za deset najbolj urejenih mest Evrope v letu 2000 želi projektni svet *Entente Florale Nova Gorica* 2000 s simbolično podelitvijo 2.000 lončnic spodbuditi Novogoričane za urejanje svojega okolja. V ta namen bo v soboto, 15. aprila, novogoriški župan in predsednik projektnega sveta Črtomir Špacapan delil vsem, ki bi se radi vključili v akcijo z ureditvijo svojih balkonov, 2.000 lončnic na Bevkovem trgu med 9. in 12. uro. Spričo neoporečnega dejstva, da je Nova Gorica po videzu okolja zanemarjen in neprikupen kraj, želijo prireditelji akcije iz njega narediti prijazno, cvetoče in urejeno evropsko mesto. Tekmovali bodo seveda za čim boljšo uvrstitev.

OBVESTILA

HITOVE MUZE na Gradu Dobrovo. V petek, 14. t.m., bo ob 20. uri 7. koncert iz ciklusa. Nastopila bosta Maxence Larrieu (flavta) in Susanna Mildonian (harfa). Svetovno znana izvajalca z briljantno kariero bosta oblikovala večer v enega izmed viškov koncertne sezone. Po koncertu bo v grajski avli zbranim postregla Kmetijska zadruga Goriška Brda Dobrovo.

V GLASBENEM ABONMAJU Kulturnega doma Nova Gorica bo 8. koncert za abonma in izven. V ponedeljek, 17. aprila, ob 20.15: Orkester Slovenske filharmonije, dirigent Uroš Lajovic, solist Jože Kotar (klarinet). Orkester Slovenske filharmonije, redni gost novogoriškega koncertnega odra, je iz zakladnice slovenske glasbene ustvarjalnosti pripravil sedem orkestrskih pesnitev *Gazela* skladatelja Lucijana Marije Škerjanca. Z izbranim programom se bodo med drugim spomnili tudi 100. obletnice glasbenikovega rojstva.

ITALIJANSKO PRAVO

"E-COMMERCE" IN SODOBNA PRAVNA VPRAŠANJA (2)

DAMJAN HLEDE

Z izrazom *e-commerce* ali elektronsko oz. informatično trgovanje mislimo na prodajo *on line* določenih dobrin in storitev. Res pa je, da se uporaba informatičnih sredstev pri trgovskih izmenjavah lahko udeleženi v različne pogodbene tipologije: tako imamo pogodbe, ki se ne sklenejo z informatičnimi sredstvi, a se z njimi samo izvedejo (npr. dostop do bank podatkov); pogodbe, ki se obratno sklenejo z informatičnimi sredstvi, a se izvedejo na tradicionalne načine (plačilo in storitev oz. blagovna dostava se izvedejo izven mreže); in končno prave informatične pogodbe, tiste, ki se bodisi sklenejo kot izvedejo preko interneta, tako da pride na mreži tako do transakcije kot do plačila.

NA TRŽAŠKEM

O TEŽAVAH REJCEV

Komisar deželnega Združenja rejcev Marini je pred nekaj dnevi sprejel delegacijo rejcev in predstavnikov kmetijskih stanovskih organizacij s Tržaškega, da bi se pogovorili o najbolj perečih problemih, ki tajejo živinorejce. Gre za problem dobre tehnične oskrbe zlasti za manjše rejce. V pokrajini je namreč malo takih živinorejnih kmetij, za katere bi lahko trdili, da so tržno kompetitivne, ker se lahko ponašajo s primernim proizvodnim nivojem in strokovno pripravljenostjo. Glede tega znanja in tehnične pomoči bi moralo svojo vlogo odigrati prav Združenje rejcev, ki pa se je zaradi drastičnega krčenja deželnih sredstev, o čemer smo že poročali, znašlo v stanju, da mora bistveno omejiti svoje stroške. Prav zaradi tega je prišlo do delnega zaprtja pokrajinskega urada združenja na Proseku. Komisar Marini je najprej prisluhnil prisotnim rejcem, ki so razčlenjeno predstavili težave, s katerimi se srečujejo; za Združenje rejcev je nastopil Sandro Donda; nato so se spregovorili predstavnik Kmečke zveze Mario Gregorič, Mauro Donda in Dimitri Žbogar za Zvezo neposrednih obdelovalcev in še dr. Verbi za organizacijo Kmetijskih dnevov. Vsi so izpostavili težave, v katerih se sooča živinoreja na Tržaškem, na koncu pa je bilo jasno, da ima prednost določena tehnična in strokovna pomoč, predvsem pa služba za umetno oplojevanje goveda. Problem področnega urada stopa zato na drugo mesto.

Komisar Marini je potrdil, da se bo zavzel za reševanje te najbolj pereče težave. Sindikalne organizacije pa so napovedale, da bodo pozorno spremljale položaj in tudi skušale pri raznih ustanovah pridobiti sredstva, s katerimi bi lahko krije stroške redne in učinkovite strokovne pomoči rejcem.

1. Pogodba.

Cilj, ki ga operaterji na mreži vseskozi zasledujejo, je brez dvoma varnost. Gre za varnost v identifikaciji subjektov, ki dajejo pravno relevantne izjave; za varnost nedostopa do vsebine pravnega posla tretjim nepooblaščenim osebam; za varnost kot gotovost pravnega sprejema vsebine pravnega posla s strani stranke, kateri je namenjena; za varnost kot učinkovito obrambo proti virusom, ki bi lahko onesposobili funkcionalnost sistema in torej nemoten sklep pravne transakcije, ki je v teku.

S tem v zvezi bomo prisostvovali prav gotovo nekemu odstopu, neki oddaljitvi od obstoječega, uveljavljenega pojma pravne varnosti. Pri trgovanju preko interneta se skratka ne bomo mogli sklicevati na pojem varnosti, kakršen se je uveljavil v obstoječih civilnopravnih razmerjih, ki nastajajo na podlagi medosebnih ustnih ali pisnih pogodb. Pravi bonae fidei in samoodgovornosti, ki gospodujejo obstoječemu pogodbenemu pravu, bosta v zvezi s trgovanjem *on line* prevzeli nove pomene. Korektnost, poštenost in prozornost v obnašanju, h katerim načelo *bonae fidei* (v objektivnem smislu) zavezuje stranke v vseh fazah nastajanja in izvajanja pogodbe (pogajanje, izvajanje, interpretacija) ter zavest nevarnosti, ki so povezane z uporabo določenih sredstev (načelo samoodgovornosti, po katerem je npr. pogodba veljavna tudi v primeru napake pri soglasju, za katero naslovljenec ni vedel in katere ne bi mogel niti prepoznati z uporabo kriterija navadne skrbnosti), bo treba razumeti z ozirom na specifične vidike informatičnega pojava, ki ni primerljiv z drugimi obstoječimi izkušnjami družbenega življenja in delovanja, na podlagi katerih se je dosedanj pravni pomen omenjenih načel v pravni teoriji, pogodbeni praksi ter sodni praksi izoblikoval in uveljavil.

To pomeni, da, kdor se poveže na internet in hoče s tem sredstvom skleniti določeno pogodbo, mora preprosto vedeti, da s tem dejanjem sprejema tudi tveganja in nevarnosti, ki izhajajo iz specifičnega uporabljenega sredstva - sistema. Naloga zakonodajalca je, da pravno kolikor mogoče celostno uredi področje elektronskega trgovanja, uporabnik pa seveda pri še tako popolni pravni ureditvi ne sme misliti, da lahko svoje pogodbeno računalniško početje primerja s pismenim, ustnim ali korespondenčnim načinom sklepanja pogodb. Naj bo to dobro ali ne, dejstvo je, da novo sredstvo zahteva od nas novo zavest in nove prijeme.

DALJE

KOMUNIKACIJE OSNOVA NOVE EKONOMIJE

BREDA SUSIČ

Po razsodbi ameriškega sodnika Thomasa Jacksona, ki je družbo *Microsoft* Billa Gatesa (na sliki) obtožil sistematične kršitve vseh zakonov proti trustom v Združenih državah Amerike, in po širšem javnemu mnenju nerazumljivem - "plesu" svetovnih borznih indeksov bodisi tako imenovane *old economy* kot *new economy*, je postalo vsem jasno, da je svet stopil v novo obdobje lastnega razvoja.

Naenkrat so se v življenju vsakega povprečnega državljanca t.i. razvitega sveta pojavili izrazi in imena, npr. prej omenjena *old economy* (trg tradicionalnih gospodarskih družb, ki jih je internet-manija, povezana z *new economy*, v zadnjih časih nekoliko zameglila), indeks *Nasdaq* (borzni tečaj Wall Streeta, ki meri izmenjavo delnic tehnoloških, t.i. *hi-tech*-družb), *software*, operativni sistemi, *database*, optične fibre, *routers*, *World Wide Web*, *New World Order*, *Microsoft*, *Intel*, *Netscape*, *Cisco*, če naštejemo le nekatere. Resnici na ljubo so ti pojmi prisotni v vsakdanjem izrazju večjih ali manjših poznavalcev novih tehnologij in nove ekonomije že nekaj let, vendar so se šele sedaj vrinile tudi v življenje povprečnega človeka. Primer *Microsoft* in grožnje o razkrojanju velikanskega *softwera* na manjše družbe je prisilil tudi tiste, ki se doslej niso poglobili v prej omenjene novosti, da se navadijo na misel, da stopa človeštvo v novo obdobje.

Spopadamo se s pravo družbeno revolucijo. To so opazovalci družbenih pojavov in sociologi komunikacije napovedovali že dolgo. Ignacio Ramonet v najnovejši številki lista *Le Monde diplomatique* razlaga, da je v odločilnih trenutkih človeške zgodovine kak pomemben izum spremenil tok zgodovine, prevrnil na glavo ustaljeni red v družbi, vrnil nova pravila, nova obnašanja, ideje, način razmišljanja. "Neopazno smo se pred kakimi desetimi leti znašli v gibanju take vrste," piše Ramonet. "Ob koncu 18. stoletja je parni stroj uvedel industrijsko revolucijo, ki je spremenila obli-

če sveta z vzponom kapitalizma, pojavom delavskega razreda, rojstvom socializma, širjenjem kolonializma itd. In ta stroj ni navsezadnje naredil nič drugega kot to, da je nadomestil mišice. Računalnik pa s težnjo po nadomestitvi človeških možganov povzroča pred našimi očmi še neverjetnejše in neslutene spremembe." Sociologi komunikacije so ugotovili, da so največje spremembe v razvoju človeške zgodovine nastale zaradi sprememb v načinu komuniciranja: stari vek s pisavo, ki je počasi izpodirjala ustno izročilo, novi vek z izumom tiska, ki je človekov um pripravil na logično

in sistematično mišljenje. Najnovejši razvoj v komunikaciji, katere srce, motor in križišče je internet, omogoča takojšnjo in neposredno izmenjavo informacij in nematerialnih dobrin, proliferacijo vezi in tehnoloških mrež.

Minuli teden smo z afero *Microsoft* vsi začutili, kako je ta družbena revolucija povzročila tudi ekonomsko revolucijo. Čeprav so v zadnjem letu delnice družb t.i. nove ekonomije doživele tak *boom*, da so se vlagatelji celega sveta usmerili v nov finančni *El Dorado* (vrednost delnic nekaterih *hi-tech*-družb se je v nekaj letih pomnožila tudi od sto do osemstokrat - npr. delnice *American On Line*...) in čeprav je indeks *Nasdaq* v minulem letu zrasel za celih 85,6%, pa so dogodki minulega tedna, ko je po razsodbi o *Microsoftu* tečaj *Nasdaq* padel in pogoltnil milijone dolarjev in z njimi kako desetinno manjših družb, dokazali, da je razcvet nove ekonomije tako krhek, da spominja na ekonomski razcvet v dvajsetih letih in posledično veliko depresijo.

Opazovalci zatrjujejo, da bo le 25% podjetij nove ekonomije preživelo, ostale bodo v srednje dolgem obdobju izginile. Hud boj za preživetje se napoveduje celo samemu Billu Gatesu, ki ga nova generacija družb (npr. *Cisco* in *Oracle*), ki gradijo globalni *network* prihodnosti, izpodiriva in sili že v preteklost prihodnosti.

SODOBNI IZZIVI ZNANOSTI

NAPREDNE BIOTEHNOLOGIJE IN TRANSGENE RASTLINE (2)

HARJET DORNIK

Za nestrokovnjake je zanimivejša izvedeta, kateri so trenutno cilji genskih inženirjev na tem področju in katere lastnosti vnašajo v rastline.

Rastline in njihovi pridelovalci se morajo boriti z različnimi paraziti, ki zavirajo rastlino ali pa vplivajo na kakovost pridelka. Raziskovalcem je uspelo vnesti v rastline gene, ki jih naredijo odporne na nekatere bolezni in žuželke, ter tako na njivah, posejanih s transgenimi rastlinami, zmanjšati uporabo pesticidov, ki škodujejo okolju in ljudem. Med transgenimi rastlinami sta najbolj razširjena koruza (30%) in bombaž (9%). Odpornost proti žuželkam je med vsemi cilji najtežje dosegljiv, saj ima škodljivcev velikokrat mnogo genetskih različic in ko patogen mutira, novi biotip ponovno okuži prej odporno sorto. Tak primer je bombaž na Kitajskem, ki ni več odporen proti parazitom.

Raziskovalcem je uspelo vnesti v nekatere kulturne rastline tudi gene za odpornost na herbicide. Kar nekaj takih rastlin je že v uporabi: soja (razširjenost 52%), kanola (9%) in že prej omenjena koruza in bombaž. Herbicidi so neizbirni in delujejo na splošne procese (fotosintezo, sintezo aminokislin), ki so enaki tako pri plevelu kot pri poljščinah. Pridelovalec lahko zatira plevel okoli transgenih rastlin z vnešenim genom proti herbicidu, te pa se sredi teh kemikalij nemoteno razvijajo. Slaba stran tega je, da lahko kmetovalec uporablja herbicid skozi ves produkcijski cikel rastline in ne le pred setvijo. Druga slaba stran je ta, da velika biotehnoška podjetja, podjetja za pridelavo semen in proizvodnjo kemikalij se intenzivno združujejo in ponujajo hkrati transgene rastline in herbicide.

Rastlinam, ki jih uporabljamo v prehrani, lahko spremenimo prehranske in druge lastnosti. Najbolj poznan in prvi

v prodaji je bil paradiznik z zakasnelim zorenjem, imenovan *Flavr Savr*. Tak paradiznik se ohrani na polih dlje, zato ga lahko odtrgajo, ko je že rdeč in ima zato tudi boljši okus. Vneseni gen je tudi povečal njegovo viskoznost, kar so uporabili pri pridelovanju kečapa in namazov. Paradiznik brez tega gena morajo trgati že zelenega in ga pustiti v skladišču, da umetno dozori. Notranjost transgenega paradiznika vsekakor ne traja toliko, kolikor njegov lepi videz.

Drug primer je krompir z večjo količino sladkorja in škroba z različnimi stopnjami razvejenih in dolgih verig. Med transgenimi rastlinami je razširjen za 1%. Tak krompir se različno shranjuje in kuha. V rastlinskih oljih je mogoče spremeniti kakovostno razmerje nasičenih in nenasičenih maščobnih kislin.

Možen je tudi vnos genov za snovi, ki rastlinam pomagajo lažje preživeti v sušnih območjih.

Vnos tujih genov ima velik pomen pri žlahtnjenju okrasnih rastlin. Mogoče je podaljšati njihovo trajnost, dobiti nove oblike okrasnih rastlin in cvetov in spremembe v vonjavah, še posebej pa povečati raznolikost v barvi njihovih cvetov.

Ena od obetavnih smeri je proizvajanje cepiv. Večina cepiv se danes proizvaja v živalih ali glivah. Cepiva iz rastlin bi bila cenejša, poleg tega bi bila zelo primerna za dežele v razvoju, kjer so cepiva pogosto neprimerno hranjena (na primer ni hladilnikov), saj bi lahko te rastline gojili doma. V rastlinah bi lahko gojili tudi protitelesa, ker je proizvodnja monoklonskih protiteles danes draga. Tako so že uspeli pridobiti protitelesa proti bakteriji zobne gnilobe in jih dodati zobnim kremam. Prav tako poteka vnos genov v rastline za pridobivanje drugih snovi, pomembnih v farmacevtski industriji.

V rastline vnašajo tudi gene za sintezo biorazgradljive plastike, saj je dosedanja proizvodnja v bakterijah nezadostna in draga.

DALJE

GOSPODARSTVO

NA SEJMIŠČU V LJUBLJANI

USPEŠNA KOMBINACIJA
KULINARIKE IN VINA

Kljub raznim pomislekom, ki so botrovali povezavi sejmov Kulinarika in Vino, so poslovni rezultati in odzivi obiskovalcev taki, da so organizatorji lahko zadovoljni, saj so se pravilno odločili in na nov način nagovorili širši krog ljudi. Nova sejmska ponudba je trajala ob 4. do 8. aprila; sejem so letos obiskali stroka, gostinci in prehrabeni trgovci, turistični delavci in trgovci z vinom, ob vseh teh pa tudi številni vinogradniki in ljubitelji odličnih dobrot in žlahtne kapljice. Oba sejma imata bogato tradicijo, saj so v Ljubljani letos že devetintridesetih priredili mednarodni sejem prehrane, opreme za gostinstvo in gospodinjstva ter trgovin, sejem Vino pa je doživel 46. izvedbo.

Obisk sejmišča je bil posebno doživetje, saj so obiskovalca ob vhodu pozdravili vinogradniki v svojem šotorskem paviljonu, v naslednjih halah, na skupno 8000 m² površine, pa si je nato lahko ogledal ostalo ponudbo, ki je bila zelo raznolika in bogata. Skupno se je na sejmu predstavljalo 262 razstavljalcev iz petnajstih držav, neposredno prisotnih je bilo 154 razstavljalcev, ki so ob svojem blagu zastopali tudi ostale proizvajalce. Sejem je potrdil, da se slovensko gospodarstvo dobro razvija, saj to potrjuje dejstvo, da so veliko večino razstavljalcev, kar 142, predstavljala slovenska podjetja.

V okviru sejma Kulinarika so poskrbeli za nekakšno tekmovalje med mladimi kuharji, ki so predstavljali razne menije; zelo uspešna je bila tudi predstavitev turističnih kmetij, med katerimi je lep odziv doživela primorska po-

nudba. Lep odziv je doživel tudi posvet *Vino-hrana, zdravje 2000*, ki ga je pripravila poslovna skupnost za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije. Na problem pretiranega zauživanja alkohola v prometu pa je opozarjala okrogla miza na temo *Za odgovorno in terno tisočletje s promillomatom*; ob teh pa so poskrbeli še za nekaj strokovnih srečanj. Za vinogradnike, gostinske delavce in ljubitelje žlahtnih vin so bile zanimive tudi vodene degustacije, ki so jih priredili v posebni degustacijski sobi. Čeprav je bil po številu udeležencev sejem Vino precej manjši kot prejšnja leta, je bil dobro pripravljen in dejansko so se lepo predstavili vsi vinorodni okoliši. Prisotne so bile vse najpomembnejše vinske kleti v Sloveniji, prisotna je bila Poslovna skupnost vinogradnikov in vinarjev, ob teh pa še združenje Vinis, ki povezuje slovenska vinogradniška društva, se pravi zasebne vinogradnike, ki nastopajo tudi samostojno. Pokušina nekaj vzorcev vin iz različnih okolišev (Istra, Kras, Gornja Vipavska dolina, Brda, ljutomersko-ormoški okoliš) in še nekaterih vin nam dovoljuje, da lahko mirno trdimo, da doživlja slovensko vinarstvo pomemben kakovostni skok v smeri tehnične neoporečnosti in v skrbi za čimbolj izrazit, pa čeprav nevsiljivo izražen osebni pečat okusa vin.

Področji kulinarike in vina sta torej potrdila, da se tematsko dopolnjujeta in da lahko na ta način sejma postaneta bolj zanimiva za poslovne, strokovne in ljubiteljske obiskovalce obeh sejmov.

DOBROVO V GORIŠKIH BRDIH

BLAGOVNE ZNAMKE
ZA VRHUNSKA VINA

Vinski kleti na Dobrovem v Goriških Brdih skrbno preučujejo gibanja na domačem in tujih trgih z vini. Pri tem tudi ugotavljajo, da proizvajalci vrhunskih vin označujejo le-ta z blagovnimi znamkami. Zaradi tega tudi sami postopno oblikujejo blagovne znamke vrhunskih vin iz Goriških Brd. Uveljavljajo že sprejeti blagovni znamki Bageri in Villa Brici. Pred nekaj dnevi pa so strokovnjaki v kleti s pomočjo zunanjih sodelavcev oblikovali še tretjo blagovno znamko, imenovano Quercus.

Pod omenjeno blagovno znamko bo vinska klet na Dobrovem tržila od belih vin rebulo, tokaj, sauvignon, beli pinot, sivi pinot in chardonnay, med rdečimi vini pa merlot in cabernet sauvignon. Sicer je quercus (latinski izraz za

hrast) z vinom, Dobrovim in z Goriškimi Brdi tesno povezan. Hrast, denimo, povezuje na simbolni ravni s trdnostjo, obstojnostjo in trajnostjo vin, prisotnost omenjenega drevesa pa je v Goriških Brdih občutiti tudi v imenih naselij. Dobrovo ime ima po hrastu vrste dobu, Gradno po gradnu, Cerovo po ceru, po hrastu gradnu pa naj bi bil povezan tudi priimek Gradnik. Z mogočnimi hrastovimi drevesi v Drnovku, Vipolžah in na Humu ostaja ta drevesna vrsta pomemben del zavarovane drevesne (dendrološke) dediščine Brd. Briški vinogradniki in vinarji pa tudi dobro vedo, da brez hrasta ni dobre kleti in ne dobrega vina. Za najboljše marsikje po svetu še zmerom veljajo hrastovi sodi.

M.

NA GORIŠKEM

Pod tem naslovom je bila v nedeljo, 9. t.m., v Gorici športna prireditev, ki se je je v dopoldanskih urah udeležilo več kot šeststo tekačev z obeh strani meje, saj je prireditev, ki je bila letos najbolj množično obiskana doslej, potekala po ulicah sosednjih obmejnih mest.

Prireditelji športnega teka med Novo Gorico in Gorico so tudi povedali, da je bilo v nedeljo podobnih prireditev v Evropi več kot sedemdeset, a da je bila goriška edina, ki je povezala v športnem duhu sožitja dve mesti in dve sosednji državi. Start in cilj nedeljskega goriškega teka, ki pa je bil namenjen tudi pohodnikom, je bil med Erjavčev in Škabrijelovo ulico, pravzaprav na obeh mejnih prehodih, in je potekal tako, da so udeleženci najprej tekli po novogoriških ulicah in se vrnili v Gorico prek solkanskega mejnega prehoda; cilj je bil na samem mejnem prehodu v Škabrijelovi ulici.

Vivicittà-Poživimo mesto je bila tako tekmovalna kot tudi rekreacijska značaja, saj je bilo tekmovalcev le sedemdeset; vsi drugi so tekli bolj za zdravje in zabavo. Med moškimi je zmagal Maročan Abdelaziz Mahjoubi, ki je pretekel dvanajst kilometrov dolgo progo v 36 minutah in 42 sekundah. Med ženskimi tekmovalkami pa je zmagala Italijanka Monia Capelli s časom 42 minut in 27 sekund. Seveda so delili tudi priznanja najbolj številnim

FOTO BUMBACA

skupinam; tu so se izkazali Šempetrci, ki so prišli v velikem številu, saj je njihovo skupino Mark sestavljalo kar 81 tekačev. Med dobitniki pokalov za številno udeležbo so tudi člani fotokluba Skupina 75 iz Gorice; posebne omembe pa so vredni tudi invalidi, saj jih je bilo veliko, ki so na vozičkih prevozili progo. Slovensko planinsko društvo iz Gorice je poskrbelo za okrepevalno postajo na Svetogorski ulici.

Slovesen zaključek športnega teka je bil na kotalkališču na Erjavčevi ulici v Novi Gorici; zbrane je med drugim nagovoril novogoriški župan Črtomir Špacapan, za lepše slavje pa so poskrbele tudi kotalkarice mestnega kotalkarskega društva, ki so prikazale svojo milino in znanje na kratki reviji.

V TRSTU

Tudi v Trstu je v nedeljo, 9. t.m., potekala že 17. izvedba iste pobude. *Vivicittà 2000*, ki se je udeležilo okoli tisoč ljudi, se je ujemala z nedeljskim zaprtjem mestnega središča, in to v veliko veselje številnih udeležencev in zlasti otrok, ki so lahko izkoristili vrsto rekreativnih ponudb.

Če se povrnemo na letošnjo pobudo *Vivicittà*, je bila le-ta razdeljena na tekmovalni in bolj sprehajalski oz. rekreativni del, udeležilo pa se je veliko število športnikov in rekreativcev vseh starosti. Tudi letos je manifestacija uspela in prikazala najčistejšo plat športa in agonizma, ki je prav gotovo vodilo ogromni večini športnih delavcev na vseh področjih in ravneh.

Letos so udeleženci tekli po novi 12-kilometrski progi,

ki se je od starta na Borzнем trgu vila po Terezijanski četrti in mestnem središču. V moški konkurenci jo je v najkrajšem času (37 minut in štiri sekunde) pretekel Michele Gamba iz kluba Fiamme Gialle, ki je tako zmagovalec letošnje izvedbe *Vivicittà*. Na drugo mesto se je uvrstil Maurizio De Ponte iz kluba CUS s časom 38'50", tretji pa je bil Giuseppe Pagano iz kluba Atletica Altopiano, ki je na cilj prišel s časom 39'13". Do desetega mesta so se zvrstili Guido Pottoco, Paolo Gallina, Franco Plesnicar, Sergio Fonda, Walter De Laurentis, Dario Fonda in Paolo Sasseti.

Med ženskami je bila letošnja zmagovalka Valentina Bonanni iz skupine Piccinato, ki je progo pretekla v času 46'10". Druga je bila Marta Feltr (Libera) s časom 48'26", tretja pa Deborah Zidarich (Piccinato) s časom 48'36". Na četrto mesto se je uvrstila Alessandra Pichierrri, na peto pa Valentina Cimarosti.

Med skupinami je bila v tekmovalnem delu najbolj številna Tram de Opcina z 81 udeleženci. Precej sta zastajali skupini Marathon s 37 in Generali z 29 tekmovalci. V netekmovalnem delu pa je največ udeležencev štela skupina osnovne šole Morpurgo s 54 udeleženci. Tudi tu sta druga in tretja skupina precej zastajali za prvo, saj je drugouvrščena skupina Tram de Opcina štela 19, tretjeouvrščena Fincantieri pa štirinajst udeležencev.

P.Ž

TENIS

ČETRTFINALISTI
DAVISOVEGA
POKALA

ZDA, Brazilija, Španija in Avstralija so države, katerih teniške reprezentance so se minuli konec tedna uvrstile v polfinale Davisovega pokala. Brazilija je v četrtfinalu porazila Slovaško s 3-2; največ zaslug za zmago ima Gustavo Kuerten. Avstranci so bili predvsem zaradi Lleytona Hewitta boljši od oslabljenih Nemcev in so zmagali s 3-2. Dolgočasni Španci, ki pa znajo odbijati žogico toliko časa na drugo stran teniškega igrišča, da se nasprotnik vedno utruja in zgreši, pa so premagali kar s 4-1 rusko teniško reprezentanco, v kateri sta častno zmago proti španski dvojici dobila v paru Safin in Kafelnikov, ki sta sicer osebne dvojbo izgubila. Presenečenje je bila češka reprezentanca, ki je proti superfavoriziranim Američanom celo vodila z 2-1, a sta se na koncu Pete Sampras in Andre Agassi le toliko zbrala in potrudila, da sta obrnila rezultat sebi v prid in tako premagala veliko slabše nasprotnike s 3 proti 2.

FORMULA 1

SCHUMACHER TRETJIČ
ZAPORED PRVI!

V rdečem bolidu znamenite italijanske avtomobilske tvrdke Ferrari je v nedeljo, 9. t.m., letos že tretjič zapored slavil nemški dirkač Michael Schumacher, ki tako sedaj na skupni lestvici za letošnji naslov svetovnega prvaka v Formuli 1 vodi s tridesetimi točkami. Na dirkališču v sloviti Imoli, kjer je nemški as slavil že lansko leto, je Schumacher na Veliki nagradi San Marina presenetil lanskoletnega svetovnega prvaka Finca Mika Hakkinena, ki vozi za srebrne puščice, za moštvo McLaren-Mercedesa in njegovega klubskega kolega Škota Davida Coultharda, ki je

prehitel brazilskega dirkača Rubensa Barichella, ki vozi kot drugi mož pri Ferrariju. Tokrat je šlo zares, saj je Nemeč moral pokazati vse svoje znanje, da je prehitel finskega svetovnega prvaka in je bil dvoboj med njima več kot lep na oko. Vsi, ki so gledali dirko po italijanski televiziji, so lahko molče zrlili v televizijske zaslon in poslušali samo zavijanje in tuljenje motorjev, kar je seveda svojevrsten užitek: zaradi stavke časnikarjev namreč ni bilo komentarjev in marsikdo je po tekmi dejal, da je tako lepe...

ZUT

ODBOJKA

GLADKA
ZMAGA
DEKLET
OLYMPIE

Preteklo soboto, 8. aprila, so si dekleta Olympie na domačih tleh pridobila tri točke z gladko zmago 3 proti 0 proti ekipi Beton Il Pozzo iz Pradamana.

Tekma je bila za Goričanke precej enostavna, saj so bile te stalno v vodstvu. Prva dva seta so dekleta hitro osvojila z rezultatom 25-19 in 25-20. Več preglavic so jim nasprotnice delale v zadnjem setu: ta je bil vse do 20. točke izenačen. Videmčanke so se kar pošteno trudile, domačinke pa so preveč grešile, posebno pri servisih in napadu. Kljub temu pa niso dovolile, da bi jih nasprotnice prehitile. V končnici so s koncentrirano igro vselej prišle do petindvajsete točke in tako zmagale tekmo. Presenetljivo zmago so dosegli tudi naši fantje v gosteh pri Prevenireju, saj so premagali domačo ekipo s 3 proti 0.

MH

Jakec: (poje) Le vkup, le vkup uboga gmajna, he ja, he jo! Za staro pravdo zdaj bo... oh, glejga, glejga, končno prideš. Te čakam za vaje jen te nej jen nej, ma kuod me huedeš?

Mihec: Ma kašne vaje, kej me bluodeš.

Jakec: Vaje za manifestacijo ne, de ses pesmejo pove mo ten našen someščanom večinskega naroda, de so nen do- užne det zaščito, jen de če nen je ne dajo, de jeh je Taljane Ži- her sran.

Mihec: Ma zakej be jeh blo sran, oproste. Če pravemo, de nen Italja neče det zaščite, jen če videmo, de ves trud u par- lamentarne komisije jen u de- legacijah jen med srečanjij sez najvišjeme predstavnik države nej uebrodijo nobenga uspje- ha, pomene, de so Taljane pri- dne jen de znajo gledet soje interese. Pomjene, de so pre- tuhtali stvar in vidle, de lahko mirno pestijo, da osnutek za- ščitnega zakona propade, jen de bo šlo use po starem naprej. Slovenci u Italje bojo mouča- le jen Slovenija tedi, zatu ki se strašno boji, de ne bi bla u regole ses evropskimi norma- mi jen de be Italija lahko rek- la, de jema premalo avtocest za pret u Evropo. Ti ne vješ, ma jest za gvišno vjen, de so vsi od Menie do Spadarota srečne jen ponosne, de jen je ratalo teku zaplest vse skep, de u prakse nej možnosti, de be ta zakon sploh peršo za- res na dnevni red u parlamen- te. Teku, dragi muj, povejmi ti, zakaj be jeh muoglo bet sran. Prej be reko, de nej ahtejo, de se ne preveč preuzamejo, ke so teku fine.

Jakec: Ja, sej zatu bo mani- festacija tle na ten Veliken pla- ce, tle prou pod name, kuker tistega daljnega maja, ke so naše pršle u Trst jen tle na ten place so vihrale slovenske za- stave, jen...

Mihec: Ja, so pršle jen so jo tede lepu pokidali, de nen še zdej Slovincen useuprek tle jen ten mečejo na piat, de smo infojatori. Ma kašno mani- festacijo češ nerdet! Ki živiš, per- jato?! Tisti naši, tisti, ki so jo pokidali tistega maja, jo kida- jo tedi danes, dragi muj, jen ne samo, keder gre za uprav- ljanje bank. Jo kidajo, tedi ka- dar gre za pokazat, da smo še žive jen še čemo bet žive.

Jakec: Čaki, čaki, ne zastop- en. Ma, kej tu sebuoto, 15. aprila, se ne zberemo tle na ten place, de pokažemo usen, de se ne pestimo prou stavet pod petuo?!

Mihec: Eh, ma ki živiš? Sej so vre povele, de se na Veli- ken trge ne da nerdet neč, za- tu ke ga bojo poprauljele. Se vide, de je Občina poslušala Menio, ke je pravu, de be slo- venska manifestacija pomen- la oskrunbo teh sveteh taljan- skih tal.

Jakec: Ma kej pomene?! Kej so se bale, da be znuceli as- falt?

Mihec: Pestmo stat. Naše organizatorji so rekli, de če je teku, se manifestacijo nardi na place pred Novin Svetin An- tuonen. Ma zdej je use fuč, jen manifestacije 15. aprila ne bo. Samo posluše, kej se je zgodi- lo. U petek, 7. aprila, za keder sta Pavšič jen Pahor u imene

MANIFESTACIJA NEL MEŽE DI MAJ...

uobeh krovneh or- ganizacij sklicala sestanek na Uepče- neh, de be se po- menle o zaščitnem zakone jen o tej mani- festaciji, je peršo uen, de be blo prou, de be vse tu prene- sle na 6. maj. Tu sta povela Pavšič jen Pahor vre prej na neformalen sestanke jen te- di, de je tu predlago san nš pr- vi občan, gespuđ Illy, ke ob- ljublja pokroviteljstvo jen ne samo, ma de be tedi ta dan prej tržaška občina organizi- rala še en posvet o problemih slovenske manjšine u Italje. Ti be muog videt, kaku so se razni Pavšiči jen Budini trud- le, kaku so preperečevali ledi, de je treba stvar uodložit jen sprejet Illyjev predlog jen vse ukep prenest na maj, zatu ki so 16. aprila u Italje deželne volitve... jen be škodlo... jen sploh nej pametno... jen je bulše... jen...

Jakec: Ma kej so se zmuot- le! Ma kome be škodlo, kej se naš Budin boji, de be ena buo- ga kulturna manifestacija Slo- vencev za soje pravice terko škuodla levosredinski vlade, de se ne bi več opomogla? Sej nimamo volitev prnes.

Mihec: Zdej jeh ni, ma pej bojo! Občinske, deželne jen tedi parlamentarne jen se zna, de se kšneme ne spleča se za- mert v Rime, jen tedi kešne- mu pokrajinskeme tajnike ne.

Jen se lahko tedi zgodi, de če - Buh ne dej - 16. zmaga Forza Italja D'Ale- mova vlada pade jen de se ne da imenovat novga mandatarja. U ten pri- mere so volitve hmalu tle jen kandidati se videjo že zdej. Kulturna, ne protestna mani- festacija za sprejetje zaščitne- ga zakona za slovensko manj- šino be očitno predstavljala pre- hudo klofotu za taljansko vlado. Naša levica od Budina do Pavšiča jen Spetiča se ne muore perueščet, de be rek- la, da je levo-sredinska vlada premijerja D'Aleme krivična in nemočna jen de tedi ta vla- da glede Slovincen nej ner- dila neč konkretnega enu, de ravna rasistično jen gleda predvsem nacionalne interese jen se požvižga na evrop- ske norme jen člene soje us- tave. Teku, če se odlože, je le- žje nerdet use teku, de bo za- njeh prou.

Jakec: Ma kej smo cukke? Jen naše? Naši Berdoni jen Močnike, Terpine al Paulini, de ne govorimo ued samga Pahorja al Maverja, kej so rekli?

Mihec: Kej? Nekej so sku- šali reč jen kej več zvedet, ma ni blo doste uspeha. Pahorje je blo strešno nerudno jen je jasno poveu, de "hm, ja, mi sz Rudijen, (zetu, ke zdej se vre rečejo Rudi jen Sergij, znaš) mmmmm smo mislenle ner- det tu manifestacijo, de be šir- šo mmmmmmm javnost mm- mmm opozorile na našo pri- sotnost, samo se je pokazalo, de ... in teku dalje. Močno so med neformalnen srečenjen diskutirale Berdon jen Terpin, jen tedi Paulin pole, bolj ke- sno, se je nekej razpištolo, ma brez večjega učinka.

Jakec: Kej pej Maver? Po- navadi zna bet stršno logičen jen prepričljiv.

Mihec: Neč tacga ni reko, nekej si je piso, kej ven pej, kej si je mislo. Morda je kej ra- čuno.

Jakec: Ben, morda je res bulše, de be blo maja. Samo, u kašnen kraje mislejo nerdet tu manifestacijo? Bo na Vel- ken place al ne?

Mihec: A ne, tu pej ne. Me- ne se zdi, de bo šlo končet, de bojo nardile ano prireditev u Kulturnen dome jen de bo ob- čina ponudla, de plača stroške za dvorano. Teku bo vsen prou. Točno se bo vedlo, da je u gle- dališče 540 ledi jen nekaj na- stopajočih, torej nobena mno- žica. Ledje, ki so zad za ziden

jen pred odren, gledajo pred- stavo. Tuo pej nej manifesta- cija, ki be muotla vlado. Torej bo levica mirna. Gledališče bo plačano. Sojo figuro, jen še gra- tiš, bo lahko nardila tedi obči- na, jen krog se zaključje.

Jakec: Ma, kaku misleš, gra- tiš?

Mihec: Lehko. Prispevek za Slovence je ne bo košto neč, zatu ki ga bomo plačale same Slovenci, ki bomo šli na mani- festacijo ali prireditev v gleda- lišče. Sej se zna, de okruog Kul- turenga doma nej parkirišč. Občina puošlje redarje, de da- jo multe vsen, ki bojo slabo parkirale. Sez tisten, kar bojo nabrale, bojo rekli: tu je nš pri- spevek za tu stvar.

Jakec: Lepa be bla! Ben ma sen useleh zadovoljen. Zdej bo gvišno! Vsi bojo kontente, jen vse bo prou. Ja, ja tedi Illy je gvišno za tu. Zdej, ke te po- slušen, sen se spouno, de sen ga slišo našga župana, kaku je prou včerej po telefone raz- lago enme, pej ne vjen, kdu je biu na uni strani, de "sloven- ska manifestacija bo nel meže de maj".

Mihec: Ma čaki en mo- ment. Kej praveš?! Kaku je re- ku. Glej, ke tu muoremo po- vedet našen.

Jakec: Ja, sej pravemo. Ma vješ, de me vre žeja, kej ne be blo bulše, de be šle kej spet?!

Mihec: Ben, pej bejžva.

16

ČETRTEK
13. APRILA
2000

MLADI MLADIM

PRIROČNIK ZA POMLADNE OSVOJEVALCE IN OSVOJEVALKE

S to številko odpiramo svoje strani tu- di mladim. Prav ste prebrali! S tem se- veda ne mislimo, da so bili do sedaj mla- di potisnjeni na stran, nasprotno! Ured- ništvo je bilo vedno občutljivo do mladih in jim je dajalo kar čimveč prostora. To- da sedaj bo njim namenjen prav poseben kotiček, kjer se bodo lahko tedensko o- glašali in odpirali teme, ki so jim najbolj pri srcu ali ki jih posebno žulijo. Kotiček bomo tokrat napolnili z lahkotnejšo te- mo - malo za šalo, malo zares...

Pomlad je tu! Razbohotila se je s svojimi barvami, omamnimi vonji, veseljem in dobro voljo. Narava se obnavlja in tudi človek se izvija iz zimske monotonosti. Njegovi čuti se prebu- jajo in naenkrat postane sila do vzeten do pri- padnikov nasprotnega spola. Še sam ne ve to- čno, kako in zakaj, in že je njegova glavna skrb ta, kako bo osvojil deklico ali fanta svojih sanj. Ljubezen postane alfa in omega v njegovem življenju.

Za vse tiste, ki se prepoznajo v tem opisu in se ne morejo upirati naravi, nekaj skromnih, a koristnih nasvetov, zato da se približajo in se prikupijo ljubljeni osebi.

KAŠNA DEKLETA SO VŠEČ FANTOM

Iz raznih raziskav izhaja, da je skupni ime- novalec značilnosti deklet, ki so všeč fantom - materinstvo. Čeprav se to lahko zdi še tako ču- dno ali smešno, gre tu za neki pradavni insti- nkt, ki ga je treba upoštevati in, seveda, pri- memo interpretirati.

Prvi in najbolj viden znak materinstva je žen- sko telo: fantje bodo torej do vzetni do žen- skih oblin. Ne gre za to, da morajo vsa dekleta težiti k temu, da postanejo čim bolj podobna Laetiziji Casti, Evi Herzigovi ali kaki drugi su- per manekenki. Res pa je, da bodo imele več uspeha, če bodo skrbele tudi za svojo zuna- njost. Dovolj bo moderna pričeska, malo šmi- nke, obleka, ki prikrije šibkejše točke, valorizira pa tiste dele telesa, ki so v redu. Shujševalne

kure (pod zdravniškim nadzorstvom!) bodo potrebne samo v primeru, da je odvečna teža res hud problem pri sprejemanju same sebe - drugače so lahko nekoliko bolj obilne deklice ravno tako uspešne pri fantih kot njihove suhe kolegice!!

Najvidnejši znaki ženskosti/materinstva so dolgi lasje, prsi in boki, zato bodo obleke in pričeske, ki bodo valorizirale te dele telesa, najbolj občudovane. Dekleta bodo, seveda, pa- zila, da pri ničemer ne bodo pretiravala, saj lah- ko preveč vsiljiv in provokanten look doseže pri fantih nasproten učinek od zaželjenega - beg ali, še huje, zasmeh! Skrb za lastno zuna- njost sicer ni bistvena za uspeh, vendar je ne gre podcenjevati, saj je v današnji družbi, kjer primanjkuje časa za poglobljanje odnosov, rav- no prvi vtis tista nujna predpostavka, na kateri lahko gradiš karkoli drugega. Poleg tega pa je čedna zunanost izraz ljubezni, ki jo fant ali de- kle goji do samega sebe: če se ima mlad člo- vek rad, bo skrbel (tudi) za svojo zunanost. S tem bo tudi pripadnikom nasprotnega spola nezavestno pošiljal določena sporočila o sa- mem sebi. Praviloma so najbolj privlačni tisti ljudje, ki imajo sami sebe radi in ki se spoštuje- jo. To je navadno prvi predpogoj, da lahko lju- biš tudi druge.

Praktični nasvet za dekleta se torej glasi: bo- dite ljubke in prikupne! Nekateri se res rodijo lepši kot drugi, vendar se da to življenjsko kri- vico omiliti. Prav vsakdo je namreč lahko čeden, če si to želi in če v to vložijo malo svoje pozorno- sti! Če ste tako kdaj v dvomu, ali naj si za v šo- lo, v krožek ali kino nataknete hlače ali krilo, izberite krilo (kratko, lahko pa tudi dolgo, ker bo prav tako doseglo svoj učinek pri poudar- janju vaše ženskosti!), pa tudi hlače bodo v re- du, če si za protiutež npr. oblečete ozko majčko ali pulover...

Seveda pa ne bo še tako lepa zunanost pri- vabila fantov, če ne bo za zunanostjo še kaj drugega. Znakov materinstva namreč ne pre- poznamo le v ženski zunanosti, pač pa v dru- gih značilnostih, ki pravzaprav oblikujejo bi- stvo materinstva: to so skrbnost, čutečnost, do- brota, modrost. O teh značilnostih in kakem drugem skromnem nasvetu pa naslednji teden!

BYE, VAŠA BIBA

Novo pri Goriški Mohorjevi družbi

Avtor knjige je salezijanski duhovnik in teolog, ki že deset let službuje na Tržaškem. V tej knjigi razmišljanj načtenja vrsto vprašanj, ki od vedno zaposlujejo duhovno radovednega in dojemljivega človeka. Slikarka Jasna Merku je knjigo opremila in ilustrirala.

Zvone Štrubelj

ALI JE BOG OČE IN MATI?

